

CONCEPT

WTP – TRANSITIEPLAN

Zuivelindustrie – pensioenfonds Zuivel
(BPZ)

Versie : 1.0

Datum : juli 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1 Inleiding.....	5
1.1 Wettelijk kader	5
1.2 Taak- en verantwoordelijkheidsverdeling bij de transitie	5
1.3 Proces	5
1.4 Doel van het transitieplan	7
1.5 Inhoud van het transitieplan	7
1.6 Hoorrecht slapers en gepensioneerden	8
1.7 Overbruggingsperiode.....	9
1.8 Vrijwillig aangesloten bedrijven	9
2 Doelstellingen en evenwichtigheid	10
2.1 Inleiding.....	10
2.2 Doelstellingen en ambitie pensioenregeling.....	10
2.3 Doelstellingen transitie	11
2.4 Invaardekkingsgraad	13
2.5 Evenwichtigheid	13
3 De gewijzigde pensioenovereenkomst.....	17
3.1 Inleiding.....	17
3.2 Karakter van de nieuwe pensioenovereenkomst.....	17
3.3 Ouderdomspensioen.....	18
3.4 Nabestaandenpensioen	21
3.5 Premievrijstelling.....	23
3.6 Vrijwillig extra premie inleggen voor opbouw van pensioen.....	23
3.7 Vrijwillige voortzetting van deelname aan de pensioenregeling	24
3.8 Premie	24
3.9 Toetsing ambitie nieuwe regeling	25
4 De solidariteitsreserve	27
4.1 Inleiding.....	27
4.2 Doelstellingen solidariteitsreserve.....	27
4.3 Lange termijn doelstelling solidariteitsreserve	28

4.4 Initiële vulling van de solidariteitsreserve.....	28
5 Invaren van opgebouwde aanspraken en ingegane rechten.....	30
5.1 Inleiding.....	30
5.2 Wat is invaren?.....	30
5.3 Verzoek tot invaren	30
5.4 Overwegingen om in te varen	31
5.5 Invaarmethode.....	31
6 Transitie: beleid, effecten en evenwichtigheid.....	34
6.1 Inleiding.....	34
6.2 Transitiebeleid	35
6.3 Uitkomsten pensioenvooruitzicht	37
6.4 Uitkomsten netto-profijt	42
6.5 Werking solidariteitsreserve	43
6.6 Evenwichtigheid van het beleid	45
7 Periode tot invoering nieuwe regeling.....	46
7.1 Inleiding.....	46
7.2 Uitkomsten bij verschillende dekkingsgraden en rentestanden	46
8 Afschaffing doorsneesystematiek.....	73
8.1 Inleiding.....	73
8.2 Waarom geen compensatie nodig is.....	73
9 Toetsing uitkomsten aan gestelde doelen en maatstaven	75
9.1 Uitkomst per doelstelling	75
9.2 Toets op evenwichtigheid solidariteitsreserve.....	79
9.3 Toets op evenwichtigheid transitie ‘als geheel’.....	80
Bijlage 1: Beschrijving gewijzigde pensioenovereenkomst – tabel.....	81
Bijlage 2: Aannames en veronderstellingen.....	85
Bijlage 3: FTK versus Wtp.....	90
Bijlage 4: Invulling hoorrecht verenigingen gepensioneerden.....	91

Voorwoord

Als gevolg van de invoering van de Wet toekomst pensioenen dient de pensioenregeling van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zuivel en aanverwante industrie (hierna BPZ) te worden aangepast. De aanpassing van de pensioenregeling is overeengekomen tussen de werkgeversorganisatie NZO (namens de werkgevers die partij zijn bij de COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST INZAKE PENSIOENEN 2021 VOOR DE ZUIVELINDUSTRIE (hierna pensioen cao)) en de vakorganisaties FNV, CNV en De Unie (NZO en vakorganisaties hierna gezamenlijk te noemen: sociale partners).

Op grond van artikel 150d van de Pensioenwet hebben de sociale partners uitgebreid gesproken over de nieuwe pensioenregeling voor werkgevers en werknemers vallend onder de werkingssfeer van de pensioen cao. Op 2 juli 2024 hebben zij hierover een akkoord bereikt.

In dit transitieplan zijn de tussen sociale partners gemaakte afspraken verder uitgewerkt en leggen sociale partners de gemaakte keuzes, overwegingen en berekeningen die ten grondslag liggen aan de wijziging van de pensioenregeling vast, alsmede de wijze waarop wordt omgegaan met de tot de transitiedatum opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten. Daarnaast bevat dit transitieplan de toelichting en de verantwoording van sociale partners waarom zij van oordeel zijn dat sprake is van een evenwichtige transitie.

BPZ heeft aangegeven in staat te zijn om de nieuwe pensioenregeling per 1 januari 2026 in te laten gaan. Sociale partners hebben besloten om deze datum als de beoogde ingangsdatum voor de nieuwe pensioenregeling vast te stellen. Sociale partners geven op basis van dit transitieplan opdracht aan BPZ om de gewijzigde pensioenregeling vanaf 1 januari 2026 uit te laten voeren. Daarnaast verzoeken zij BPZ in dit verband de op de transitiedatum opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten in te varen in de nieuwe pensioenregeling. Sociale partners zullen dit transitieplan bekend maken bij de leden van hun organisaties.

Op grond van artikel 150d, lid 3 van de Pensioenwet zullen sociale partners dit transitieplan beschikbaar stellen aan organisaties van gepensioneerden c.q. gewezen deelnemers, i.c. VGAZ en VGC, ter uitoefening van het hoorrecht. Sociale partners verzoeken BPZ het transitieplan door middel van publicatie op zijn website beschikbaar te stellen aan de deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden conform artikel 150d, lid 3 van de Pensioenwet.

Dit transitieplan heeft nog een voorlopig karakter. De werkgevers- en werknemersorganisaties zullen de leden van hun organisaties nog raadplegen. Ook wordt dit transitieplan, in het kader van het wettelijk hoorrecht vooraf voorgelegd aan verenigingen van gepensioneerden en slapers. BPZ wordt verzocht het concept plan te publiceren op zijn website. Alvorens werknemersorganisaties de leden raadplegen worden de leden in de gelegenheid gesteld vragen te stellen over het concept transitieplan. Het concept transitieplan zal daarom, samen met een inleiding, door vakbonden aan de leden worden verstrekt. Vervolgens worden leden digitaal in de gelegenheid gesteld om aan te geven of ze zich al dan niet kunnen vinden in het transitieplan.

1 Inleiding

1.1 Wettelijk kader

Op 1 juli 2023 is de nieuwe pensioenwet in werking getreden: de Wet toekomst pensioenen (hierna Wtp). Dit heeft als belangrijkste gevolg dat bestaande pensioenregelingen moeten worden aangepast aan de eisen die de Wtp stelt. De Wtp bepaalt dat bestaande collectieve pensioencontracten moeten worden omgezet van een uitkeringsovereenkomst naar een premieovereenkomst. De wet bepaalt dat de verzekering van nabestaandenpensioen voor deelnemers beter en meer uniform in pensioenregelingen moet worden geregeld. De wet regelt ook dat de opbouw van pensioen op basis van de zogeheten doorsneesystematiek niet langer is toegestaan. De Wtp bepaalt ook hoe, en onder welke voorwaarden, bestaande pensioenaanspraken kunnen worden ondergebracht in de nieuwe pensioenregelingen ('invaren'). De wet bepaalt dat de nieuwe pensioenregelingen uiterlijk op 1 januari 2028 moeten zijn ingevoerd. Vanaf dan zijn voor pensioenopbouw alleen nog premieregelingen toegestaan in Nederland. Het Wtp-stelsel is geheel anders van karakter dan het huidige FTK-stelsel. Zie bijlage 3 voor een globaal overzicht van beide stelsels.

1.2 Taak- en verantwoordelijkheidsverdeling bij de transitie

De Wtp bepaalt welke partijen de verantwoordelijkheid dragen voor wijziging van de pensioenregeling bij de transitie, in de vorm van een taakverdeling en verantwoordelijkheidsverdeling tussen sociale partners en pensioenfondsbesturen, zoals weergegeven in onderstaand schema:

Sociale partners	Pensioenfonds
Type pensioenregeling	Vaststellen risicohouding
Hoogte premie	Vaststellen beleggingsbeleid
Ambitie nieuwe regeling	Informereren over haalbaarheid ambitie
Vormgeving partner- en wezenpensioen	
Doelen solidariteitsreserve	Invulling financiële opzet fonds
Verzoek pensioenfonds tot invaren	Toets op evenwichtigheid en besluit tot invaren
Vaststelling van hoogte compensatie afschaffing doorsneesystematiek	Opdrachtaanvaarding
	Invaren en verdeling fondsvermogen
Opstellen transitieplan	Opstellen implementatie- en communicatieplan

Sociale partners spreken af om na de transitie te monitoren, aan de hand van gegevens van BPZ, hoe de hoogte van de beschikbare premie voor de opbouw van persoonlijke pensioenvermogens voor deelnemers zich verhoudt tot de pensioenambitie van sociale partners. Dit kan voor sociale partners aanleiding zijn voor aanpassing van de beschikbare premie en/of de pensioenregeling.

1.3 Proces

Sociale partners in de Zuivel zijn in 2022 gestart met de invulling van de nieuwe pensioenregeling onder het nieuwe pensioenstelsel. De overleggen hebben in een breed samengestelde werkgroep plaatsgevonden. De onderwerpen zijn in een stuurgroep (petit comité) voorbereid en vervolgens in de werkgroep bediscussieerd. Het pensioenfonds (BPZ) was in beide gremia vertegenwoordigd voor de toets op de uitvoerbaarheid.

Er zijn diverse berekeningen gemaakt, er is een risicopreferentieonderzoek gehouden door BPZ en er is onderzoek uitgevoerd naar de voorkeuren van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. De uitkomsten daarvan zijn uitgebreid besproken. Tussentijds zijn werknemers (onder meer) via BPZ op de hoogte gehouden. In november 2023 en april 2024 is een tussentijdse pensioenkrant gepubliceerd met de gemaakte afspraken tot dan toe.

De werkgroep had als taak de cao-partijen te adviseren over de invulling van de nieuwe pensioen cao vanaf 2026 alsmede de opstelling van het zogenoemde ‘transitieplan’ welke nu voor ligt.

Besproken uitgangspunten zijn het collectieve karakter, complexiteitsreductie om kosten te voorkomen, de uitvoerbaarheid van het type regeling indachtig het bekende motto van ‘clean, lean en mean’ alsook de uitlegbaarheid van gemaakte keuzes. Solidariteit is een belangrijk uitgangspunt, waarbij geldt dat deze evenwichtig moet zijn over en tussen generaties.

In het proces is ook contact gelegd met ouderenorganisaties VGAZ en VGC. Dit als onderdeel van het wettelijk voorgeschreven hoorrecht dat verplicht tot consultatie van representatieve organisaties van gepensioneerden en gewezen deelnemers.

De belangrijkste mijlpalen in het proces naar de gewijzigde pensioenregeling zijn:

Datum	Mijlpaal
2022	Start voorbereiding nieuwe pensioenregeling
1 juli 2023	Wet toekomst pensioenen van kracht
Juni 2024	Vaststelling concept transitieplan door sociale partners
Juni 2024	Hoorrecht op concept transitieplan
Juli 2024	Vaststellen concept transitieplan
Zomer 2024	Achterbanraadpleging
September 2024	Vaststellen en ondertekening transitieplan
Vierde kwartaal 2024	Overige besluiten bestuur BPZ waaronder implementatie- en communicatieplan en instemming belanghebbendenorgaan alsmede instemming raad van toezicht op het invaren. Deze besluiten zijn nodig voor tijdig verzoek aan DNB tot collectieve waardeoverdracht van alle pensioenaanspraken en-rechten per 1 januari 2026 (eind 2024 gereed)
2025	Verdere voorbereiding transitie door pensioenfondsen en beoordeling DNB
1 januari 2026	Transitie naar de nieuwe pensioenregeling inclusief invaren van bestaande pensioenaanspraken en- rechten
1 januari 2028	Uiterste wettelijke datum voor transitie (tot deze datum is eventuele uitloop mogelijk)

De verenigingen van gepensioneerden VGAZ en VGC worden, in het kader van het wettelijk hoorrecht over het transitieplan, ook in kennis gesteld van de inhoud en in de gelegenheid gesteld hun oordeel over de inhoud van het transitieplan te geven. Hierna volgt de achterbanraadpleging van sociale partners. Hiertoe zullen ledenbijeenkomsten worden georganiseerd en zullen de leden van de aangesloten betrokken verenigingen gevraagd worden hun akkoord te geven.

Sociale partners en BPZ streven ernaar om op 1 januari 2026 over te gaan op een pensioenregeling die voldoet aan de Wtp. Het transitieplan wordt binnen twee weken na definitieve vaststelling door sociale partners aan het bestuur van BPZ verstrekt.

1.4 Doel van het transitieplan

Dit transitieplan geeft inzicht aan werkgevers, werknemers, (gewezen) deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden in de door sociale partners gemaakte keuzes en overwegingen en in de berekeningen die daaraan ten grondslag liggen. Dit zijn keuzes over de inhoud van de pensioenovereenkomst, de wijze waarop wordt omgegaan met opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten en de verantwoording waarom sprake is van een evenwichtige transitie. Het transitieplan is de uitwerking van de afspraken die sociale partners hebben vastgelegd.

Daarnaast dient dit document als opdrachtverstrekking aan BPZ. Het pensioenfonds dient te beoordelen of de door sociale partners beschreven nieuwe pensioenregeling en de transitie daar naartoe evenwichtig, uitvoerbaar en financieel aanvaardbaar is en geen verboden leeftijdsonderscheid oplevert. Indien de uitkomst van deze beoordeling positief is, kan BPZ de opdracht tot uitvoering van de nieuwe pensioenregeling aanvaarden en het voorgenomen besluit tot invaren nemen.

1.5 Inhoud van het transitieplan

De onderwerpen die in dit transitieplan aan de orde komen zijn onder te verdelen in een drietal blokken:

Nieuwe pensioenovereenkomst

- a. Het karakter van de gewijzigde pensioenovereenkomst (H3)
- b. De inhoud van de pensioenovereenkomst (H3)
- c. De gemaakte afspraken over de initiële vulling van de solidariteitsreserve en doelstellingen ten aanzien van de uitdeelregels (H4)

Transitie

- a. De doelstellingen, maatstaven en bandbreedtes van de transitie (H2)
- b. De wijze waarop wordt omgegaan met opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten (invaren) (H5)
- c. De beoordeling van de transitie-effecten in relatie tot de kwantitatieve maatstaven voor de beoordeling van de doelstellingen, waartoe in ieder geval netto-profijt en het pensioenvooruitzicht horen (H6)
- d. De effecten van de wijziging van de pensioenovereenkomst en de wijze waarop wordt omgegaan met opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten voor deelnemers, gewezen deelnemers, en pensioengerechtigden, berekend aan de hand van bovengenoemde maatstaven (H6)
- e. Welke voorrangsregels gelden voor de doelstellingen bij de uitvoering van de opdracht (H2)
- f. In hoeverre verschillende, positieve en negatieve, financiële en economische omstandigheden zijn verkend en in welke situaties de afgesproken doelstellingen, voorrangsregels en maatstaven zonder meer gelden en geen nadere besluitvorming nodig is (H7)
- g. Het niveau van de dekkingsgraad vanaf wanneer de financiële positie van het fonds dusdanig is dat de gemaakte afspraken uit het transitieplan niet meer toereikend zijn, een onderbouwing van de berekening van deze dekkingsgraad, de alternatieve afspraken die van toepassing zijn indien het fonds een dergelijke dekkingsgraad heeft en indien van toepassing, de procedure die voor deze situatie is afgesproken¹ (H7)

Compensatie

- a. Compensatie als gevolg van afschaffing van de doorsneesystematiek (H8)
- b. Uitwerking van gemaakte afspraken voor de compensatie (H8)

1.6 Hoorrecht slapers en gepensioneerden

Sociale partners willen invulling geven aan het hoorrecht van slapers en gepensioneerden en sluiten daarbij aan bij de wettelijke bepalingen daaromtrent. Als zodanig is contact gezocht met en zijn aangemerkt de VGAZ en VGC.

Het oordeel wordt op een zodanig tijdstip gevraagd dat het van invloed kan zijn op de inhoud van het transitieplan en de daarin verantwoorde keuzes.

Een eventueel oordeel van een vereniging van gepensioneerden of gewezen deelnemers is niet bindend, maar geeft sociale partners de mogelijkheid om bij de belangenafweging de ingebrachte standpunten van deze verenigingen te beoordelen en te wegen bij het finaliseren van het transitieplan.

Een vertegenwoordiging van sociale partners heeft een aantal malen gesproken met vertegenwoordigers van de beide verenigingen. Nadat sociale partners een akkoord over de Wtp-regeling hebben bereikt, is het concept transitieplan aan de VGAZ en VGC aangeboden, met het verzoek een zienswijze te geven. In bijlage 4 is dit weergegeven.

¹ Letterlijke tekst artikel 44 lid 2 Besluit uitvoering Pensioenwet.

1.7 Overbruggingsperiode

Tussen het moment van besluitvorming en het daadwerkelijke moment van implementatie (het moment van invaren) ligt een periode van meer dan een jaar (half 2024 en heel 2025). In die periode zal de financiële positie van het pensioenfonds wijzigen. Daarom zijn de afspraken over de transitie naar de nieuwe pensioenregeling afhankelijk van de financiële positie van het fonds op het moment van invaren. In hoofdstuk 2 wordt dit verder uitgewerkt.

In de periode tussen de ingang van de Wtp en de daadwerkelijke transitie maakt BPZ geen gebruik van het transitie-FTK. Wel zal BPZ zo veel als mogelijk sturen om op of boven de invaardeckingsgraad, zoals deze volgt uit de doelstellingen die sociale partners hebben geformuleerd in dit transitieplan, te blijven. In het verlengde hiervan heeft het bestuur van BPZ ook bij sociale partners aangegeven dat het de dekkinggraad in de periode voor invaren (deels) wil beschermen tegen dalingen. Dit zal in eerste instantie gedaan worden door de renteafdekking te verhogen. Hiermee wordt de kans dat de dekkinggraad onder de minimale invaardeckingsraad uitkomt fors verlaagd. Het is in het belang van de alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden dat de transitie slaagt, bij voorkeur ook met een gevulde solidariteitsreserve alsook een initiële verhoging van de pensioenkapitalen en uitkeringen. In hoofdstuk 2.3 worden de doelstellingen van de transitie weergegeven.

1.8 Vrijwillig aangesloten bedrijven

BPZ voert de pensioenregeling uit die sociale partners overeengekomen zijn in de pensioen cao. Op grond van die cao zijn de meeste bedrijven in de sector verplicht bij BPZ aangesloten. Enkele werkgevers hebben zich echter vrijwillig aan de regeling van BPZ verbonden zonder mee te tekenen op de pensioen cao.

Op grond van het uitvoeringsreglement van BPZ zijn op een vrijwillig aangesloten werkgever de statuten, reglementen en besluiten van BPZ van toepassing zoals deze bij aanvang van die vrijwillige aansluiting luiden en nadien worden gewijzigd. Daarnaast zijn alle besluiten, verzoeken en overeenkomsten tussen cao-partijen ten aanzien van de door BPZ uitgevoerde pensioenregeling(en) van toepassing op en bindend voor een vrijwillig aangesloten werkgever. Dit geldt in het bijzonder voor een verzoek van sociale partners en een daaropvolgend besluit van het fonds tot collectieve waardeoverdracht van opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten naar een gewijzigde pensioenregeling als bedoeld in de Wet toekomst pensioenen (invaren). De voorgenomen nieuwe pensioenregeling is aldus met ingang van 1 januari 2026 ook van toepassing op de vrijwillig aangesloten werkgevers. In lijn hiermee zullen de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten van de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden van de betreffende vrijwillig aangesloten werkgevers per 1 januari 2026 worden ingevaren naar de nieuwe pensioenregeling.

In geval een vrijwillig aangesloten werkgever niet langer wenst deel te nemen aan de (nieuwe) pensioenregeling van BPZ, dient deze dit uiterlijk per 1 januari 2025 aan BPZ kenbaar te maken. Vanaf 1 januari 2026 zal er dan geen nieuwe pensioenopbouw meer plaatsvinden voor de (actieve) deelnemers van de betreffende vrijwillig aangesloten werkgever. Ook de risicodekkingen uit hoofde van de (nieuwe) pensioenregeling zullen per deze datum worden stopgezet. Dit laat onverlet dat, op grond van het uitvoeringsreglement, alle reeds opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten van de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden van de betreffende vrijwillig aangesloten werkgever per 1 januari 2026 zullen worden ingevaren naar de nieuwe pensioenregeling.

2 Doelstellingen en evenwichtigheid

2.1 Inleiding

De aanleiding om de pensioenregeling van BPZ te vernieuwen is het SER-advies dat in juni 2019 de basis is geweest voor een pensioenakkoord tussen organisaties van werkgevers, werknemers en de regering. Dat pensioenakkoord is uitgewerkt in de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Binnen de kaders van de Wtp hebben sociale partners doelstellingen en ambities geformuleerd voor de nieuwe pensioenregeling. Daarnaast is vastgelegd welke doelstellingen van belang zijn in het kader van een evenwichtige transitie van de huidige naar de nieuwe pensioenregeling. Deze zien op een evenwichtige verdeling van het vermogen bij invaren.

2.2 Doelstellingen en ambitie pensioenregeling

Sociale partners zien onverminderd de grote waarde van de arbeidsvoorwaarde pensioen. Een collectief goed geregeld pensioen, aanvullend op de wettelijke basisvoorziening AOW, geeft inkomen en draagt bij aan bestaanszekerheid na pensionering en het verzekert inkomen voor nabestaanden bij overlijden. Ook zien sociale partners onverminderd de waarde van een brede collectieve pensioenregeling in de sector. Dit biedt solidariteit, de mogelijkheid om individueel onverzekerbare risico's collectief beter te verzekeren, collectieve welvaartswinst en voorkomt oneigenlijke concurrentie tussen werkgevers op deze arbeidsvoorwaarde. Het verankert de gezamenlijke verantwoordelijkheid, inclusief financiering, voor de pensioenvoorziening. De aangesloten werkgevers en werknemers financieren beide de pensioenregeling. Deze kenmerken willen sociale partners behouden bij de wettelijk verplichte overstap naar de nieuwe pensioenregeling.

Sociale partners onderschrijven, in lijn met het Pensioenakkoord, de ambitie dat deelnemers met het opgebouwde pensioenvermogen een ouderdomspensioen kunnen bereiken op 78,75% van de gemiddelde pensioengrondslag uitgaande van een opbouwperiode van 42 jaar met een kans van minimaal 60%.

Sociale partners onderschrijven, in lijn met het Pensioenakkoord, het streven naar een koopkrachtig pensioen.

Sociale partners komen overeen onverzekerbare risico's, zoals het micro-langlevensrisico en het leegraken van persoonlijke pensioenvermogens af te dekken en de kans op verlaging van ingegane pensioenen te verminderen. Het macro-langlevensrisico voor gepensioneerden wordt opgevangen door het instellen van een solidariteitsreserve. Deze beschermt de pensioengerechtigden zo goed mogelijk tegen een mogelijke daling van de uitkering.

Sociale partners ambiëren een marktconform nabestaandenpensioen voor de deelnemers tijdens hun dienstverband in de Zuivelindustrie en komen daartoe overeen de wettelijke mogelijkheid tot verbetering en verruiming van het niveau van partner- en wezenpensioen te benutten.

Sociale partners ambiëren de pensioenopbouw van deelnemers die langdurig arbeidsongeschikt zijn voort te zetten.

Sociale partners constateren dat de wet dwingt tot afschaffen van de zogeheten doorsneesystematiek. Dat veroorzaakt in Nederland voor een aantal categorieën (oudere) deelnemers een nadelig effect. Sociale partners concluderen dat dit effect voor de deelnemers bij BPZ niet meer aan de orde is. Zie hoofdstuk 8 voor een toelichting hierop.

Sociale partners zijn overeengekomen BPZ te verzoeken alle opgebouwde pensioenen van alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden in te varen in de nieuwe regeling door middel van collectieve waardeoverdracht.

Sociale partners zullen de overgang naar de nieuwe regeling evenwichtig vormgeven en zullen na de overgang in de nieuwe pensioenregeling een goede balans houden tussen ambitie, risico en betaalbaarheid en indien nodig hierover in gesprek gaan. Een uitkomst van dit gesprek tussen sociale partners kan een besluit zijn om de ambitie, de premie en/of de ondergrens voor de kans dat de ambitie wordt gerealiseerd aan te passen. Zolang sociale partners hierover geen overeenstemming bereiken, wordt de regeling ongewijzigd uitgevoerd door BPZ.

Sociale partners hebben samen met BPZ de ambitie om de nieuwe regeling per 1 januari 2026 in te laten gaan.

Deze doelstellingen zijn vertaald naar een nieuwe pensioenregeling voor BPZ. In hoofdstuk 3 wordt dit verder uitgewerkt.

2.3 Doelstellingen transitie

Sociale partners streven naar een evenwichtige transitie. Daartoe is een zevental doelstellingen geïdentificeerd in het kader van de transitie. Deze doelstellingen zijn als volgt:

1. Ingegane pensioenen door de overgang niet verlagen.
2. Stabiele uitkering in uitkeringsfase voor de eerste drie jaar na overgang.
3. Streven naar koopkrachtbehoud in uitkeringsfase.
4. Inzet solidariteitsreserve: het zo veel als mogelijk voorkomen van een nominale daling van de ingegane pensioenuitkeringen ten opzichte van het jaar daarvoor.
5. Pensioendoelstelling (ambitie) van de regeling.
6. Het beperken van de nadelige gevolgen van de afschaffing doorsneesystematiek.
7. Effecten stelselwijziging: de effecten van de stelselwijziging dienen over alle groepen deelnemers en leeftijdscohorten evenwichtig te zijn.

De eerste twee doelstellingen hebben daarbij prioriteit op de daarna volgende doelstellingen. Hiervoor zijn verdeelregels opgesteld ten aanzien van de dekkingsgraad bij overgang. De vijfde doelstelling ten aanzien van de ambitie van de regeling is opgenomen in paragraaf 2.2. De zesde doelstelling ten aanzien van het beperken van de nadelige gevolgen van de afschaffing van de doorsneesystematiek is opgenomen in hoofdstuk 8.

De laatste doelstelling ten aanzien van de evenwichtigheid van de transitie wordt in paragraaf 2.5 verder uitgewerkt aan de hand van maatstaven en bandbreedtes waarbinnen de transitie evenwichtig wordt beschouwd. Onderstaand wordt ingegaan op de eerste vier doelstellingen in het kader van de transitie.

1. De ingegane pensioenen door de overgang niet verlagen

Doel is dat voor elke pensioengerechtigde geldt dat het uit te keren pensioen direct na het moment van invaren minstens zo hoog is als het uit te keren pensioen direct voor het moment van invaren. Een verlaging van de ingegane pensioenen tast de inkomenszekerheid en het vertrouwen aan. Maatstaf voor realisatie van deze doelstelling is de dekkingsgraad. Deze moet tenminste 103% bedragen.² Als de pensioengerechtigden op het moment van invaren een persoonlijk

² Uitgaande van een minimaal vereist eigen vermogen (1%) en een operationele reserve (2%) van in totaal 3% van de persoonlijke pensioenvermogens is op het invaarmoment een dekkingsgraad benodigd van 103%.

pensioenvermogen krijgen dat ten minste 100% van hun voorziening bedraagt, dan wordt deze doelstelling gerealiseerd.³

2. Stabiele uitkering in uitkeringsfase met als randvoorwaarde dat de kortingskans in de eerste drie jaren na de overgang lager ligt dan in het huidige FTK-stelsel

Gekozen is voor een regeling met een solidariteitsreserve die de uitkeringen kan aanvullen in de uitkeringsfase. Het doel is een stabiele uitkering in de uitkeringsfase. Aanvullend daarop wordt beoogd dat de kortingskans van de uitkeringen in de eerste drie jaren na het moment van invaren lager moet zijn dan de kortingskans in het huidige stelsel. Kortingen tasten het vertrouwen in het stelsel aan en het minimaliseren van de kans op verlaging vergroot de inkomenszekerheid in deze periode. Sociale partners realiseren zich dat er geen volledige zekerheid geboden kan worden, ook niet in het nieuwe contract. Indien de kans op korten in de eerste drie jaar na overgang lager is dan in het huidige FTK-stelsel wordt de uitkering als stabiel beschouwd. Als de solidariteitsreserve op het moment van invaren met minimaal 0,5% wordt gevuld, dan wordt deze doelstelling behaald. Maatstaf is de dekkinggraad, als de dekkinggraad ten minste 103,5% bedraagt, dan wordt deze doelstelling gerealiseerd.

3. Steven naar koopkrachtbehoud in de uitkeringsfase

Gestreefd wordt koopkrachtbehoud in de uitkeringsfase, anders verwoord naar een zo stabiel mogelijk pensioen dat naar verwachting meegroeit met de inflatie. Al kan de uitkering in de praktijk uiteraard alleen verhoogd worden met de behaalde rendementen. In de uitkeringsfase dient, gegeven het beleggingsbeleid (lifecycle) enerzijds en de solidariteitsreserve anderzijds, naar verwachting de koopkracht in voldoende mate te worden behouden. Maatstaf hiervoor is de vervangingsratio in de uitkeringsfase (gewogen gemiddelde geïndexeerde aanvangsuitkering). In de uitkeringsfase dient, in een mediaan scenario, een vervangingsratio van tenminste 70% gehaald te worden.

4. Inzet solidariteitsreserve: het zo veel als mogelijk voorkomen van een nominale daling van de ingegane pensioenuitkeringen ten opzichte van het jaar daarvoor

Het pensioen in de nieuwe regeling is variabel. Ook in de uitkeringsfase is er sprake van een persoonlijk pensioenvermogen wat deelt in de rendementen van het pensioenfonds. Het risico op schommelingen van ingegane ouderdomspensioenen wordt verminderd door de werking van de solidariteitsreserve. Middels inzet van de solidariteitsreserve dient de kans op een verlaging van de ingegane uitkeringen ten opzichte van het voorgaande jaar zo veel als mogelijk beperkt te worden.

Maatstaf voor de werking van de solidariteitsreserve is de jaarlijkse kans op verlaging binnen het uitkeringscollectief na inzet van de solidariteitsreserve. De jaarlijkse kans op verlaging binnen het uitkeringscollectief mag, na inzet van de solidariteitsreserve, niet hoger zijn dan zonder inzet van de solidariteitsreserve en gemeten over de eerste 20 jaar niet boven de 15% uitkomen. Een kans op korting bij inzet van de solidariteitsreserve die lager ligt dan de kans op korting zonder inzet van de solidariteitsreserve betekent dat inzet van de solidariteitsreserve effectief is.

³ De rentetermijnstructuur voor overgang en het projectierendement na overgang zijn beide gelijk aan de door DNB gepubliceerde rekenrente.

2.4 Invaardekkingsgraad

Op het moment van invaren is de dekkingsgraad bepalend voor de vraag welke doelstellingen zoals hierboven benoemd onder paragraaf 2.3 wel en niet behaald worden. Sociale partners moeten vaststellen welke doelstellingen minimaal behaald moeten worden om een evenwichtige transitie mogelijk te maken. Uit die doelstellingen volgt (in combinatie met het beleid bij invaren) de invaardekkingsgraad. Dit is de minimale dekkingsgraad waarop de doelstellingen van sociale partners nog waargemaakt kunnen worden. Het bestuur van BPZ stelt, op basis van de doelen van de sociale partners, de invaardekkingsgraad vast.

Voor sociale partners hebben de hiervoor genoemde eerste twee doelstellingen de hoogste prioriteit. Deze twee doelstellingen zijn de basis voor de minimale invaardekkingsgraad. Deze is bij de tweede doelstelling (vooruitlopend op de uitkomsten in hoofdstuk 6) gesteld op 103,5%.

In hoofdstuk 5 wordt het beleid bij invaren beschreven. Daar wordt verder ingegaan op de hoogte van de, voor het bereiken van de doelstellingen, benodigde invaardekkingsgraad.

2.5 Evenwichtigheid

Het uitgangspunt voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel is dat deze als geheel evenwichtig dient te zijn. Dit houdt in dat het afschaffen van de doorsneesystematiek, het wijzigen van de pensioenregeling, de keuze om wel of niet in te varen als geheel moeten zijn bekeken en gewogen. Ook wordt daarbij de evenwichtigheid van de solidariteitsreserve beoordeeld. Daarbij speelt onder meer de impact van de solidariteitsreserve op de hoogte van de pensioenen van de gepensioneerden en de bijdragen per cohort van en naar de reserve. Een en ander wordt afgezet tegen de situatie dat de huidige pensioenregeling ongewijzigd wordt voortgezet onder het huidige wettelijk kader, e.e.a. zoals door sociale partners is afgesproken in de pensioen cao. De effecten van de stelselwijziging dienen voor alle deelnemersgroepen en voor alle leeftijdscohorten, zowel per groep of cohort als op totaalniveau, als evenwichtig te kunnen worden beschouwd.

Bij de beoordeling van de evenwichtigheid speelt ook het volgende mee. Nederland kent een goed pensioenstelsel. Het uitgangspunt van de nieuwe wetgeving blijft dat we ons pensioen gezamenlijk opbouwen en dat financiële risico's met elkaar gedeeld worden. Voor sociale partners is het daarmee belangrijk dat de pensioenuitkomsten naar verwachting op hetzelfde niveau liggen of beter worden. Sociale partners accepteren dat de variatie in de hoogte van het pensioen toeneemt. Dit is eigen aan het nieuwe systeem. Wel zal getoetst worden of het verklaarbaar en uitlegbaar is. Sociale partners zullen middels dit transitieplan de volgende vraag beantwoorden:

Is de conclusie gerechtvaardigd dat de transitie 'als geheel' evenwichtig is?

De transitie-effecten worden inzichtelijk gemaakt in termen van zowel verwachte pensioenbedragen als in termen van netto-profijt (beide kwantitatieve maatstaven). De uitkomsten worden getoond per leeftijdscohort (geboortejaren) en status om zo te toetsen of de verschillen tussen de generaties en verschillende deelnemersgroepen acceptabel zijn. Hiervoor zijn kwantitatieve maatstaven uitgewerkt:

1. De verandering in pensioenbedragen ten opzichte van de huidige regeling.
2. De verandering in netto profijt ten opzichte van de huidige regeling.

Ad 1. De verandering in pensioenbedragen ten opzichte van de huidige regeling

Alvorens in te gaan op de maatstaven welke sociale partners onderscheiden voor de drie groepen (actieven, slapers en gepensioneerden), wordt eerst de bestaande herverdeling binnen de huidige FTK regeling toegelicht. Zie ook bijlage 3. Vanwege het jonge karakter van het fonds hanteert BPZ een minimale premiedekkingsgraad-eis van 100%. Dit betekent dat bij lage rentes de opbouw wordt verlaagd zodanig dat de in te leggen premie een dekkingsgraad van 100% kent. Dit heeft een verhogend effect op de dekkingsgraad ten opzichte van het scenario waarbij de premiedekkingsgraad wel onder de 100% zou mogen komen. Dat werkt herverdelend naar de slapers en gepensioneerden. Tegelijk kan de jaarlijkse opbouw van ouderdomspensioen niet boven de fiscaal maximale bovengrens van 1,875% uitkomen. In de doorgerekende scenario's komt het voor dat de premiedekkingsgraad erg hoog is. Daarmee komt premie ten goede aan de dekkingsgraad waar de slapers en gepensioneerden van profiteren door zowel een hogere kans op als meer indexatie. Onder het FTK kan vanaf 110% deels geïndexeerd worden en volledig geïndexeerd bij ongeveer 130% dekkingsgraad. Onder het FTK is dus sprake van een flinke buffervorming voor geld wordt uitgedeeld. Als er geïndexeerd wordt, mag dat om fiscale redenen niet meer zijn dan de prijsindex. Dit betekent dat er in 'goede' jaren geld 'opgepot' wordt wat herverdelend werkt. Met name naar de jongeren. In de Wtp regeling zit er geen maximum op de rendementstoedeling, de behaalde rendementen worden toebedeeld. Verder kent BPZ geen inhaalindexatie, ofwel het later inhalen van eerder gemiste indexaties. Dit heeft een verhogend effect op de dekkingsgraad en werkt daardoor ook herverdelend, ook hier van oud naar jong. Per saldo vervalt er onder de Wtp een grote mate van herverdeling tussen de drie groepen. Dit is een systeemwijziging, die ook beoogd wordt met de introductie van de Wtp. Onder de nieuwe Wtp regeling komt de betaalde premie direct ten goede aan de actieven. Tegelijk wordt het rendement direct toegekend en is eigenlijk alleen in de solidariteitsreserve sprake van herverdeling en solidariteit. Zonder te rekenen kan op voorhand al gesteld worden dat de wtp regeling voor (jonge) slapers minder positief zal uitpakken dan de huidige FTK regeling. Nieuwe premie gaat per definitie naar de actieven in de Wtp en kent geen 'verdelende' werking meer. Daarmee is er na de transitie geen impact meer van toekomstige pensioenopbouw en hiervoor betaalde premies op slapers. De berekeningen in het transitieplan geven het verschil tussen de oude (huidige) regeling en de nieuwe regeling en geven daarmee inzicht in effecten op uitkomsten voor groepen en leeftijden. Tegelijk moet bedacht worden dat de oude (huidige) wereld niet voortgezet kan worden met de invoering van de nieuwe wetgeving. Sociale partners merken daarbij op dat het huidige beleid wordt doorgerekend. Het FTK contract is in die zin een minder compleet contract dan de nieuwe Wtp regeling. Dit omdat er in de sommen mogelijk meer herverdeling wordt berekend, dan dat er wellicht in werkelijkheid zou zijn geweest. In die gevallen zou er binnen het FTK contract wellicht anders omgegaan worden met buffers of premiedekkingsgraden, waardoor er minder herverdeling zou plaatsvinden. Bij de gemaakte berekeningen is het huidige beleid een gegeven.

Voor deze maatstaf worden drie groepen onderscheiden.

- Voor actieve deelnemers dient de relatieve verandering in pensioenbedragen (op de pensioendatum) in het mediaan scenario groter te zijn dan 0% (toename). Er is geen bovengrens van toepassing: beter mag. Indien de relatieve verandering in pensioenbedragen groter is dan 0% is er sprake van een verbetering ten opzichte van de huidige regeling. Voor jongere deelnemers mogen de uitkomsten naar verwachting hoger dan zijn dan voor oudere deelnemers. Dit is acceptabel vanuit de gedachte dat beleggen loont en jongere deelnemers een langere beleggingshorizon hebben tot aan het moment van pensioneren dan oudere deelnemers, maar daarmee tegelijk ook een hogere spreiding kennen van de uitkomsten.

- Voor slapers mag de relatieve achteruitgang in pensioenbedragen (op de pensioendatum) in een mediaan scenario ten hoogste 5% bedragen. Er is geen bovengrens van toepassing: beter mag. Ook hier geldt, en versterkt doordat er ten opzichte van actieve deelnemers geen sprake is van verdere kapitaalopbouw door premie-inleg, dat dit acceptabel wordt geacht vanuit de gedachte dat beleggen loont. De uitkomsten zijn in hoge mate afhankelijk van het renteniveau, als gevolg van het wegvallen van de premiedekkingsgraad en de fiscale maximering van toeslagverlening in het nieuwe contract. Dit wordt beschouwd als directe effecten van de stelselwijziging en wordt daarmee acceptabel geacht omdat het wegvallen van die twee effecten zelfs wordt beoogd met het nieuwe stelsel waarin de solidariteit in de opbouwfase is afgenomen.
- Voor gepensioneerden mag de relatieve verandering in pensioenbedragen (incl. uitkeringsfase) niet lager zijn dan 0%. Indien de relatieve verandering in pensioenbedragen (incl. uitkeringsfase) voor gepensioneerden groter is dan 0%, betekent dit dat hun gewogen gemiddelde uitkering in de nieuwe regeling hoger is dan in de huidige regeling. Dit ligt in het verlengde van de eerste twee doelstellingen.

De onderbouwing bij deze grenzen voor de mediane verandering in pensioenbedragen is als volgt:

- Overwegende dat de berekeningen gemaakt worden over een hele lange horizon met de huidige kennis van beleid, regeling en kenmerken van BPZ alsmede bestaande wet- en regelgeving, hechten sociale partners in het mediaan scenario aan hoge uitkomsten voor actieven die aflopen naar een uitkomst boven de nul. Het mediaan scenario laat onder meer zien dat beleggen loont, zoals dat ook verwacht mag worden. Naarmate het risico afneemt met de leeftijd neemt ook de verwachte waarde af van het pensioen op de pensioendatum. Voor actieve deelnemers ligt de relatieve verandering in pensioenbedragen in een pessimistisch scenario, in bijna alle gevallen, ook boven de 0%. Desalniettemin, de mogelijke spreiding van de uitkomsten ligt bij jongere deelnemers aanmerkelijk hoger dan bij de oudere deelnemers, en rechtvaardigt mede de hogere uitkomsten van de jongeren.
- Voor de jongere slapers geldt dat zij in het pessimistische scenario minder goed af zijn in de Wtp-regeling dan in de huidige FTK-regeling. Vanaf ca. 60 jaar zijn de slapers in alle gevoeligheidsanalyses beter af. Daarbij overwegen sociale partners het volgende:
 - Voor jongeren worden gezien de modelmatige onzekerheid grotere uitslagen geaccepteerd. Dit zowel in negatieve als in positieve zin.
 - Het eventueel niet accepteren van de uitkomsten betekent dat de bestaande aanspraken niet worden ingevaren naar de nieuwe regeling. Niet invaren betekent dat de pensioenen achterblijven in de huidige FTK-regeling. Voor BPZ zou dit leiden tot extra kosten voor administratie en communicatie. Ook kan dit in de praktijk leiden tot een aangepast beleggingsbeleid voor het FTK-deel. Dit maakt dat niet simpel gesteld kan worden dat een uitkomst van 0 (gelijkwaardige Wtp-regeling ten opzichte van de FTK-regeling) per definitie het geval moet zijn. Dit mede ook weer gelet op de modelmatige onzekerheid en de lange horizon van de berekeningen.
 - De negatieve uitkomsten voor slapers in het pessimistische scenario worden daarmee geaccepteerd.
- Voor gepensioneerden geldt dat de uitkomsten in alle gevoeligheidsanalyse op of boven de nul moeten zijn. Ze zijn ofwel gelijk en bij voorkeur beter af. De modelonzekerheid en horizon is voor deze groep kleiner.

Ad 2. De verandering in netto profijt ten opzichte van de huidige regeling

De kwantitatieve grenzen voor de verandering in netto-profijt zijn als volgt:

- Voor actieve deelnemers mag de verandering in netto profijt niet lager uitkomen dan 5% negatief.
- Voor slapers mag de verandering in netto profijt niet lager uitkomen dan 50% negatief.
- Voor gepensioneerden moet de verandering in netto profijt positief zijn.

De onderbouwing van de kwantitatieve grens voor de verandering in netto profijt is als volgt:

- Voor actieve deelnemers geldt dat er in de nieuwe regeling geen sprake meer is van herverdelende effecten uit hoofde van premie (premedekkingsgraad tenminste 100%, fiscale maximering pensioenopbouw) en, in mindere mate, uit hoofde van beleggingsresultaten (fiscale maximering toeslagverlening). De verandering in netto profijt voor actieve deelnemers zal daarmee in bijna alle situaties positief zijn. Alleen in geval van een forse opwaartse rente is er, voor de oudste groep actieven, een kleine negatieve verandering in netto profijt. Hierbij dient opgemerkt te worden dat op lange termijn de rente in de scenario-set blijft oplopen. Zekerheidshalve wordt de ondergrens voor verandering netto profijt op 5% negatief gesteld. Een bovengrens is om eerdergenoemde redenen voor actieven niet van toepassing.
- Voor slapers geldt dat zij in de nieuwe regeling niet meer profiteren van herverdelende effecten uit hoofde van premie. Bij lagere dekkinggraden bij invaren (minder gevulde solidariteitsreserve) en/of bij hogere rentes (lagere inwaarde) resulteert, met name voor de jongere slapers, een fors negatief netto profijt. Het niet meer profiteren van herverdeling van premiegelden is echter een elementair kenmerk van het nieuwe contract. Voor de jongste groep slapers wordt een ondergrens van 50% negatief geaccepteerd. Hierbij wordt opgemerkt dat er weinig jonge slapers voorkomen in de administratie, daar zij dan wel automatisch (onder afkoopgrens) dan wel op eigen initiatief (boven afkoopgrens) een waardeoverdracht zullen uitvoeren. In termen van verwacht pensioen gaan (jonge) slapers er wél op vooruit. Ook hier gelden de eerder gemaakte opmerkingen bij de verandering in pensioenbedragen. Namelijk dat een negatief netto-profijt niet te voorkomen is gegeven het huidige FTK-stelsel en fondsbeleid welke gegeven het jonge karakter van BPZ voorzichtig is.
- Voor gepensioneerden geldt dat zij tenminste hun uitkering behouden en profiteren van de bescherming die de solidariteitsreserve biedt. Ten opzichte van de huidige regeling worden hun uitkeringen eerder verhoogd. Voor gepensioneerden dient de verandering in netto profijt tenminste 0% te zijn.

De uitkomsten van de netto-profijtberekeningen zijn door sociale partners in hun afwegingen betrokken. De uitkomst vormt geen reden om tot een andere vormgeving van het inwaardebeleid te komen. De berekeningen in het netto-profijtmodel zijn complex en gebaseerd op onzekere lange termijnwaarderingen.

In hoofdstuk 6 worden de uitkomsten voor de toets op evenwichtigheid nader toegelicht. In hoofdstuk 9 wordt onderbouwd geconcludeerd dat de transitie evenwichtig is.

3 De gewijzigde pensioenovereenkomst

3.1 Inleiding

BPZ is een vrijwillig bedrijfstakpensioenfonds ter uitvoering van de pensioenregeling die door leden van de NZO is overeengekomen met de vakorganisaties. De werkingssfeer geldt voor in Nederland gevestigde ondernemingen die werkzaam zijn in de zuivelindustrie of met toestemming van het bestuur ondernemingen die op andere gronden een duidelijke verwantschap hebben met de bedrijfstak. Aan de oprichting van BPZ lagen de volgende doelstellingen van de sociale partners ten grondslag:

- een uniforme, marktconforme, toekomstbestendige en begrijpelijke pensioenvoorziening voor medewerkers;
- een gezamenlijke, collectieve pensioenuitvoering in een sector pensioenfonds voor de Zuivel en aanverwante industrie;
- voorspelbare pensioenkosten op een acceptabel niveau in de vorm van een gedefinieerd premiebudget ten behoeve van de jaarlijkse pensioenopbouw als onderdeel van de totale loonkosten.

BPZ is gestart met de pensioenopbouw per 1 januari 2015 en is daarmee nog een jong fonds. Eind 2023 heeft BPZ 24 aangesloten werkgevers, meer dan 10 duizend actieve deelnemers, ruim duizend gepensioneerden en 4 duizend slapers en een vermogen van 720 miljoen euro. Het premievolume in 2024 bedraagt 100 miljoen euro.

De inhoud van de pensioenregeling is in de afgelopen jaren enkele malen aangepast. In 2017 is de pensioenleeftijd van 67 naar 68 jaar gegaan. Verder is jaarlijks de hoogte van de pensioenopbouw beoordeeld. Als gevolg van de lage rente moest deze enkele malen verlaagd worden. In de afgelopen jaren kon de opbouw weer stijgen als gevolg van de gestegen rente.

Op 1 juli 2023 is de Wtp van kracht geworden. Deze wet heeft tot gevolg dat de pensioenregeling uiterlijk 1 januari 2028 sterk moet worden aangepast. In dit hoofdstuk wordt de nieuwe pensioenregeling per de beoogde overgangdatum van 1 januari 2026 beschreven zoals overeengekomen door sociale partners. In bijlage 1 is een samenvattend overzicht in tabelvorm opgenomen van de kenmerken van de huidige en nieuwe pensioenregeling.

3.2 Karakter van de nieuwe pensioenovereenkomst

Met de invoering van de Wtp zijn alleen nog premiereregelingen mogelijk in Nederland, waarbij een keuze kan worden gemaakt uit twee contracten: de flexibele premiereregeling of de solidaire premiereregeling. In de werkgroep is lang gesproken over de keuze tussen die twee regelingen. Hiervoor zijn verschillende kwantitatieve analyses gemaakt en kwalitatieve argumenten afgewogen. Sociale partners kiezen voor de Solidaire premiereregeling (SPR), omdat deze meer mogelijkheden biedt tot het collectief en solidair delen van risico's, het dempen van het risico op grote schommelingen van de ingegane pensioenen en het behalen van welvaartswinst voor het collectief aan deelnemers. Gezien het jonge karakter van BPZ was tevens al snel de conclusie getrokken dat de gepensioneerden met hulp van een kleine reserve grotendeels beschermd konden worden tegen mogelijke dalingen van uitkeringen. Dit kan omdat BPZ een jong fonds is met weinig gepensioneerden en de uitkeringen in verhouding tot het aanwezige vermogen nog zeer beperkt zijn. Sociale partners kiezen daarbij voor een collectieve uitkeringsfase. Belangrijk argument is dat in de

collectieve variant alle gepensioneerden jaarlijks dezelfde verhoging en verlaging krijgen. Sociale partners vinden dit in het kader van de uitlegbaarheid wenselijk en stellen juist de solidariteit tussen de gepensioneerden op prijs. Daarbij geldt dat in een individuele uitkeringsfase op hogere leeftijd beleggingsrisico's moeten afnemen vanwege de steeds kortere beleggingshorizon. Een collectieve uitkeringsfase is daarmee minder complex in uitvoering en eenvoudiger in uitleg. Tot slot zal gelden dat een collectieve uitkeringsfase vrijwel hetzelfde verwachte resultaat oplevert als een individuele uitkeringsfase maar dat deze meer bestand is tegen onverwachte omstandigheden, omdat pensioenrisico's gedeeld worden tussen gepensioneerden. Het mogelijke nadeel dat door toepassing van gelijke aanpassingen en het spreiden van rendementen de uitkeringen niet direct te relateren zijn aan de dan geldende economische situatie nemen sociale partners voor lief. Op grond van de wetgeving mogen mee- en tegenvallers over 10 jaar gespreid worden. Dit lijkt een wel erg lange periode voor een link met de economische situatie. De door het bestuur gekozen periode van 3 jaar lijkt een goede middenweg.

Deelnemers die gedurende een lopende spreidingsduur toetreden tot de collectieve uitkeringsfase gaan meedelen in de verwerking van eerder behaalde, maar nog niet in het uitkeringsvermogen verwerkte, financiële resultaten. Een positief spreidingsvermogen betekent dat de deelnemer instroomt met een naar verwachting stijgend verloop van de uitkering, terwijl een negatief spreidingsvermogen het tegenovergestelde effect heeft. Het voordeel is dat een deelnemer die voor pensionering zijn kapitaal heeft zien dalen op deze wijze een deel terugkrijgt via de demping van de negatieve schokken in de uitkeringsfase. Tegelijk kan het in de omgekeerde situatie ook betekenen dat een deelnemer na toetreden tot het uitkeringscollectief te maken krijgt met een lagere uitkering. Sociale partners beschouwen dit als een gegeven en passend bij de keuze voor een uitkeringscollectief.

Bij het toedelen van rendementen wordt rekening gehouden met de leeftijd van de deelnemer. Jongere deelnemers worden via de toedeelregels blootgesteld aan meer risico en krijgen daarvoor ook een hoger verwacht rendement. Hoe ouder de deelnemer is, hoe meer bescherming wordt geboden. Dat laatste betekent een gematigdere rendementsverwachting, maar ook meer zekerheid. Het collectieve beleggingsbeleid wordt vooraf door het pensioenfonds vastgesteld op basis van het uitgevoerde risicopreferentieonderzoek. Bij pensionering wordt het opgebouwde persoonlijke pensioenvermogen omgezet naar een pensioenuitkering. Met behulp van de solidariteitsreserve wordt de kans op verlaging van ingegane pensioenuitkeringen verminderd.

3.3 Ouderdomspensioen

3.3.1 Opbouwfase ouderdomspensioen

De opbouwfase start bij indiensttreding met een ondergrens van de leeftijd van 18 jaar. De opbouwfase stopt bij het bereiken van de 68-jarige leeftijd⁴. Dat wil zeggen, als iemand doorwerkt na de 68 jaar, stopt de premie-inleg. Dat verandert niet ten opzichte van de huidige regeling.

De statutaire werkingssfeer van BPZ wordt niet aangepast. Werkgevers die de pensioen cao ondertekenen zijn verplicht hun werknemers aan te melden. Daarnaast zijn er enkele werkgevers vrijwillig aangesloten die de pensioen cao volgen. Ook voor hen wordt de regeling automatisch aangepast naar hetgeen sociale partners overeengekomen zijn.

⁴ Voor deelnemers die uit dienst treden eindigt de opbouw uiteraard voor 68 jaar, maar de uitkeringsfase start vanaf 68 jaar (of vervroegde datum van ingang).

In het kader van de transitie blijft de salarisdefinitie alsook de wijze van vaststelling van de franchise en het maximum salaris ongewijzigd. De premie-inleg wordt gedefinieerd als een percentage van de pensioengrondslag. De werkgever en werknemer betalen samen de maandelijkse premie. De verhouding tussen het deel dat de werkgever betaalt en het deel dat de werknemer betaalt, wordt, gelijk zoals nu, per cao bepaald.

Voor iedereen wordt in de nieuwe regeling hetzelfde percentage van de pensioengrondslag ingelegd. Deze leeftijdsonafhankelijke premie wordt voor de volgende doeleinden gebruikt:

- Het grootste deel wordt aangewend voor opbouw van een persoonlijk pensioenvermogen voor de deelnemer;
- Met het andere deel wordt bekostigd het beheer van de regeling, de bijdrage aan de operationele reserve en minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) en de risicoverzekeringen (het nabestaandenpensioen en de dekking bij arbeidsongeschiktheid).

De persoonlijke pensioenvermogens worden collectief belegd door het pensioenfonds, waarbij bij het toedelen van rendementen rekening wordt gehouden met de risicobereidheid en risicodraagkracht van het leeftijdscohort waartoe de deelnemer behoort. Een deel van het rendement zal ook worden gebruikt om de solidariteitsreserve te vullen als deze niet tot het maximale niveau is gevuld (vast te stellen door het bestuur van BPZ, rekening houdend met de doelstellingen van sociale partners). Het bestuur van BPZ bepaalt het beleggingsbeleid en de maatstaven voor toedeling van de rendementen.

Bij de samenstelling van de beleggingen van het fonds houdt het bestuur rekening met de leeftijdsverdeling van het deelnemersbestand en het moet passen binnen de risicohouding van de deelnemers. Jongere deelnemers krijgen via de toedeelregels meer risico toebedeeld dan deelnemers die dichterbij hun pensioen zitten. Dit betekent dat zij een grotere kans hebben op hogere rendementen, maar ook een grotere kans op tegenvallers. Jongere deelnemers hebben bij tegenvallers nog voldoende jaren om die in latere jaren weer recht te trekken. Voor bijna-gepensioneerden en gepensioneerden wordt door het bestuur van BPZ, in aansluiting op de uitgevraagde risicohouding van de deelnemers, gekozen voor minder risico in de toedeelregels. Dat betekent automatisch minder uitschieters in rendement naar boven, maar ook minder naar beneden en daardoor relatief meer zekerheid. Het effect hiervan is dat in het nieuwe pensioenstelsel de hoogte van het pensioen(vooruitzicht) gemitigeerd meebeweegt met de financiële markten.

De geldende regeling voor gemoedsbezwaarden blijft ongewijzigd. Deze krijgen het werkgeversdeel van de premie uitgekeerd als salaris. BPZ kent geen spaarregeling hiervoor.

3.3.2 Pensioenambitie ouderdomspensioen

De pensioenambitie⁵ van sociale partners voor de nieuwe pensioenregeling is 78,75% van de gemiddelde pensioengrondslag (pensioengevend salaris -/- franchise). Daarbij wordt uitgegaan van 42 dienstjaren vanaf de 26-jarige tot de 68-jarige leeftijd. Uitgangspunt is dat deze ambitie wordt gehaald met een kans van 60%. Het partnerpensioen op de pensioendatum wordt net als in de huidige regeling 'aangekocht' uit het op de pensioendatum 'opgebouwde' ouderdomspensioen. Bij aankoop van een partnerpensioen van 70% van het ouderdomspensioen daalt de ambitie naar ca. 63%.

⁵ De ambitie is gebaseerd op de maximale fiscale opbouw ouderdomspensioen onder het huidige FTK-stelsel van 1,875% per jaar. Na 42 jaar is dit 78,75%.

3.3.3 Uitkeringsfase ouderdomspensioen

Op het tijdstip van pensionering van de deelnemer wordt het opgebouwde persoonlijke pensioenvermogen aangewend voor een levenslange pensioenuitkering en indien gewenst een aanspraak op partnerpensioen. Het projectierendement is de door DNB vastgestelde rekenrente welke ook nu wordt gehanteerd door BPZ. Deze rekenrente is het maximale projectierendement dat gebruikt mag worden in het geval van een collectieve uitkeringsfase. Een lager projectierendement leidt bij de start van de nieuwe regeling tot herverdeling tussen jong en oud en wordt door sociale partners niet gewenst geacht.

Het pensioen is variabel. Het persoonlijk pensioenvermogen deelt in de rendementen van het pensioenfonds. Het risico op schommelingen van ingegane ouderdomspensioenen wordt verminderd door de werking van de solidariteitsreserve en afdekking van het renterisico door het pensioenfonds. Dit moet leiden tot een zo stabiel mogelijk pensioen dat naar verwachting meegroeit met de inflatie. Al kan de uitkering in de praktijk uiteraard alleen verhoogd worden met de behaalde rendementen.

De ingangsdatum van het pensioen is de 68-jarige leeftijd. Vanuit communicatief oogpunt verzoeken sociale partners het bestuur van BPZ na te gaan of de pensioenen op het UPO van de (gewezen) deelnemers in de toekomst kunnen worden getoond op de AOW-ingangsdatum.

Eveneens behoudt de deelnemer de keuze voor diverse flexibiliseringsmogelijkheden. Waaronder:

- eerdere ingang van het ouderdomspensioen, met als gevolg een lagere uitkering. Dit kan tot een maximum van 5 jaar met AOW-compensatie, of langer, maximaal 10 jaar, zonder AOW-compensatie.
- latere ingang van het ouderdomspensioen, met als gevolg een hogere uitkering. De uiterste ingangsdatum is en blijft 70 jaar.
- een hoog-laagregeling: eerst een hoger pensioen gevolgd door later een lager pensioen.
- de omzetting van ouderdomspensioen in partnerpensioen.
- de keuze om bij ingang van het ouderdomspensioen 10% van het opgebouwde persoonlijk pensioenvermogen ineens te laten uitkeren.⁶

De lopende ouderdomspensioenen worden in de nieuwe pensioenregeling ingevaren. Dit geldt ook voor de lopende nabestaandenpensioenen (partner- en wezenpensioen). Deze worden onderdeel van het uitkeringscollectief. Het pensioen beweegt dan mee met het rendement van het fonds. Met behulp van de toedelingsregels voor beschermings- en overrendement en de solidariteitsreserve wordt het risico van grote schommelingen en verlaging sterk verminderd. De solidariteitsreserve biedt ook bescherming tegen het micro-langlevenrisico en het macro-langlevenrisico. Dit wordt nader toegelicht in hoofdstuk 4.

⁶ Dit keuzerecht voor een bedrag ineens is op moment van schrijven nog niet ingegaan.

3.4 Nabestaandenpensioen

Bij overlijden van de deelnemer ontstaat een aanspraak op nabestaandenpensioen. Dat bestaat uit twee onderdelen:

- de partner heeft recht op partnerpensioen, en
- de kinderen hebben recht op wezenpensioen.

Er is onderscheid in nabestaandenpensioen vóór pensionering en ná pensionering / uitdiensttreding. De Wtp bepaalt dat het nabestaandenpensioen in pensioenregelingen, bij overlijden voor ingang van het ouderdompensioen, op risicobasis wordt verzekerd, zolang de deelneming aan het fonds duurt. Dit is analoog aan de huidige situatie.

Volledigheidshalve, bij uitdiensttreding voor de pensioendatum vervalt de dekking van het partner- en wezenpensioen (behoudens het bepaalde met betrekking tot de uitloopdekking in paragraaf 3.4.2 alsmede de mogelijkheid van vrijwillige voorzetting als bedoeld in paragraaf 3.7).

Na pensionering is het nabestaandenpensioen een uitkering die is gekoppeld aan de hoogte van het ouderdompensioen van de gepensioneerde deelnemer. Dit is een keuze die de (gewezen) deelnemer moet maken (in overleg met de partner).

3.4.1 Definitie partner

De Wtp vereenvoudigt het partnerbegrip en brengt meer uniformiteit aan. BPZ voldeed al hieraan. Net als in de huidige regeling valt onder partner de partner uit een huwelijk of uit een geregistreerd partnerschap. De definitie van partner bij een samenwoonsituatie wordt wettelijk duidelijker en ruimer. BPZ kende al een uitgebreide dekking voor samenwoners.

3.4.2 Nabestaandenpensioen bij overlijden vóór de pensioendatum

Bij overlijden van de deelnemer voor de pensioendatum wordt het partnerpensioen levenslang uitgekeerd aan de partner van de deelnemer. In de nieuwe pensioenregeling is daarbij een aantal zaken anders dan in de huidige regeling.

Binnen het wettelijk kader hebben sociale partners de hoogte van de dekking van het verzekerd partnerpensioen bij overlijden voor pensionering tijdens het dienstverband vastgesteld op 35% van het laatstgenoten geldende pensioengevende salaris van de overleden deelnemer⁷. Zolang een persoon deelnemer is in de regeling blijft deze verzekerd voor partnerpensioen.⁸ Als de deelneming eindigt, eindigt als hoofdregel ook de verzekering voor partnerpensioen.⁹ Op basis van de Wtp moet bij einde deelneming een uitloopdekking van minimaal 3 en maximaal 6 maanden worden geboden. Sociale partners kiezen voor een uitloopdekking van 6 maanden (of tot uiterlijk de eerdere aanvang van een nieuw dienstverband of de ingang van ouderdompensioen), waarin het recht op nabestaandenpensioen automatisch verzekerd blijft na einde deelneming. In het geval een gewezen deelnemer een WW- of ziekewet (ZW) uitkering ontvangt na einde deelneming, dan blijft het nabestaandenpensioen verzekerd zo lang deze uitkering wordt ontvangen.¹⁰

⁷ Voor de meeste deelnemers is er daardoor sprake van een verhoging van de verzekerde dekking van het partner- en ook wezenpensioen ten opzichte van de huidige FTK regeling, en op basis van de in de werkgroep besproken maatregelen sprake van een adequate dekking. De dekking is marktconform in vergelijking met andere pensioenregelingen.

⁸ Dit geldt ook voor personen met (al dan niet premievrije) opbouw.

⁹ Het voor de transitie reeds opgebouwde partnerpensioen blijft in aangepaste vorm behouden.

¹⁰ Hetzelfde geldt voor de risico's bij arbeidsongeschiktheid.

Daarna kan de gewezen deelnemer kiezen voor voortzetting van de verzekering voor nabestaandenpensioen. De Wtp bepaalt dat de daarvoor benodigde premie wordt onttrokken aan het opgebouwde persoonlijk pensioenvermogen van de gewezen deelnemer. Dit betekent een lager vooruitzicht op ouderdompensioen. De periode van vrijwillige voortzetting is 15 jaar (mits het persoonlijk pensioenvermogen voldoende hoog is). De deelnemer krijgt jaarlijks de keuze om de vrijwillige verzekering te verlengen of te stoppen.

De hoogte van het partnerpensioen is in de nieuwe regeling niet langer afhankelijk van het aantal jaren dat de deelnemer in dienst is geweest. Het percentage dat is verzekerd is voortaan voor iedere deelnemer gelijk en wordt bepaald op basis van het pensioengevend salaris op het moment van overlijden van de deelnemer. Sociale partners hebben de keuze gemaakt om de hoogte van het partnerpensioen vast te stellen op 35% van het geldende pensioengevend salaris van de deelnemer. Er is geen sprake meer van een franchise.

Het partnerpensioen is een levenslange uitkering. Het partnerpensioen wordt zodra het is ingegaan, net als het ouderdompensioen, variabel. Het beweegt mee met het rendement van het fonds. Met behulp van de toedelingsregels voor beschermings- en overrendement en de solidariteitsreserve wordt het risico van grote schommelingen en verlaging sterk verminderd.

Kinderen van (gewezen) deelnemers en gepensioneerden zijn verzekerd voor wezenpensioen.¹¹ De hoogte van het wezenpensioen wordt voortaan net als het partnerpensioen bepaald op basis van het pensioengevend salaris en niet langer op basis van de pensioengrondslag. Er is geen sprake meer van een franchise. Binnen het wettelijk kader hebben sociale partners de hoogte van de dekking van het verzekerd wezenpensioen bij overlijden voor pensionering vastgesteld op 10% van het laatstgenoten geldende pensioengevende salaris van de overleden deelnemer (per wees).

In de nieuwe pensioenregeling is de hoogte van het wezenpensioen niet langer afhankelijk van de diensttijd. Het verzekerde percentage is voor iedereen gelijk. Ook voor het wezenpensioen geldt dat het wordt verzekerd op risicobasis. De dekking komt te vervallen bij einde van de deelneming in het fonds. Hier geldt echter ook een standaard uitloopdekking van 6 maanden zoals bij het partnerpensioen, en de mogelijkheid om de verzekering vrijwillig voort te zetten, waarbij de premie ten laste wordt gebracht van het persoonlijk pensioenvermogen.

De maximale leeftijd voor dekking en uitkering wordt wettelijk verplicht 25 jaar (was 18 jaar of als studerend maximaal 27 jaar).

Het wezenpensioen wordt zodra het is ingegaan, net als het ouderdompensioen, variabel. Het beweegt mee met het rendement van het fonds. Met behulp van de toedelingsregels voor beschermings- en overrendement en de solidariteitsreserve wordt het risico van grote schommelingen en verlaging sterk verminderd.

In de huidige regeling is het partnerpensioen op risicobasis. Deze dekkingen vervallen. Voor sommige deelnemers is het partnerpensioen (gedeeltelijk) gebaseerd op opbouwbasis. Dit kan bijvoorbeeld voortkomen uit een waardeoverdracht of uitruil van opgebouwd ouderdompensioen bij uitdiensttreding. Wettelijk is vastgelegd dat het tot de transitiedatum opgebouwde partnerpensioen beschikbaar moet blijven voor degene(n) die ook vóór de overgang recht zou(den) hebben op het partnerpensioen. Dit betreft de zogenoemde eerbiedigende werking en wordt verder uitgewerkt¹² door BPZ.

¹¹ Het uniform wezenbegrip wordt later nog vastgelegd in wetgeving.

¹² Dit geldt ook voor het eventuele opgebouwde wezenpensioen.

3.4.3 Nabestaandenpensioen bij overlijden ná de pensioendatum

Bij pensionering wordt standaard het dan aanwezige persoonlijke pensioenvermogen van de deelnemer omgerekend naar en omgezet in een ouderdompensioen en, indien gewenst, partnerpensioen. Het partnerpensioen wordt zodra het is ingegaan, net als ingegaan ouderdompensioen, variabel. Het beweegt mee met het toe te delen rendement. Met behulp van de toedelingsregels voor beschermings- en overrendement en de solidariteitsreserve wordt het risico van grote schommelingen en verlaging sterk verminderd. Het partnerpensioen is een levenslange uitkering.

Sociale partners spreken af dat ook bij overlijden van de deelnemer op of na de ingang van het ouderdompensioen, wezen recht hebben op wezenpensioen: als de deelnemer bij pensionering kinderen heeft jonger dan 25 jaar, dan is voor deze kinderen ook na pensionering het wezenpensioen verzekerd.

3.5 Premievrijstelling

De bestaande pensioenregeling voorziet in premievrije voortzetting van de pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid. Deelnemers die als gevolg van arbeidsongeschiktheid (deels) uit het arbeidsproces zijn geraakt, zijn zo verzekerd van blijvende opbouw van ouderdompensioen en blijven verzekerd voor nabestaandenpensioen.

In de nieuwe pensioenregeling is sprake van een premieovereenkomst. De huidige systematiek voor premievrijstelling past niet bij dit nieuwe type pensioencontract. In plaats van premievrije opbouw van pensioenaanspraken, is in de nieuwe regeling voor de arbeidsongeschikte deelnemer sprake van een dekking die voorziet in storting van premie voor de voortzetting van de opbouw van persoonlijk pensioenvermogen en voortzetting van de risicoverzekeringen.

De (premienvrije) opbouw van pensioen in geval van arbeidsongeschiktheid bedraagt in de nieuwe regeling 100% van de premie vóór arbeidsongeschiktheid (bij volledige arbeidsongeschiktheid). Dit is analoog aan de 100% opbouw die nu geldt (bij volledige arbeidsongeschiktheid).

Sociale partners kiezen voor voortzetting van de risicoverzekering voor nabestaandenpensioen voor de deelnemers die tijdens arbeidsongeschiktheid nog pensioen opbouwen. Sociale partners spreken af dat de dekking niet daalt bij ingang van arbeidsongeschiktheid. Basis voor de uitkering is het laatste pensioengevend salaris voor de eerste ziekte dag. De wijze van verhoging van de pensioengrondslag na invalidering wordt door BPZ verder uitgewerkt.

3.6 Vrijwillig extra premie inleggen voor opbouw van pensioen

De Wtp biedt een ruimer fiscaal kader voor opbouw van pensioen dan hetgeen sociale partners hebben afgesproken; er is (fiscale) ruimte om binnen de pensioenregeling extra pensioen bij te sparen. Sociale partners verzoeken BPZ-deelnemers de mogelijkheid te bieden tot vrijwillig aanvullend sparen van ouderdoms- en nabestaandenpensioen. BPZ zal nagaan wat de mogelijkheden zijn.

De maximum inleg wordt bepaald door de ruimte die er fiscaal is. Dit is een leeftijdsonafhankelijk percentage van de pensioengrondslag, dat periodiek door de Belastingdienst wordt vastgesteld en onder bepaalde voorwaarden tussentijds kan worden gewijzigd.

De optie om extra premie in te leggen is geheel vrijwillig en voor eigen rekening van de deelnemer.

3.7 Vrijwillige voortzetting van deelname aan de pensioenregeling

Hieronder wordt ingegaan op de vrijwillige voortzetting van de risicodekking nabestaandenpensioen.

Voortzetten risicodekking nabestaandenpensioen

De Wtp bepaalt dat gewezen deelnemers de risicodekking na einde deelneming aan het fonds en de uitloopdekking kunnen voortzetten, tegen onttrekking van de benodigde premie aan het opgebouwde persoonlijke pensioenvermogen. Sociale partners spreken af dat dit kan voor een periode van maximaal 15 jaar (het wettelijke minimum). De gewezen deelnemer kan jaarlijks kiezen tussen voortzetting of het stopzetten van de dekking.

3.8 Premie

Het niveau van de totaal beschikbare premie is 20,1

% van het pensioengevend salaris. Dit is 3% meer dan de actuele premielast van BPZ (17,1% van de pensioengevende salarissen) en biedt uitzicht op het verwezenlijken van de ambities van sociale partners en het pensioenakkoord. De verdeling van de premie tussen werkgever en werknemer wordt, net als nu, door sociale partners in de cao bepaald.

De premie wordt voor twee doeleinden gebruikt:

- Het grootste deel wordt gestort in het persoonlijke pensioenvermogen van de deelnemer.
- Met het andere deel wordt bekostigd het beheer van de regeling, de bijdrage aan de operationele reserve en minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) en de risicoverzekeringen (het nabestaandenpensioen en de dekking bij arbeidsongeschiktheid).

De premie is gebaseerd op de pensioenregeling zoals in dit hoofdstuk beschreven. Na de transitie zal jaarlijks de hoogte van de risicopremies voor de verzekering van nabestaanden- en arbeidsongeschiktheidspensioen (= premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid) door BPZ worden vastgesteld. De hoogte van de risicopremies is afhankelijk van de verzekeringstechnische grondslagen, het deelnemersbestand en de actuele rentestand. Mutaties in de risicopremies worden verwerkt binnen de totaal beschikbare premie van 20,1%.

Op basis van de situatie per 31 december 2023 is de berekening en verdeling van de premie over de onderdelen als volgt:

Onderdeel	Hoogte in % PG-som	Hoogte in % Salarissom	Vaststelling hoogte door	Frequentie herziening
MVEV / kosten	0,6%	0,4%	Bestuur	Jaarlijks
Risicopremie nabestaandenpensioen	1,8%	1,3%	Bestuur	Jaarlijks
Risicopremie AO	1,0%	0,7%	Bestuur	Jaarlijks
Opbouw persoonlijk pensioenvermogen	25,6%	17,7%	Bestuur	Resultante
Totaal	29,0%	20,1%	Sociale partners	Bij cao

Tabel 1 Premiehoogte en verdeling in % van de pensioengrondslag (PG) en het salaris

Voor de volledigheid. De totaal beschikbare premie is vastgelegd in de cao en bedraagt 20,1% van het pensioengevende salaris. De netto inleg voor de opbouw van het persoonlijk pensioenvermogen wordt uitgedrukt als een percentage van de pensioengrondslag na aftrek van bovengenoemde componenten en kan variëren.

Sociale partners spreken af om na de transitie voor de eerste keer na drie jaar te monitoren, aan de hand van gegevens van BPZ op welke wijze de hoogte van de beschikbare premie voor de opbouw van persoonlijke pensioenvermogens voor deelnemers zich verhoudt tot de pensioenambitie van sociale partners.

De risicopremies voor risicoverzekeringen voor overlijden en arbeidsongeschiktheid en de kostenopslag worden periodiek¹³ vastgesteld door het bestuur van BPZ op basis van de dan geldende rente en sterfte- en arbeidsongeschiktheidskansen. Daardoor wijzigen deze premies periodiek. Mutaties in de risicopremies en kosten worden verwerkt binnen de totaal beschikbare premie van 20,1% van de salarissom (29% van de pensioengrondslagsom). Deze mutaties betekenen dat de uiteindelijke inleg in het persoonlijke pensioenvermogen iets kan verschillen op het moment dat het bestuur van BPZ de risicopremies opnieuw vaststelt. De hoogte van de totaal beschikbare premie wordt door sociale partners bij cao vastgesteld.

3.9 Toetsing ambitie nieuwe regeling

De pensioenambitie van sociale partners voor de nieuwe pensioenregeling wordt uitgedrukt in een % van de gemiddelde pensioengrondslag (pensioengevend salaris +/- franchise) en de kans dat deze ambitie wordt behaald. Daarbij wordt uitgegaan van 42 dienstjaren, vanaf de 26-jarige tot de 68-jarige leeftijd.

In de huidige pensioenregeling is de fiscaal maximale opbouw 42 x 1,875% ofwel 78,75% van de gemiddelde pensioengrondslag. Dit betreft alleen ouderdomspensioen zonder inkoop van partnerpensioen op de pensioendatum.

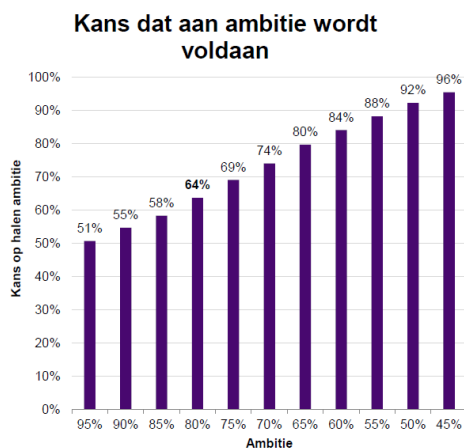
Gegeven de transitie naar de nieuwe regeling en uitgaande van de 20,1% premie per 1 januari 2026 gaan sociale partners ervan uit dat de kans dat de ambitie van 78,75% van de gemiddelde pensioengrondslag wordt gehaald afgerond 60% bedraagt. Uitgaande van inkoop partnerpensioen op pensioendatum (70% van het ouderdomspensioen) betekent dit een ambitie van 63% van de gemiddelde pensioengrondslag voor het ouderdomspensioen.¹⁴ Sociale partners realiseren zich dat de kans op het halen van deze ambitie in de loop van de tijd kan variëren afhankelijk van economische omstandigheden.

¹³ BPZ zal de mogelijkheid onderzoeken om de risicopremies en kosten voor langere periode (max. 5 jaar) vast te zetten.

¹⁴ Bij ingang van het pensioen kan een deel van het ouderdomspensioen worden omgezet in een partnerpensioen. In zowel de oude als de nieuwe pensioenregeling is het partnerpensioen verzekerd op risicobasis. Dat betekent dat het partnerpensioen vervalt bij pensionering (of uitdiensttreding, zie hoofdstuk 3.4 en 3.7). Bij pensionering kan een gedeelte van het ouderdomspensioen uitgeruild worden voor een partnerpensioen. De partner ontvangt dit pensioen na overlijden van de gepensioneerde.

Sociale partners spreken af om na de transitie 3-jaarlijks te monitoren, aan de hand van gegevens van BPZ, hoe de hoogte van de beschikbare premie voor de opbouw van persoonlijke pensioenvermogens voor deelnemers zich verhoudt tot de pensioenambitie van sociale partners. De hoogte en eventuele aanpassing van de premie alsook de verdeling van de premie tussen werkgever en werknemer is onderwerp van gesprek aan de cao-tafel. Uitgangspunt blijft daarbij dat de hoogte van de premie de ambitie bepaalt en de kans dat deze wordt gehaald. Zolang sociale partners hierover geen overeenstemming bereiken, wordt de regeling ongewijzigd uitgevoerd door BPZ.

Ter illustratie van de mogelijke variatie in kans en ambitie het volgende. Voor een 26-jarige deelnemer is, op basis van de kenmerken van de nieuwe pensioenregeling zoals beschreven in hoofdstuk 3, berekend per ambitieniveau wat de kans is dat aan de ambitie wordt voldaan. Een ambitieniveau van bijvoorbeeld 80% gaat uit van een vervangingsratio op pensioendatum van 80% op basis van de gemiddelde pensioengrondslag voor de 26-jarige maatmens. Op basis van de berekeningen per 31 december op basis van de DNB scenario'set Q1 2024 is de kans daarop 64% voldaan aan een maatstaf van 80%. Onderstaand is ter illustratie een overzicht van ambitieniveaus met bijbehorende kansen weergegeven.

Figuur 1 Ambitieniveau met bijbehorende kans (in % van de gemiddelde pensioengrondslag)

4 De solidariteitsreserve

4.1 Inleiding

De nieuwe solidaire premieregeling bevat een solidariteitsreserve om een aantal individueel niet verzekerbare risico's voor deelnemers te verminderen en de stabiliteit van ingegane pensioenen te bevorderen. Dit is een essentieel en verplicht onderdeel van de solidaire premieregeling.

4.2 Doelstellingen solidariteitsreserve

Sociale partners hebben de volgende vier doelen voor de solidariteitsreserve vastgesteld:

1. Het stabiliseren van de hoogte van de ingegane pensioenen en het verminderen van de kans op verlaging

In de uitkeringsfase wordt beleggingsrisico genomen, omwille van de ambitie tot koopkrachtbehoud. Dat leidt tot een kans op nominale verlagingen. Om die kans te verlagen, wordt de solidariteitsreserve ingezet. Dat draagt bij aan inkomenszekerheid. Bovendien is uit deelnemersonderzoek gebleken dat gepensioneerden waarde hechten aan stabiliteit van ingegane pensioenen.

Als in enig jaar, gegeven de toegekende beschermings- en overrendementen, blijkt dat de uitkering verlaagd zou moeten worden, dan ontvangen alle gepensioneerden een bijdrage uit de reserve (voor zover voldoende gevuld) om de uitkering aan te vullen, zodanig dat deze in het betreffende jaar niet verlaagd hoeft te worden. Een positief overrendement in de jaren daarna wordt verrekend met het 'verlies' dat dan nog 'op de lat' staat.

Het bestuur van BPZ heeft zowel een grens gesteld op de aanvulling als op het beschikbare jaarlijkse budget om te voorkomen dat de reserve te snel wordt leeg getrokken (zowel in aanvulling op de uitkering als in het jaarlijkse budget). Beide bedragen 20%.

2. Het afdekken van het micro-langlevensrisico (in enig jaar meer of minder sterfte dan verwacht)

Het micro-langlevensrisico is het risico dat de werkelijkheid van een individuele deelnemer afwijkt van de levensverwachting vooraf. Dit risico ontstaat doordat sommige deelnemers langer – en sommige korter leven dan verwacht. Als iemand korter leeft dan verwacht is sprake van sterftewinst voor het pensioenfonds en als iemand langer leeft dan verwacht is er sprake van sterfteverlies. Om te voorkomen dat het individuele pensioenvermogen op is als iemand ouder wordt dan verwacht, wordt dit risico collectief gedeeld.

Alle deelnemers die een jaar ouder worden krijgen jaarlijks een vooraf vastgestelde toevoeging aan hun persoonlijk pensioenvermogen. Dit is een wezenskenmerk van een collectieve solidaire pensioenregeling en is met name relevant voor oudere gepensioneerden, om te voorkomen dat hun persoonlijk pensioenvermogen vroegtijdig leeg raakt. Deze toevoeging wordt gedekt door de vermogens die vrijvallen doordat andere deelnemers overlijden.

Als de benodigde toevoeging groter is dan de vrijval, ontstaat een negatief sterfteresultaat. Als de benodigde toevoeging kleiner is dan de vrijval, ontstaat een positief sterfteresultaat. Verwacht wordt dat de positieve en negatieve resultaten elkaar op de lange termijn uitvlakken. Daarmee is er op termijn ook geen materiële impact op de solidariteitsreserve.

3. Het afdekken van het macro-langlevensrisico (aanpassing van de gemiddelde levensverwachting)

Het macro-langlevensrisico is het risico dat deelnemers gemiddeld langer/korter leven dan eerder verwacht op basis van de gehanteerde overlevingstafel. Publicatie van een nieuwe overlevingstafel gebeurt momenteel eens in de twee jaar. Daarnaast wordt periodiek de fondsspecifieke ervaringssterfte vastgesteld. De risico's hiervan (plus of min) worden niet gecompenseerd in de pensioenvermogens. Wel geldt voor in het bijzonder de gepensioneerden dat de solidariteitsreserve hen beschermt tegen dalingen. Wijziging van de gemiddelde levensverwachting heeft zo geen invloed op de hoogte van ingegane pensioenen. Het bestuur van BPZ werkt dit uit in de nieuwe pensioenregeling.

4. Het afdekken van het risico dat in de opbouwfase het pensioenvermogen negatief wordt

In de Wtp is de verplichting opgenomen dat de solidariteitsreserve bescherming moet bieden tegen het risico dat persoonlijke pensioenvermogens negatief worden. Dat risico kan optreden bij extreem negatieve ontwikkelingen van de financiële markten (hevige beurscrash). Om deelnemers bescherming te bieden, vooral de deelnemerspopulatie die voor meer dan 100% is blootgesteld aan overrendement, wordt dan de solidariteitsreserve aangewend. De betreffende deelnemer ontvangt dan een bijdrage uit de reserve (voor zover voldoende gevuld) om het persoonlijk pensioenvermogen aan te vullen. Uit het risicopreferentie onderzoek bleek dat de (jonge) deelnemers van BPZ voor meer dan 100% in zakelijke waarden¹⁵ zouden kunnen beleggen. Alhoewel dit de deelnemers naar verwachting extra rendement oplevert, betekent het ook een iets hogere volatiliteit van het persoonlijk pensioenvermogen. Zowel om redenen van uitvoerbaarheid als communicatie is voorsnog door het bestuur van BPZ besloten geen gebruik te maken van de mogelijkheid om meer dan 100% te beleggen in zakelijke waarden.

4.3 Lange termijn doelstelling solidariteitsreserve

Sociale partners hebben, naast de hierboven genoemde vier doelstellingen voor de solidariteitsreserve, een doelstelling voor de lange termijn geformuleerd. De solidariteitsreserve moet voldoende robuust zijn om de beschermende werking waar te maken om zo het vertrouwen in de pensioenregeling te realiseren. Zie hoofdstuk 2.

4.4 Initiële vulling van de solidariteitsreserve

Sociale partners kiezen ervoor om de solidariteitsreserve op het moment van overgang naar de nieuwe regeling direct, uit het fondsvermogen, te vullen tot het niveau van tenminste 0,5% van het persoonlijk pensioenvermogen, zodat de beschermende werking direct ingaat (zie de tweede doelstelling in hoofdstuk 2). Het uiteindelijke percentage waarmee de solidariteitsreserve gevuld kan worden bij invaren is afhankelijk van de dekkingsgraad op het moment van invaren en bedraagt tussen 0,5% en 4%.¹⁶

Uit analyses blijkt dat de reserve met slechts 0,5% van het fondsvermogen gevuld hoeft te worden om tenminste de eerste drie jaar de ingegane pensioenen in voldoende mate te beschermen tegen het risico van verlaging.

¹⁵ Op basis van wetgeving is dit maximaal 150%. Dit wordt ook wel genoemd het opheffen van de leenrestrictie.

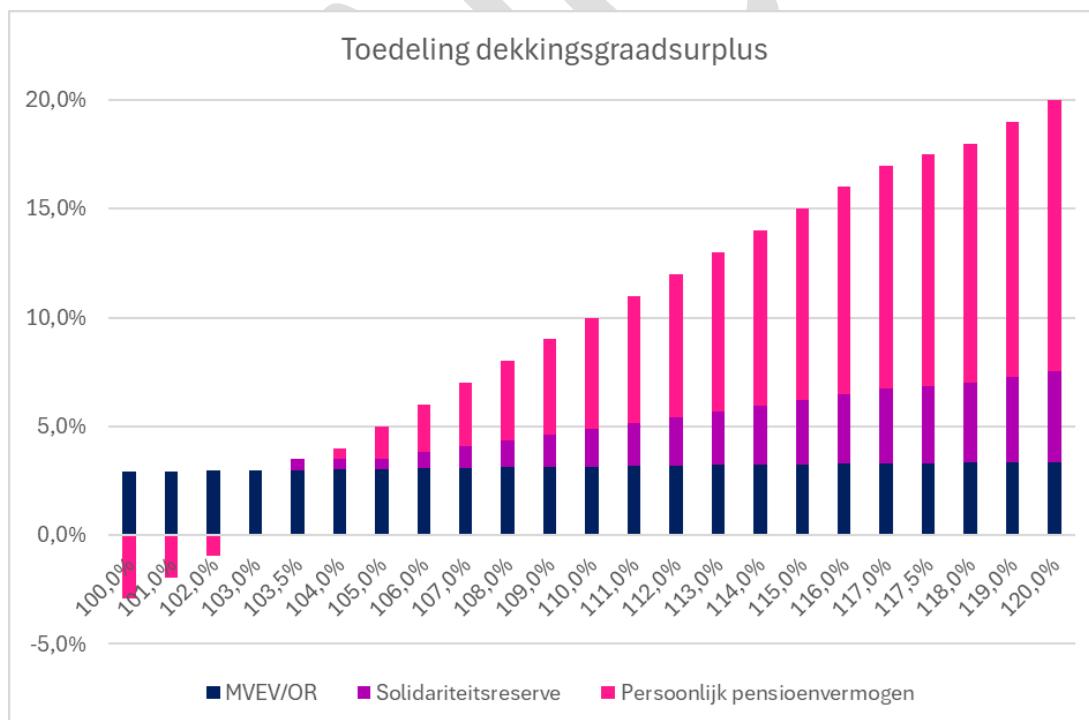
¹⁶ In hoofdstuk 6 volgt een toelichting op het complete beleid bij invaren, waarvan de initiële vulling van de solidariteitsreserve een onderdeel is.

Voordat de solidariteitsreserve initieel uit het fondsvermogen kan worden gevuld, moet eerst een deel van het fondsvermogen aangewend worden voor het wettelijk verplichte aan te houden minimum vereist eigen vermogen (MVEV) en een operationele reserve. BPZ heeft aangegeven er van uit te gaan dat van de actuele dekkinggraad op 1 januari 2026 circa 3%-punt nodig is voor het wettelijk aan te houden MVEV en de operationele reserve. Bij een dekkinggraad van 103,5% resteert dan na afsplitsing van deze 3% en een toevoeging aan de solidariteitsreserve van 0,5% een dekkinggraad van 100% voor de individuele pensioenvermogens.

Als de dekkinggraad hoger is dan 103,5% kan de initiële vulling van de solidariteitsreserve ook op een hoger niveau worden vastgesteld. Dat moet worden afgewogen tegen het verhogen van de persoonlijke pensioenvermogens. Sociale partners kiezen daarom in overleg met BPZ voor een vulling van de solidariteitsreserve op basis van de volgende staffel:

- Het MVEV en de OR bedragen in totaal 3,0% van het persoonlijk pensioenvermogen (PPV);
- De solidariteitsreserve (SR) bedraagt eveneens een percentage van het PPV (maximaal 4,0%);
- Bij een dekkinggraad van 103,5% gaat er, na afslag voor MVEV/OR, 0,5% naar de SR;
- Bij een dekkinggraad van 104,0% gaat er, na afslag voor MVEV/OR, 0,5% naar de SR en 0,5% naar de PPV;
- Vanaf een dekkinggraad van 104,5% gaat er, na afslag voor MVEV/OR, 25% naar de SR en 75% naar de PPV .

De staffel leidt tot een dekkinggraadafhankelijke vulling van solidariteitsreserve en verhoging van de persoonlijke pensioenvermogens (en uitkeringen)¹⁷:

Tabel 2 Staffel solidariteitsreserve

¹⁷ Zie hoofdstuk 6 voor verdere uitwerking en toelichting.

5 Invaren van opgebouwde aanspraken en ingegane rechten

5.1 Inleiding

De nieuwe Pensioenwet maakt het mogelijk om de regels van de nieuwe, gewijzigde pensioenregeling toe te passen op de pensioenaanspraken en pensioenrechten die onder de oude pensioenregeling zijn opgebouwd. De bestaande pensioenaanspraken en pensioenrechten worden dan omgezet in een persoonlijk pensioenvermogen in de nieuwe pensioenregeling. Dit wordt invaren genoemd. In dit hoofdstuk wordt beschreven waarom sociale partners kiezen voor en het verzoek doen aan het bestuur van BPZ om in te varen.

5.2 Wat is invaren?

In het kader van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel is bepaald dat reeds bestaande pensioenaanspraken en -rechten in principe omgezet worden naar de nieuwe pensioenovereenkomst via een interne collectieve waardeoverdracht. De Wtp biedt hiervoor de basis. Daarvoor wordt ook wel de term 'invaren' gebruikt. Op deze manier worden reeds bestaande pensioenaanspraken en -rechten en nieuw op te bouwen pensioenvermogen bij elkaar gehouden. Invaren draagt ook bij aan het realiseren van een aantal doelen van het Pensioenakkoord, waaronder de mogelijkheid om pensioenen eerder te wijzigen dan onder de regels van het bestaande pensioenstelsel.

Ook de reeds ingegane pensioenen worden in de nieuwe pensioenregeling ingevaren. Het pensioen beweegt dan mee met het rendement van het fonds. Met behulp van de toedelingsregels voor beschermings- en overrendement en de solidariteitsreserve wordt het risico van grote schommelingen en verlagingen sterk verminderd.

Voor invaren gelden specifieke voorschriften. De belangrijkste verschillen met 'reguliere' collectieve waardeoverdrachten zijn dat bij het invaren het gehele vermogen wordt verdeeld en dat er geen (individuele) bezwaarmogelijkheid is.

5.3 Verzoek tot invaren

Sociale partners verzoeken het bestuur van BPZ om de bestaande pensioenaanspraken door middel van collectieve waardeoverdracht in te varen in de nieuwe pensioenregeling.

Sociale partners volgen hiermee de voorkeur die is uitgesproken in het Pensioenakkoord en als hoofdregel in de Wtp is opgenomen: het principe 'invaren, tenzij...' en het standaard invaarpad.¹⁸ De Wtp staat een afwijking van deze hoofdregel toe, indien invaren tot onevenwichtig nadelige effecten voor deelnemers(groepen) leidt. Sociale partners zien, alles afwegende, geen (zwaarwegende) redenen om af te wijken van de hoofdregel. Zie ook paragraaf 6.6 waar verder wordt ingegaan op de evenwichtigheid. Wel wordt afgeweken van de standaard regel van spreidingstermijn bij invaren van 10 jaar. Dit wordt 1 jaar. Zie paragraaf 6.6.

¹⁸ Bij het standaard invaarpad geldt dat alle bestaande pensioenregelingen die worden uitgevoerd door het pensioenfonds zullen worden ingevaren.

5.4 Overwegingen om in te varen

Invaren door collectieve waardeoverdracht voorkomt de splitsing in het deelnemersbestand en houdt risicodeling daarmee optimaal in stand. De waarde van bestaande pensioenaanspraken en pensioenrechten wordt, met inachtneming van de wettelijke voorschriften, omgezet naar persoonlijke pensioenvermogens.

Invaren is de wettelijke hoofdregel. Sociale partners oordelen dat invaren niet onevenredig ongunstig uitpakt voor een of meerdere groepen belanghebbenden. De belangrijkste reden is dat door invaren de pensioenvooruitzichten naar verwachting beter zullen zijn. Er hoeven minder buffers te worden aangehouden en (ingegane) pensioenen kunnen eerder worden verhoogd. Het naast elkaar bestaan van twee pensioenregelingen achten sociale partners onwenselijk. Dat maakt de uitvoering complexer en leidt tot hogere uitvoeringskosten die nadelig zijn voor de deelnemers. Ook maakt het naast elkaar bestaan van twee soorten pensioen de pensioenregeling minder begrijpelijk. Voorts zal alsdan het beleggingsbeleid mogelijk prudenter vorm gegeven moeten worden wat leidt tot een lagere indexatiekans.

In hoofdstuk 6 wordt getoond hoe dit uitpakt voor de deelnemers van BPZ. Bovendien hadden bij niet-invaren de ingegane pensioenen en de pensioenaanspraken in 2022 en 2023 niet kunnen worden verhoogd. Bij niet invaren blijft het FTK van kracht, wat betekent dat verhoging van pensioen(aanspraken) pas *mogelijk is, nadat de buffers in het vermogen weer op peil zijn gebracht*. Het risico op kortingen van ingegane pensioenen in de nieuwe pensioenregeling is net zoals in de huidige situatie ook aanwezig, maar wordt sterk verminderd door de toedelingsregels voor beschermings- en overrendement en de werking van de solidariteitsreserve. Ook is geen sprake van bijzondere omstandigheden die de keuze voor niet-invaren kunnen rechtvaardigen.

5.5 Invaarmethode

Het bestuur van BPZ bepaalt de invaarmethode. Sociale partners hebben geconstateerd dat BPZ voornemens is om de standaardmethode toe te passen voor het omrekenen van bestaande pensioenaanspraken naar persoonlijke pensioenvermogens. Sociale partners onderschrijven dit, omdat zij geen omstandigheden en redenen zien voor de toepassing van de alternatieve VBA-invaarmethode. In de berekeningen die zijn uitgevoerd in het kader van dit transitieplan is uitgegaan van invaren volgens de standaardmethode.

Bij toepassing van de standaardmethode wordt volgens de standaardregel het beschikbare vermogen van het pensioenfonds omgerekend naar persoonlijke pensioenvermogens, waarbij de verhoog- en verlaagregels van het huidige financieel toetsingskader benaderd worden door een tekort of overschot toe te delen via een spreidingsperiode van in beginsel 10 jaar.

Sociale partners vragen BPZ om bij het toedelen van vermogen aan de persoonlijke pensioenvermogens de standaardmethode met een spreidingsperiode van één jaar te gebruiken. Redenen om voor 1 jaar te kiezen zijn als volgt:

- BPZ kent een redelijk homogeen bestand omdat het nog maar kort bestaat. Vanaf de oprichting per 1 januari 2015 tot aan moment van invaren per 1 januari 2026 is er 11 jaar pensioen opgebouwd. BPZ kent hierdoor ook nog weinig gepensioneerden en deze hebben daarbij ook nog maar weinig opgebouwd pensioen bij BPZ. Daarmee heeft BPZ een redelijk homogeen bestand.
- Gegeven de collectieve uitkeringsfase alsmede het vorige punt ligt eenzelfde verhoging van alle gepensioneerden bij de start voor de hand. Ook vanuit communicatief oogpunt is dit het meest eenvoudig. Bij een spreidingsperiode van de standaard van 10 jaar in plaats van 1 jaar

zal het verhogingspercentage per leeftijd verschillen voor gepensioneerden. Vanuit actuair oogpunt valt vanwege die FTK-benadering de 10 jaar te verklaren, maar de vraag is of de mensen dit begrijpen. Iedereen heeft min of meer in gelijke mate bijgedragen aan de huidige dekkingsgraad zodat een ongelijke verdeling daarvan lastig is uit te leggen. Als gekozen zou zijn voor de 10 jaar, dan was vervolgens waarschijnlijk door het bestuur een gelijke verhoging voor de gepensioneerden gekozen. Dat leidt vervolgens weer tot nieuwe herverdelingsvraagstukken. Hiermee ligt een spreidingsperiode van 1 jaar meer voor de hand dan 10 jaar.

- Bij BPZ is het verschil in toedeling van het vermogen voor een jongere bij een spreidingstermijn van 1 of 10 jaar beperkt. Dit wordt verklaart door de bestandssamenstelling van BPZ. Kijkend naar de hoogte van de opgebouwde pensioenen heeft een differentiatie weinig toegevoegde waarde als het om concrete euro's gaat. Bij een hogere dekkingsgraad neemt het verschil iets toe, maar is deze nog steeds beperkt waarmee een periode van 1 jaar gerechtvaardigd is. Zie rekenvoorbeeld van 115% 'dekkingsgraad'. Ook bij een hogere dekkingsgraad weegt het negatieve effect van niet-spreiden op een grote groep (jongere) deelnemers niet zwaar genoeg op tegen het positieve effect bij een kleine groep oudere deelnemers/gepensioneerden. De herverdeling van jong naar oud is dus beperkt en weegt daarmee niet op tegen het spreiden. Een differentiatie is daarmee van beperkte waarde en niet passend bij het motto van het fonds van 'clean, lean en mean' alsook weinig proportioneel.
- Aanvullend geldt dat de FTK regels niet symmetrisch zijn bij overschotten en tekorten. Een dekkingsgraad onder het minimaal vereiste eigen vermogen moet onder het FTK in principe in 5 jaar worden opgelost. Een overschot wordt in de standaardmethode over tien jaar gespreid, maar bij een dekkingsgraad onder de 90% moet er eerst tot die 90% worden gekort voor het vermogen wordt verdeeld bij transitie. Om die reden kan er mede worden afgeweken van de 10 jaar.
- Tot slot wordt opgemerkt dat het FTK uitgaat van continuïteit; het fonds plus buffers blijft intact. Er is echter sprake van een nieuw stelsel, met het uitgangspunt van invaren. In het nieuwe stelsel is het de bedoeling dat de buffers wel deels worden uitgedeeld. Hiervoor is het fonds per 1 januari 2015 juist opgericht. Sociale partners hadden de insteek de werkgevers en werknemers onder de pensioen-cao te verenigen in één fonds in afwachting van het pensioenakkoord. In combinatie met het homogene bestand waarbij iedereen ongeveer evenveel risico heeft gelopen, als heeft bijgedragen aan de dekkingsgraad, betekent dit dat iedereen in gelijke mate profiteert van de dekkingsgraad.

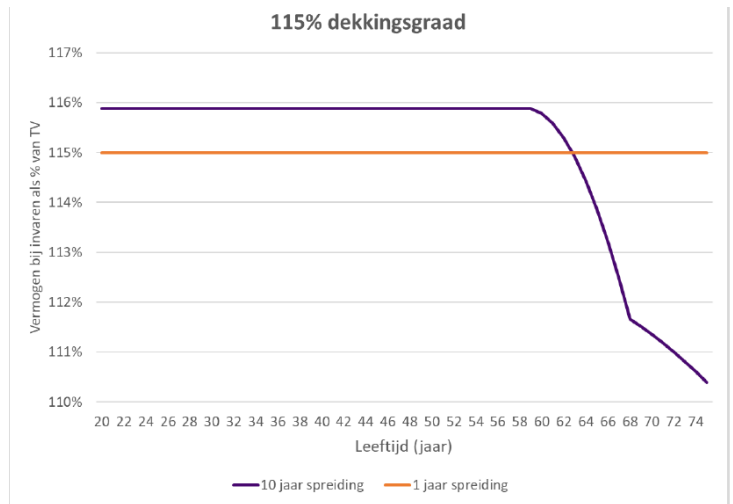
Volledigheidshalve, BPZ kent geen beleid van inhaalindexatie of wellicht zelfs reparatie van opbouwverlagingen. Overwegingen hierover spelen hier dus niet.

Ter illustratie van bovenstaande is in figuur 2 de impact van het wel of niet toepassen van de 1-jarige spreidingsperiode zichtbaar gemaakt bij een onverdeeld vermogen van 15%. Hier voor het gemak een dekkingsgraad genoemd van 115%. Daarbij is dus voorbijgegaan aan de verplichte afsplitsing van het MVEV/OR (3%) en het vullen van de solidariteitsreserve tot een niveau van 4%. Uit de figuur blijkt dat het verschil voor (gewezen) deelnemers tot een leeftijd van ca 60 jaar ca 0,9%-punt is. Anders geformuleerd, bij een 10-jarige spreidingsperiode zouden de deelnemers tot 60 jaar 0,9%-punt meer krijgen dan nu het geval is in een 1-jarige spreidingsperiode. Op basis van de dekkingsgraad per 31 december 2023 van 117,5% zou het verschil nog kleiner zijn geweest. Uiteraard is het verschil groter bij hogere dekkingsgraad. Bij een vrije reserve van 25% zou het verschil maximaal 1,2% zijn geweest. Dus een vrije reserve na aftrek van de verplichte reserves en de solidariteitsreserve. Dat is bij een dekkingsgraad die veel hoger ligt dan wat verderop in dit

transitieplan als gevoeligheidsanalyse is doorgerekend. Op basis van bovengenoemde argumenten is een 1-jarige spreidingsperiode goed verdedigbaar.

Leeftijdscohort	Aantal deelnemers	Gemiddelde DG 10 jaar	Gemiddelde DG 1 jaar	Verhouding 1 jaar t.o.v. 10 jaar
20-25	297	115,9%	115,0%	99,2%
25-30	1.232	115,9%	115,0%	99,2%
30-35	2.047	115,9%	115,0%	99,2%
35-40	1.904	115,9%	115,0%	99,2%
40-45	1.768	115,9%	115,0%	99,2%
45-50	1.581	115,9%	115,0%	99,2%
50-55	1.820	115,9%	115,0%	99,2%
55-60	1.825	115,9%	115,0%	99,2%
60-65	1.703	115,2%	115,0%	99,8%
65-70	1.100	112,5%	115,0%	102,2%
70-75	134	111,0%	115,0%	103,6%

Bij een dekingsgraad bij invaren van 115% is het verschil in invaarkapitaal tussen toepassing van een spreidingsperiode van 10 jaar en een spreidingsperiode van 1 jaar voor ca 92% van de deelnemers kleiner dan 1%. Voor de oudste deelnemers loopt het verschil op tot circa 3,6% (spreiding over 1 jaar gunstiger)

Figuur 2 Voorbeeld uitwerking van de impact van een spreidingsmethode van 1 of 10 jaar

De bovenstaande tabel laat zien dat het verschil bij een vrije reserve (hier dekingsgraad genoemd) van 15% slechts een verschil in toekenning betekent voor de jongste deelnemer van 0,9% (verschil tussen vierde en derde kolom).

6 Transitie: beleid, effecten en evenwichtigheid

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt het transitiebeleid toegelicht en worden de transitie-effecten van de overstap op de nieuwe regeling in beeld gebracht. Het transitiebeleid toont bij verschillende dekkinggraden hoe wordt ingevaren. Daarbij wordt aangegeven hoe het vermogen wordt toebedeeld aan:

1. Het MVEV en de operationele reserve.
2. De minimale solidariteitsreserve van 0,5%.
3. Een pro-rata verdeling over de solidariteitsreserve en de persoonlijke pensioenvermogens.

De Wtp verplicht om de transitie-effecten minimaal op twee manieren in kaart te brengen: in termen van verwacht pensioenvooruitzicht en in termen van netto-profijt.

Het berekenen van het verwachte pensioenvooruitzicht sluit aan op de wijze waarop de deelnemer nu wordt geïnformeerd over het te verwachten pensioen via het Uniform pensioenoverzicht. Dit gebeurt met behulp van de uniforme rekenmethodiek (URM). Deze schrijft voor hoe het pensioenvooruitzicht moet worden getoond in een verwacht scenario, een optimistisch scenario en een pessimistisch scenario. In dit hoofdstuk wordt voor het verwachte pensioenvooruitzicht uitgegaan van verschillende maatmensen. Dit betreft actieven, slapers, gepensioneerden alsook een ingegaan nabestaandenpensioen. In dit hoofdstuk worden de pensioenvooruitzichten op de pensioendatum en na ingang getoond.

Het berekenen van het netto-profijt is een relatief nieuwe techniek. Het netto-profijt van een pensioenregeling is het verschil tussen de marktwaarde van de pensioenuitkeringen en de marktwaarde van de toekomstige premie-inleg. Hierbij wordt gebruikgemaakt van een methode die wettelijk is voorgeschreven en berust op de value based ALM-techniek. De kern van deze methode is dat de verwachting en de onzekerheid rond die verwachting worden weergegeven in één getal, wat het vergelijken van varianten makkelijker zou moeten maken. Tegelijkertijd is het lastig te interpreteren omdat het berust op een zeer complex rekenmodel en geen inzicht geeft in pensioenuitkomsten of risico's als het mee- of tegenzit. Het netto-profijt wordt inzichtelijk gemaakt voor de situatie:

1. dat de pensioenovereenkomst ongewijzigd wordt voortgezet onder de regels naar huidig recht, en
2. na wijziging van de pensioenovereenkomst waarbij ook rekening wordt gehouden met het invaren.

Voor het in kaart brengen van de transitie-effecten wordt het netto-profijt van beide situaties tegen elkaar afgezet.

De effecten van bovenstaande berekeningen worden in dit transitieplan in beeld gebracht per leeftijdscohort voor deelnemers, gewezen deelnemers (incl. gewezen partners) en gepensioneerden. De deelnemers met premievrijstelling wegens arbeidsongeschiktheid zijn meegenomen in de groep deelnemers.

6.2 Transitiebeleid

In paragraaf 2.3 zijn de doelstellingen van sociale partners opgenomen die worden nagestreefd bij de transitie:

1. *de ingegane pensioenen door de overgang niet verlagen,*
2. *stabiele uitkering in uitkeringsfase met als randvoorwaarde dat de kortingskans in de eerste drie jaren na de overgang lager ligt dan in het huidige FTK stelsel.*

Om de eerste twee doelstellingen waar te maken, hebben sociale partners becijferd dat een minimale dekkinggraad¹⁹ nodig is van 103,5%.

In de onderstaande tabel staan de kortingskansen weergegeven onder zowel de huidige FTK-regeling als in de voorgestelde nieuwe Wtp-regeling. De conclusie is dat bij een dekkinggraad van 103,5% de kortingskansen zelfs na 5 jaar nog onder die van het FTK liggen. De tweede doelstelling wordt dan dus behaald. Overigens geldt dat ook voor de diverse gevoeligheidsanalyses.

Kans korting (3 jaar / 5 jaar)	FTK	WTP
Basisscenario (dekkinggraad 117,5%)	21,9% / 35,7%	0,6% / 3,4%
Hogere dekkinggraad (127,5%)	5,7% / 15,2%	0,4% / 2,6%
Lagere dekkinggraad (103,5%)	98,6% / 99,1%	12,3% / 22,8%
Hogere startrente 100bps	45,5% / 55,0%	0,7% / 4,2%
Lagere startrente 100bps	12,7% / 26,9%	0,3% / 2,1%
Hogere startrente 200bps	70,0% / 73,5%	0,5% / 3,5%
Lagere startrente 200bps	0,4% / 1,3%	0,2% / 1,4%

Tabel 3 Kortingskansen onder FTK en Wtp

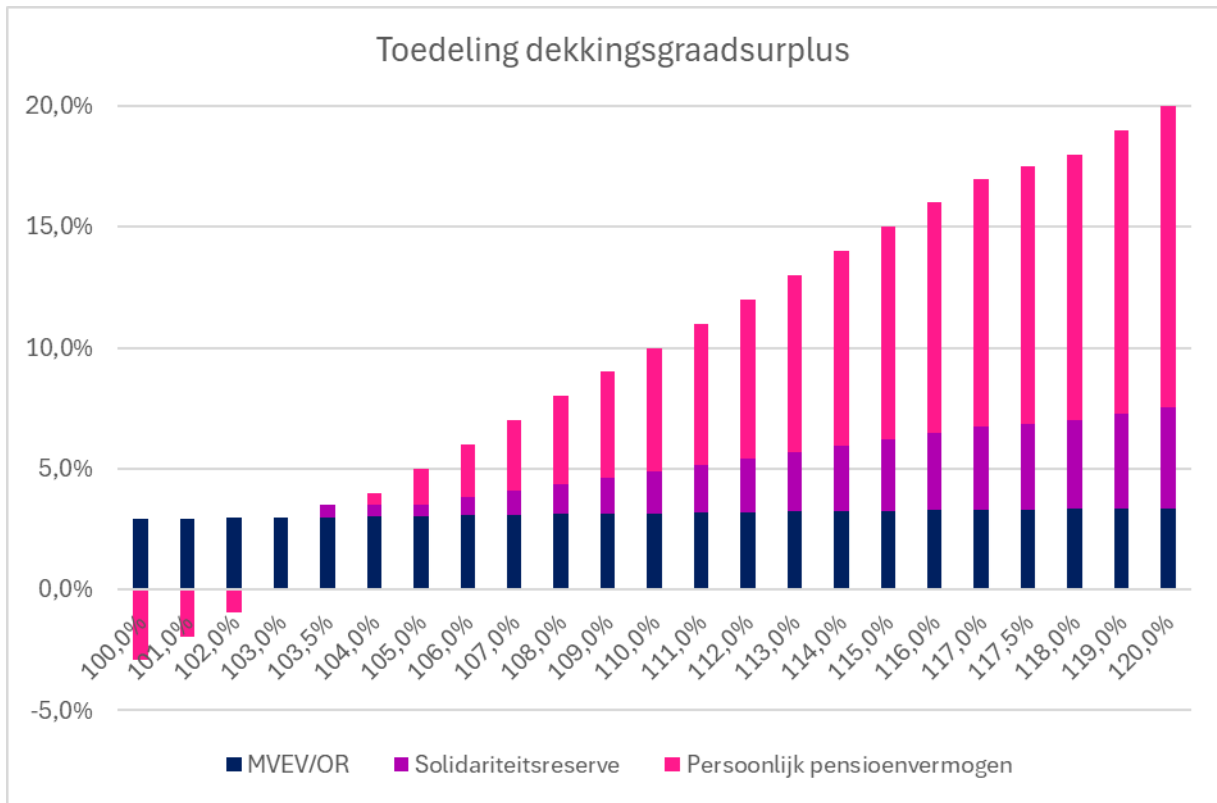
Bij de dekkinggraad van 103,5% zijn de afspraken van sociale partners als volgt:

- Alle (gewezen) deelnemers en gepensioneerden krijgen een persoonlijk pensioenvermogen dat gelijk is aan de voorziening die voor hun huidige rechten of aanspraken is gereserveerd.
- Sociale partners constateren dat BPZ op grond van de Wtp 3,5% van het fondsvermogen bestemd voor het MVEV (1%) en de operationele reserve (2%) alsmede de minimale solidariteitsreserve (0,5%).

Sociale partners hebben geconstateerd dat, gegeven bovenstaande afspraken, op en boven een dekkinggraad van 103,5% een evenwichtige transitie mogelijk is. In situaties waarin de dekkinggraad lager is dan 103,5% treden sociale partners in overleg om te komen tot aanvullende afspraken. Indien geen aanvullende afspraken worden gemaakt is een verlaging van bestaande pensioenaanspraken en -rechten tot een dekkinggraad van 103,5% noodzakelijk alvorens in te varen. Deze 103,5% is daarmee ook de basis voor de door het bestuur na te streven minimale dekkinggraad bij invaren.

¹⁹ Het bestuur van BPZ bepaalt, op basis van deze doelstellingen, de definitieve invaardekkinggraad en legt deze vast in het implementatieplan.

Wanneer de dekkingsgraad hoger is dan 103,5% wordt het vermogen boven deze dekkingsgraad verdeeld over de persoonlijke pensioenvermogens en de solidariteitsreserve. Zie paragraaf 4.4. Dit vertaalt zich in het volgende overzicht (figuur 3).

Figuur 3 Schematische weergave van invulling van beleid bij invaren voor verschillende dekkingsgraden

De onderbouwing voor dit invaarbeleid bij verschillende dekkingsgraden²⁰ is als volgt:

- Vanaf de minimale dekkingsgraad van 103,5% worden de eerste twee doelstellingen van sociale partners waargemaakt.²¹ Daarbij geldt dat er een minimale solidariteitsreserve wordt gevuld om de kans op verlaging van ingegane pensioenen te verminderen. Dit geeft de pensioengerechtigden een bescherming tegen korten en is de eerste stap in het vullen van de solidariteitsreserve.
- Boven de minimale dekkingsgraad van 103,5% willen sociale partners eerst de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden laten profiteren van de dekkingsgraad alvorens de solidariteitsreserve verder gevuld wordt. Uitgangspunt is 1% extra tot de dekkingsgraad van ca. 104,5% wordt bereikt. Alle (gewezen) deelnemers krijgen hierdoor een hoger persoonlijk pensioenvermogen en gepensioneerden merken dat direct in een verhoging van hun uitkering.
- Sociale partners en BPZ achten het evenwichtig om het vermogen boven de 104,5% pro-rata toe te delen aan de persoonlijke pensioenvermogens en de solidariteitsreserve. Alle (gewezen) deelnemers krijgen hierdoor een hoger persoonlijk pensioenvermogen en gepensioneerden

²⁰ De percentages voor de grenzen van de dekkingsgraad die zijn opgenomen in het overzicht, zijn uitkomsten van berekeningen. Deze percentages kunnen in de periode tot invaren nog iets wijzigen, bijvoorbeeld wanneer de definitieve hoogte van het MVEV en de operationele reserve bekend worden. Dit wordt door het bestuur van BPZ vastgesteld en vastgelegd in het implementatieplan.

²¹ De kwantitatieve toetsing en onderbouwing volgt in paragraaf 6.3, 6.4 en hoofdstuk 7.

merken dat direct in een verhoging van hun uitkering. De pro-rata verdeling is vanwege de nog geringe omvang van de voorziening voor de ingegane pensioenen. Het volledig vullen van de solidariteitsreserve ten laste van de dekkingsgraad wordt niet evenwichtig geacht en is ook niet nodig voor de beoogde werking ervan.

- Boven een dekkingsgraad van 105% wordt 75% van het vermogen in de persoonlijke pensioenvermogens gestort en met de andere 25% wordt de solidariteitsreserve extra gevuld, tot een maximale vulling van 4%, die wordt bereikt bij een dekkingsgraad van ca. 119%. Dit maakt de solidariteitsreserve robuuster. Daarvan profiteren de actieve deelnemers relatief het meest, omdat het vullen van de reserve anders in de jaren na invaren uit het overrendement zou worden gefinancierd.

In de paragrafen 6.3 en 6.4 worden de uitkomsten van de kwantitatieve analyses van bovenstaande keuzes getoond. In paragraaf 6.5 wordt ingegaan op de werking van de solidariteitsreserve. In paragraaf 6.6 worden deze analyses samen met bovenstaande onderbouwing van het invaarbeleid gebruikt om de transitie op evenwichtigheid te toetsen.

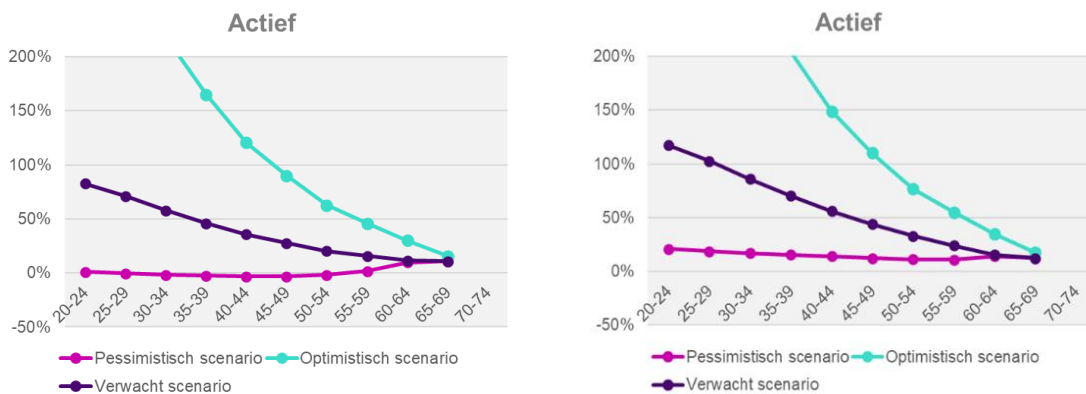
6.3 Uitkomsten pensioenvooruitzicht

Sociale partners hebben voor het beoordelen van de evenwichtigheid van de transitie gekeken naar zowel kwalitatieve als kwantitatieve analyses. Voor de kwantitatieve analyses is in eerste instantie gekeken naar uitkomsten van berekeningen op basis van het verwachte pensioenvooruitzicht op de pensioendatum. Dit sluit aan bij informatie die deelnemers nu ook jaarlijks ontvangen van BPZ in het Uniform pensioenoverzicht.

Hiertoe zijn berekeningen gemaakt voor deelnemers van alle geboortejaren. Zo is een vergelijking gemaakt van het pensioen dat deelnemers in het vooruitzicht krijgen na de transitie ten opzichte van het pensioen dat deelnemers in het vooruitzicht hadden in de huidige pensioenregeling en onder de regels van het huidige FTK. De uitkomsten van de berekeningen zijn afhankelijk van de dekkingsgraad en rentestand. In onderstaande berekeningen is uitgegaan van de economische en financiële situatie per 31 december 2023. Op dat moment was de dekkingsgraad van BPZ 117,5%. Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van de scenario set Q1-2024 van DNB. Dit is de zogenoemde P-set. In hoofdstuk 7 worden ook de uitkomsten van berekeningen getoond op basis van gevoeligheidsanalyses bij andere niveaus van de dekkingsgraad en de rente op het moment van invaren.

Uitkomsten voor actieve deelnemers

Eerst worden de uitkomsten getoond voor actieve deelnemers op de pensioendatum. Figuur 4 toont de verschillen tussen de nieuwe Wtp-regeling en de oude (huidige) FTK-regeling per leeftijd voor de gemiddelde deelnemer in het bestand van BPZ. Een positieve uitkomst betekent dat het pensioenvooruitzicht in de nieuwe Wtp-regeling hoger is dan in de huidige (oude) FTK-regeling. Een negatieve uitkomst betekent dat pensioenvooruitzicht in de nieuwe regeling lager is dan in de oude FTK-regeling. Figuur 4 bestaat uit twee grafieken. In de eerste grafiek staan de uitkomsten bij een premie van 17,1% van de salarissen en in de tweede grafiek de uitkomsten bij een premie van 20,1% van de salarissen.

Figuur 4 Verandering in pensioenvooruitzicht voor actieve deelnemers in drie scenario's bij een premie van 17,1% en 20,1%

Sociale partners concluderen dat voor alle leeftijden het verwachte pensioenvooruitzicht in de nieuwe regeling hoger ligt dan in de oude regeling. In het pessimistische scenario zijn de uitkomsten bij een premie van 17,1% nagenoeg gelijk aan de huidige regeling. Bij een premie van 20,1% (welke geldt in de Wtp- regeling) zijn de uitkomsten beter dan in de oude FTK-regeling. Dit laatste wordt uiteraard verklaard door de 3% hogere premie welke voor pensioen wordt aangewend. In het positieve scenario zijn de uitkomsten voor de actieven zelfs uitermate goed. De voortuitgang in het verwachte (en positieve) scenario heeft meerdere redenen. Bij de maatstaven is daar al kort iets over geschreven. Onderstaand een verdere toelichting:

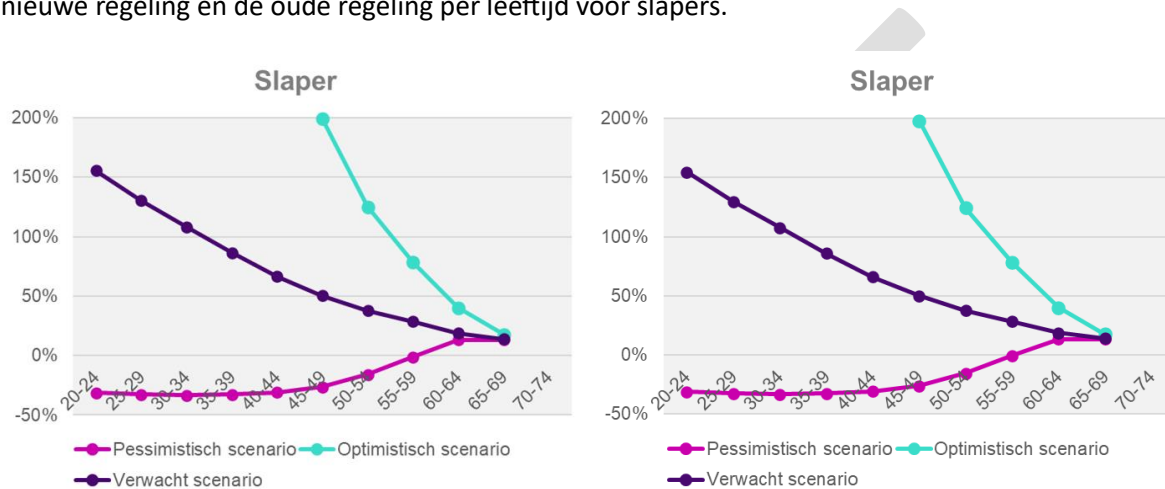
- In de huidige FTK-regeling vindt in hoge mate 'oppotting' plaats van vermogen. Gegeven de scenario-set van DNB is er sprake van een positieve dekkingsgraadontwikkeling (zie figuur 56 Dekkingsgraadontwikkeling, bijlage 2). Omdat BPZ geen inhaaltoeslagbeleid kent wordt de oppotting van gelden versterkt onder het FTK. In de nieuwe Wtp-regeling daarentegen komen rendementen direct volledig toe aan de deelnemers. Deze worden dus volledig uitgedeeld wat de betere uitkomsten verklaart.
- Het bestuur van BPZ heeft vanaf de start van het fonds in 2015 gestuurd op de premiedekkingsgraad bij de pensioenopbouw. Anders verwoord, de pensioenopbouw moest kostendekkend zijn. Bij de start van het fonds in 2015 bedroeg deze 120%. Later is dit aangepast naar een minimale premiedekkingsgraad van 100%. Dit heeft in het verleden helaas een aantal malen geleid tot een daling van de pensioenopbouw voor de actieven. Overigens is bij een premiedekkingsgraad van meer dan 100% in latere jaren de opbouw ook verhoogd. Er is door die premiedekkingsgraad eis van minimaal 100% sprake van herverdeling van gelden. Bij een dekkingsgraad van minder dan 100% draagt de premie bij aan herstel. Onder de Wtp is van herverdeling geen sprake meer. Dit is ook de opzet van de Wtp. Dat is hier in het voordeel van actieven (en nadeel van slapers en gepensioneerden).
- Onder het FTK is de pensioenopbouw fiscaal gemaximeerd op 1,875%. Bij oplopende rente kan dit leiden tot (zeer) hoge premiedekkingsgraden en daarmee tot herverdeling van gelden van actieven naar inactieven. Deze herverdeling is er niet meer in de Wtp en daarmee in het voordeel van de actieven.
- Het beleggingsbeleid is in de nieuwe Wtp-regeling offensiever dan onder het huidige FTK (40% return vanaf leeftijd 68 jaar vs. 40% return alle leeftijden). Dit beleggingsbeleid onder de Wtp is

gebaseerd op de uitgevraagde risicohouding en verklaart daarmee de naar verwachting betere uitkomsten. In het pessimistische scenario zou dit kunnen leiden tot slechtere uitkomsten, echter de voorgaande punten compenseren hiervoor.

In alle drie scenario's is er ongeveer 11% voortuitgang voor de actieven vanaf ca. 60 jaar. Dit effect vlak vóór pensioendatum wordt volledig verklaard door invaareffect waarin de dekkinggraad van BPZ wordt verdeeld over de persoonlijke pensioenvermogens.

Uitkomsten voor slapers

In deze paragraaf zijn de uitkomsten voor slapers opgenomen. Figuur 5 toont de verschillen tussen de nieuwe regeling en de oude regeling per leeftijd voor slapers.

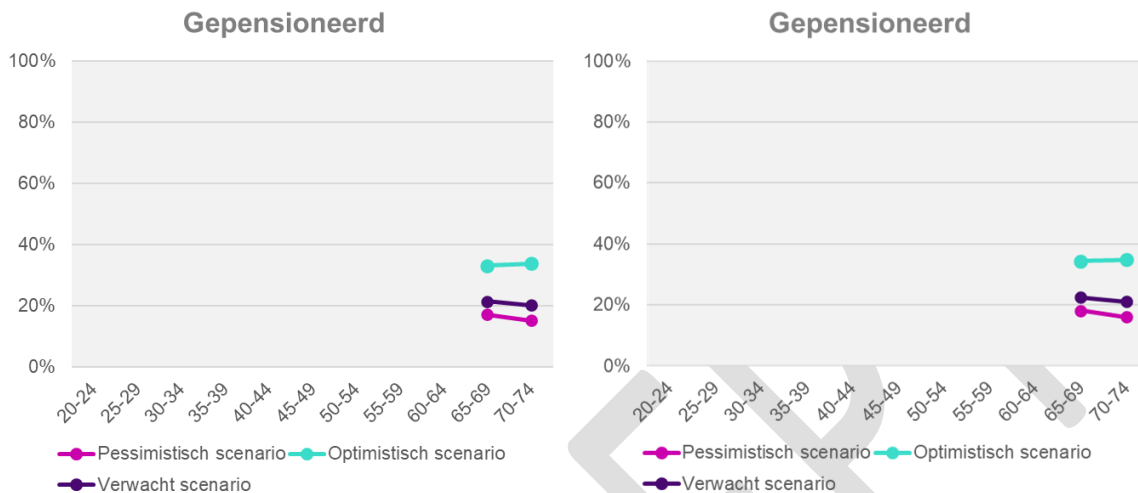
Figuur 5 Verandering in pensioenvooruitzicht voor slapers in drie scenario's bij een premie van 17,1% en 20,1%

Hier is voor slapers in het verwachte en positieve scenario een soortgelijk beeld zichtbaar als voor actieven. Voor alle slapers geldt dat zij een beter verwacht pensioenvooruitzicht krijgen in de nieuwe regeling ten opzichte van de oude regeling. In het pessimistische scenario daarentegen verschilt het beeld met de actieven. De reden hiervoor is benoemd bij de actieven. Slapers (en ook gepensioneerden) profiteren in de oude FTK-regeling van het herverdelende effect van de premie gegeven de premiedekkinggraad eis van minimaal 100%. Dit is echter een inherent onderdeel van de Wtp waarbij risico's explicieter bij de deelnemers en dus ook bij de slapers komen te liggen. Ook hier is er ongeveer 11% voortuitgang voor de slapers vanaf ca. 60 jaar. Dit effect vlak vóór pensioendatum wordt volledig verklaard door invaareffect waarin de dekkinggraad van BPZ wordt verdeeld over de persoonlijke pensioenvermogens.

Voor slapers heeft de hogere premie van actieven geen direct effect op de vergelijking van de pensioen-bedragen in de nieuwe versus de oude regeling. Premiegelden komen in de nieuwe regeling, ongeacht de hoogte van de premie, volledig toe aan het individueel pensioenvermogen van actieven. Er vindt geen herverdeling (meer) plaats tussen actieven en inactieven. Een (beperkt) indirect effect kan optreden als bijvoorbeeld de solidariteitsreserve eerder volledig gevuld is, er (in euro's gezien) een andere afroming naar de individuele vermogens plaatsvindt. Deze effecten zijn echter beperkt.

Uitkomsten voor gepensioneerden

In Figuur 6 is voor gepensioneerde deelnemers het verwachte reële pensioenbedrag, gewogen met de overlevingskansen over de eerste 10 jaar van de uitkeringsfase, onder Wtp vergeleken met het verwachte pensioenbedrag onder FTK – in een verwacht (mediaan), een pessimistisch (5^e percentiel) en een optimistisch scenario (95^e percentiel). In de rechter grafiek bij een premie van 17,1% en de linker 20,1% van de salarissen.

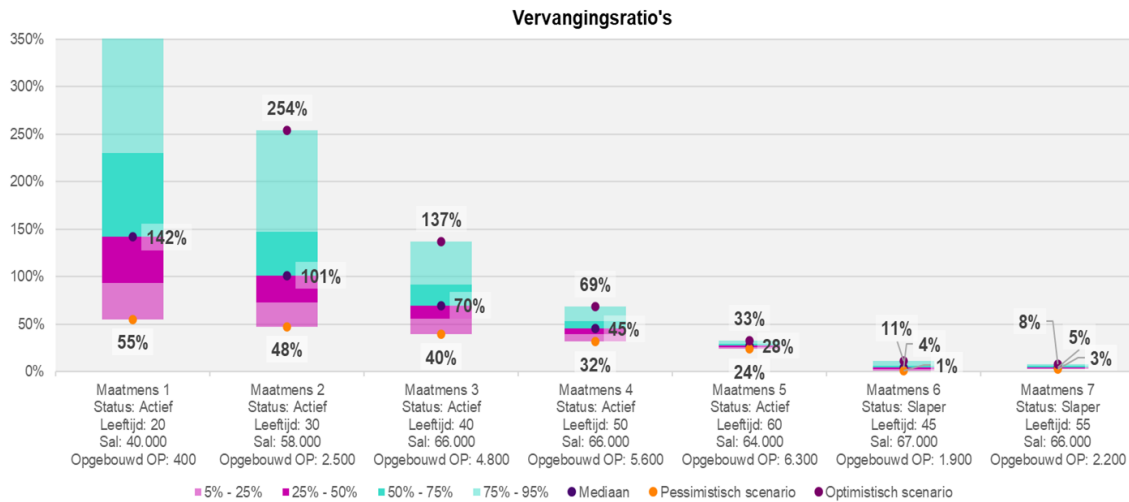
Figuur 6 Ontwikkeling uitkering van gepensioneerden

Zichtbaar is voor de gepensioneerden dat de pensioenvooruitzichten in de nieuwe regeling zowel op het moment van invaren als in de 10 jaar daarna hoger liggen dan in de oude regeling. Dit geldt zowel voor de verwachting als in een optimistisch en pessimistisch scenario. Dit kan verklaard worden door de volgende factoren:

- Gepensioneerden profiteren bij aanvang van het invaareffect (in basisscenario ca. 11%). BPZ heeft er voor gekozen om bij invaren een spreidingstermijn van 1 jaar te hanteren. Bij de dekingsgraad in het basisscenario gaan de uitkeringen van gepensioneerden direct met circa 11% omhoog.
- Onder het FTK vindt in de eerste jaren slechts in beperkte mate toeslagverlening plaats (figuur 55 in bijlage 2 – gemiddeld minder dan 0,5% per jaar), mede als gevolg van de 'bufferrestricties' met betrekking tot de toeslagverlening zoals van kracht onder het FTK. Dit in combinatie met de scherpe rentebewegingen in de eerste jaren van de DNB scenarioset, gegeven dat het renterisico relatief groot is (BPZ kent naar haar aard een hoge duration). In de nieuwe Wtp-regeling komen overrendementen in de uitkeringsfase (gespreid) ten goede aan het individueel pensioenvermogen en daarmee aan de uitkeringen van gepensioneerden. Hierdoor neemt de (hogere) aanvangsuitkering in de Wtp-regeling (het invaareffect) vervolgens ook harder toe in de periode na invaren. In de uitkeringsfase geldt dat in een mediaan scenario de prijsinflatie grotendeels wordt bijgehouden. Daarnaast worden de gepensioneerden beschermd vanuit de solidariteitsreserve onder mindere omstandigheden. Tot slot moet opgemerkt worden dat de rente voor 80% wordt afgedekt in de uitkeringsfase wat deze groep beter beschermt tegen renteveranderingen.

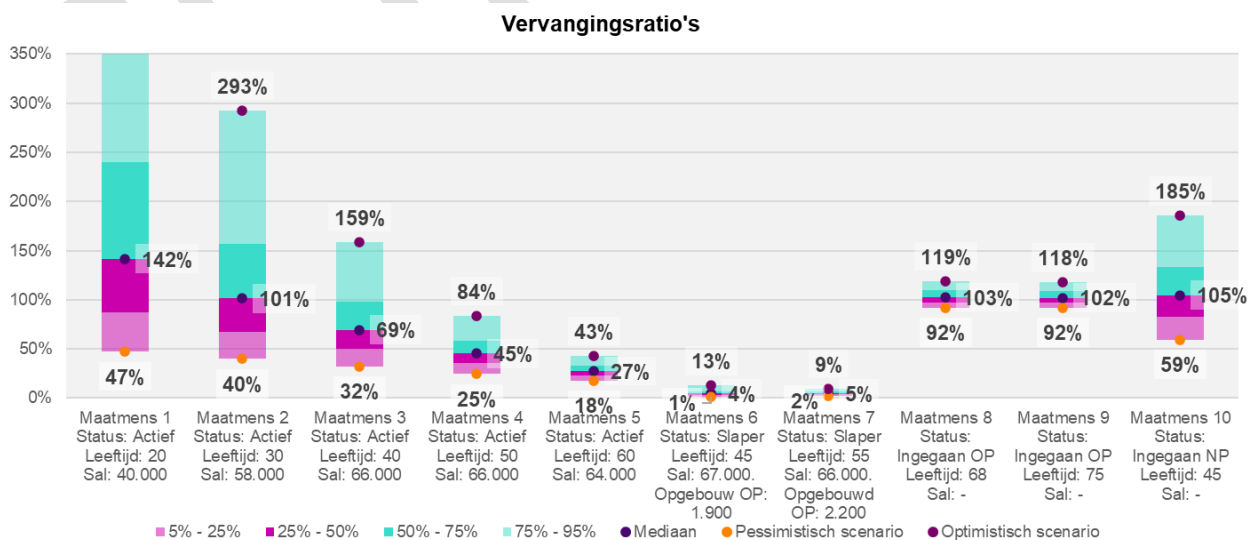
Net als voor slapers geldt dat voor gepensioneerden er geen (materiële) effecten op de verwachte pensioenbedragen optreden als gevolg van de hogere premie-inleg bij actieve deelnemers, om dezelfde redenen als genoemd bij de slapers.

Tot slot wordt in figuur 7A de vervangingsratio getoond voor de maatmensen. In onderstaande grafiek is voor de actieve maatmensen en de slapers de verdeling van de vervangingsratio op pensioendatum (als percentage van de laatste pensioengrondslag) weergegeven. De vervangingsratio 'op pensioendatum' is berekend als het naar verwachting op pensioendatum in te kopen ouderdomspensioen (zonder rekening te houden met gedeeltelijke uitruil naar nabestaandenpensioen) gedeeld door de laatste pensioengrondslag. Voor de slapers is hierbij een fictief salaris verondersteld, zoals weergegeven in de grafiek.

Figuur 7A Vervangingsratio maatmensen op pensioendatum

Te zien is dat voor jongere deelnemers de spreiding van de uitkomsten groter is. Dit als gevolg van de langere beleggingshorizon tot aan de pensioendatum. Voor slapers zijn de vervangingsratio's kleiner dan voor actieven, als gevolg van het ontbreken van verdere kapitaalopbouw in de pensioenregeling (en de beperkte eerdere duur van pensioenopbouw bij BPZ). Gegeven de doelstelling van koopkrachtbehoud wordt in figuur 7B voor alle gedefinieerde maatmensen de vervangingsratio getoond, rekening houdend met de uitkeringsfase. Dit weergegeven in een verwacht (mediaan), een pessimistisch (5^e percentiel) en een optimistisch scenario (95^e percentiel).

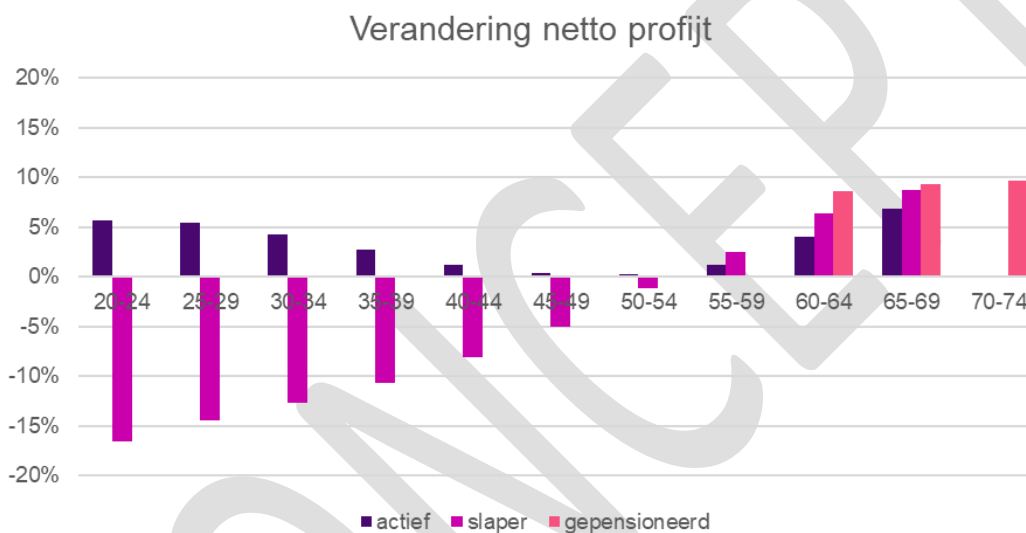

Figuur 7B Vervangingsratio maatmensen incl, uitkeringsfase

Figuur 7B toont dat de uitkomsten vergeleken met figuur 7A naar verwachting op hetzelfde niveau liggen en daarmee de inflatie naar verwachting bijhouden. Hierbij is voor actieven is de verwachte reële uitkering afgezet de gewogen gemiddelde geïndexeerde laatste pensioengrondslag (slapers idem). Voor gepensioneerden is de verwachte reële uitkering afgezet tegen de gewogen gemiddelde geïndexeerde aanvangs-uitkering en ligt de uitkomst boven de 100%. Maatmens 10 (ingegaan nabestaandenpensioen, leeftijd 45) is meegenomen in de collectieve uitkeringsfase. De figuur laat zien dat ook voor de ingegane pensioenen de inflatie doelstelling wordt behaald in dit scenario.

6.4 Uitkomsten netto-profijt

Naast de in de vorige paragraaf getoonde uitkomsten in termen van verwacht pensioenvooruitzicht, hebben sociale partners ook gekeken naar het verschil in netto-profijt tussen de nieuwe regeling en de oude regeling. Eerst wordt het verschil in netto-profijt voor actieven, slapers en gepensioneerden getoond.

Figuur 8 Netto-profijt uitkomsten actieve deelnemers, slapers en gepensioneerden

Figuur 8 toont de verandering in het netto-profijt voor actieve deelnemers, slapers en gepensioneerden bij overgang van de huidige FTK-regeling (premie 17,1%) naar de Wtp-regeling (premie 20,1%). Merk op dat een vergelijking FTK 17,1% 'oud' versus Wtp 20,1% 'nieuw' verplicht is. De toename van de premie van 17,1% naar 20,1% heeft binnen het Wtp, in termen van het netto profijt, geen impact. Immers, de waarde van de premie en de waarde van de uitkeringen nemen met eenzelfde factor toe.

Actieve deelnemers kennen een positieve verandering netto profijt. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat onder Wtp de fiscale maximering van de opbouw komen te vervallen. Daarnaast kent het pensioenfonds onder het FTK geen inhaalbeleid; er is sprake van 'oppotting' van gelden. Hierdoor komt niet alle inleg uiteindelijk ook bij de deelnemers terecht. Als gevolg van de hoge duratie van het pensioenfonds (met name in de eerste jaren, zie bijlage 2, figuur 58) in combinatie met de oplopende rente in de Q-set is de toeslagverlening onder het FTK beperkt in relatie tot de WTP. Dit laatste geldt uiteraard voor iedereen. Alleen voor actieven worden de uitkomsten beïnvloedt door toekomstige premies en pensioenopbouw.

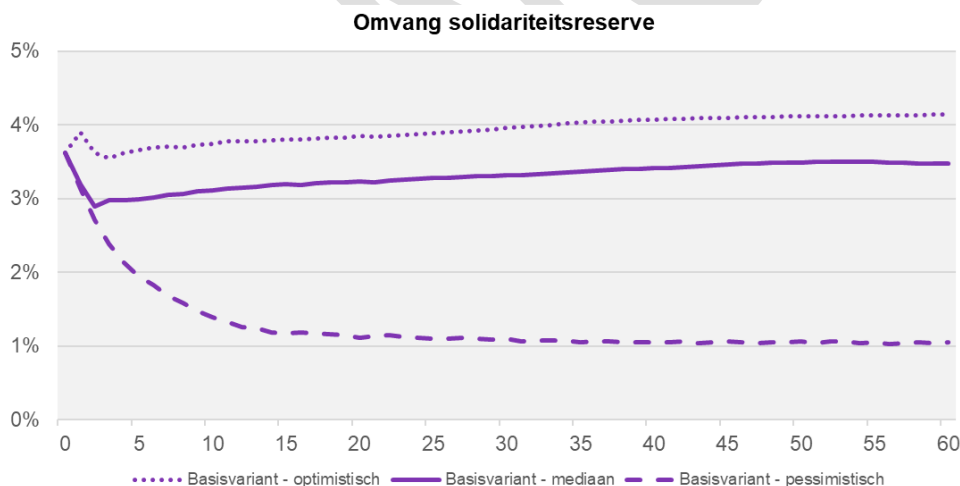
Voor jonge(re) slapers is de verandering netto profijt negatief, voor de oude(re) slapers positief. Voor alle slapers geldt dat het huidige voordeel van de minimale premiedekkingsgraad komt te vervallen (deze loopt in de Q-set relatief fors op). Dit treft jonge(re) slapers meer dan oude(re) slapers. Daarnaast profiteren alle slapers van het effect van invaren (toedeling dekkingssurplus). Voor alle gepensioneerden is er sprake van een positieve verandering in netto profijt. Enerzijds als gevolg van invaren (versterkt door spreidingsperiode 1 jaar), anderzijds door de bescherming die de solidariteitsreserve biedt.

Voor de goede orde. De negatieve uitkomsten voor de jongere slapers betekenen niet dat deze groep snel waardeoverdracht moet plegen naar een ander fonds. De negatieve uitkomst is de resultante van een systeemwijziging van het FTK naar de Wtp. Onder de Wtp komt de premie rechtstreeks ten goede aan de actieve deelnemer waar deze onder het FTK 'opgepot' wordt in goede tijden. Deze oppotting resulteert zoals aangegeven in extra indexatie voor de slapers. Bij een waardeoverdracht zal het opgebouwde kapitaal terecht komen in een andere Wtp-regeling met dezelfde systematiek. Bij waardeoverdracht spelen dus geheel andere (persoonlijke) afwegingen dan deze netto-profijt uitkomsten.

6.5 Werking solidariteitsreserve

De solidaire premieregeling kenmerkt zich door het hebben van een solidariteitsreserve. Dit om een aantal individueel niet verzekerbare risico's voor deelnemers te verminderen en de stabiliteit van ingegane pensioenen te bevorderen. Zie de doelstellingen in hoofdstuk 4 eerder in dit transitieplan.

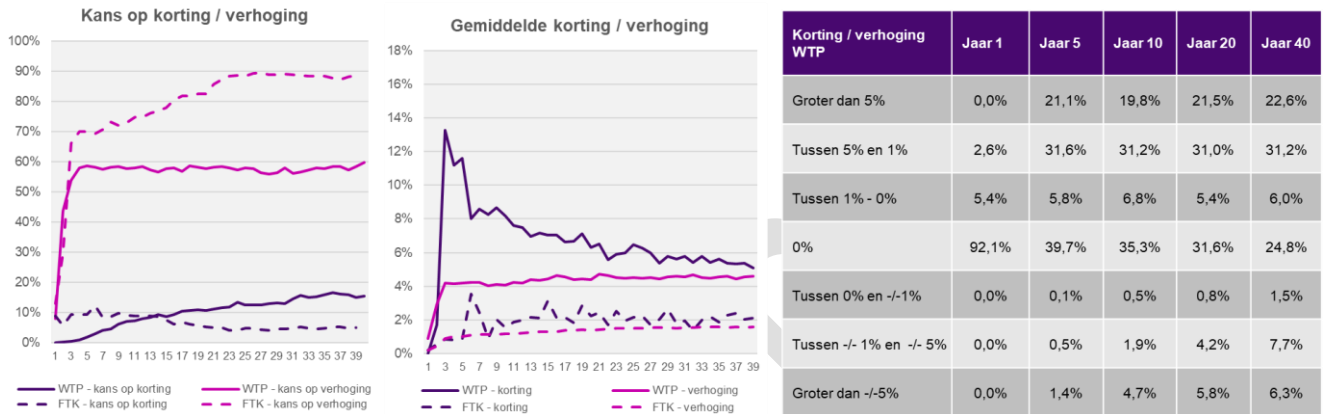
Figuur 9 geeft de ontwikkeling en de omvang weer van de solidariteitsreserve als percentage van het persoonlijk pensioenvermogen. Als gevolg van de in de eerste jaren nog relatief forse groei van het fondsvermogen door premie doordat uitkeringen nog laag zijn, neemt de solidariteitsreserve in de eerste jaren procentueel iets af. Ook zit er in de DNB scenario'set een renteschok in de eerste jaren die de daling mede verklaart.

Figuur 9 Ontwikkeling van de solidariteitsreserve (zonder afroming)

Doordat vulling van de reserve plaatsvindt tot 3% van het persoonlijk pensioenvermogen, en de afroming op 4% van het persoonlijk pensioenvermogen, neemt in een mediaan scenario de reserve toe tot boven de 3% van het persoonlijk pensioenvermogen. Daarnaast spelen, op de langere termijn, bestands-effecten (toename vrijval uitkeringen) een rol. Omwille van het inzicht is hierbij nog geen rekening gehouden met afroming vanaf de maximale omvang van 4%. Er blijft altijd een minimale reserve aanwezig door de maximering van het jaarlijkse budget op 20% van de aanwezige reserve.

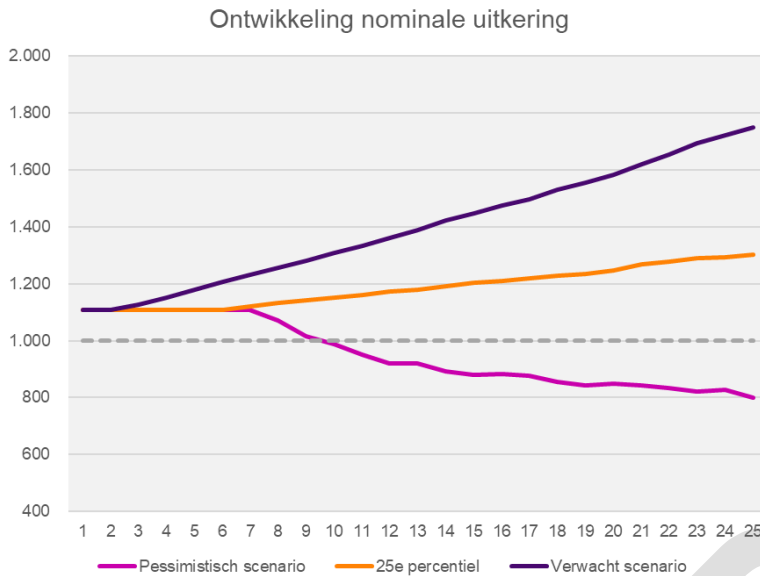
In de onderstaande figuur 10 wordt de kans op korting en de gemiddelde korting weergegeven na inzet van de solidariteitsreserve, die ingevuld is op basis van de dekkinggraad per 31 december 2023 (basisscenario voor de analyses). Ook wordt hier de kans op verhoging getoond in de nieuwe regeling. Dit voor een op transitiedatum 68-jarige, zowel binnen het FTK als binnen de Wtp. Onder Wtp is de eerste jaren de kans op korting kleiner dan onder FTK. Daarna is dit andersom, wat mede verklaard wordt door het hoge niveau van de dekkinggraad wat op basis van de projectie bereikt wordt.

Figuur 10 Kans op en omvang korting/verhoging in uitkeringsfase (na inzet solidariteitsreserve)

Bovenstaande figuur laat zien dat de kortingskans in het eerste jaar 0% bedraagt en in jaar 5 opgeteld 2% bedraagt. Als de ingegane pensioenen verlaagd zouden moeten worden, dan werkt de solidariteitsreserve. Deze kan op jaarbasis voor maximaal 20% aangewend worden om een korting te voorkomen cq te dempen. Dit in combinatie met een spreidingsperiode van 3 jaar waarover de (negatieve) rendementen worden verdeeld. Dit is de reden dat juist de kans op hoge kortingen hoger ligt in deze figuur. Als er gekort moet worden, dan gaat het juist om de hogere kortingen omdat de reserve in enig jaar tot 20% aangewend mag worden. De kortingskansen liggen in de eerste jaren lager dan in de huidige FTK-regeling het geval zou zijn geweest. Op termijn bereikt de FTK-regeling in de projecties een hoge dekkinggraad waardoor de kansen omslaan. Dit heeft te maken met de eerder genoemde punten van de premiedekkinggraad eis van minimaal 100%, de maximering op 1,875% opbouw en maximering van de toeslagen (en het ontbreken van inhaalindexatie in huidig beleid).

Voor het beeld wordt ook de ontwikkeling van de nominale uitkering getoond in figuur 11.

Figuur 11 Ontwikkeling nominale uitkering

In figuur 11 is de ontwikkeling van de nominale uitkering (uitgaande van een uitkering vóór invaren) van € 1.000 over een periode van 25 jaar weergegeven. Deze ontwikkeling is gebaseerd op de jaarlijkse aanpassingen in de uitkeringsfase van een op de transitiedatum 68-jarige deelnemer, in een jaarlijks pessimistisch scenario, een jaarlijks 25^e percentiel scenario ('tussen scenario') en een jaarlijks verwacht scenario (mediaan). Hierbij is de eenmalige verhoging bij invaren meegenomen, waardoor er een beeld ontstaat van de cumulatieve verhogingen/verlagingen rekening houdend met deze initiële verhoging. In een jaarlijks pessimistisch scenario komt de nominale uitkering na ongeveer 9 jaar onder uitkering vóór invaren (de gestippelde lijn) terecht.

6.6 Evenwichtigheid van het beleid

Op basis van de uitkomsten in het basisscenario van het verwachte pensioenvooruitzicht na de transitie worden de keuzes door sociale partners als evenwichtig beoordeeld. Het verwachte pensioenvooruitzicht verbetert voor vrijwel de gehele deelnemerspopulatie.

De uitkomsten van de netto-profijtberekeningen zijn door sociale partners in hun afwegingen betrokken. De uitkomst vormt geen reden om tot een andere vormgeving van het inbaarbeleid te komen. De berekeningen in het netto-profijtmodel zijn complex en gebaseerd op onzekere lange termijnwaarderingen. Sociale partners hechten ook belang aan de pensioenuitkomsten die eerder besproken zijn.

Op basis van de analyses in dit hoofdstuk concluderen sociale partners dat de overgang op basis van het gekozen beleid evenwichtig plaatsvindt. Zie doelstellingen in hoofdstuk 2 en de geformuleerde maatstaven in hoofdstuk 2.5.

7 Periode tot invoering nieuwe regeling

7.1 Inleiding

Er ligt een periode van ca. 1,5 jaar tussen het verstrekken van het transitieplan aan het pensioenfonds en de daadwerkelijke transitie. Gedurende deze periode zullen zich ontwikkelingen voordoen die effect hebben op de (financiële) situatie van het pensioenfonds op het invaarmoment. Deels kunnen deze worden voorzien, zoals een wijziging van de dekkingsgraad en een andere rentestand. Deels zijn deze ook niet te voorzien. De Wtp bepaalt dat wordt getoetst of de transitie in andere omstandigheden evenwichtig kan plaatsvinden. Voor de scenario's die redelijkerwijs kunnen worden voorzien zijn daarom analyses uitgevoerd ter validering van het gekozen beleid bij verschillende economische en financiële situaties op het moment van invaren. Dit is weergegeven in paragraaf 7.2. In paragraaf 9.3 staat het proces beschreven wanneer zich een niet voorzien scenario voordoet met grote impact op de transitie.

7.2 Uitkomsten bij verschillende dekkingsgraden en rentestanden

Sociale partners hebben het beleid dat volgt uit de doelstellingen voor verschillende dekkingsgraden en verschillende rentestanden geanalyseerd. Ook voor deze analyses is gekeken naar het verwachte pensioenvooruitzicht en naar netto-profijt berekeningen. In deze paragraaf worden de uitkomsten van de aanvullende analyses getoond. Het gaat om een tweetal aanvullende analyses van verschillende dekkingsgraden bij economische omstandigheden zoals die gelden per 31 december 2023:

1. Een relatief lage dekkingsgraad (de minimale invaardekkingsgraad), namelijk 103,5%
2. Een relatief hoge dekkingsgraad, namelijk 127,5%

Daarnaast gaat het om een tweetal analyses waarbij ook de economische omstandigheden op het moment van invaren anders zijn:

3. De economische omstandigheden bij een 1% resp. 2% hogere rente ten opzichte van 31-12-2023 en een gelijkblijvende dekkingsgraad
4. De economische omstandigheden bij een 1% resp. 2% lagere rente ten opzichte van 31-12-2023 en een gelijkblijvende dekkingsgraad

Per saldo komt dit neer op de volgende doorgerekende varianten.

Variant	Startdekkingsgraad	Dekkingsgraad	Scenario set (Q-set t.b.v. netto profijt en P-set t.b.v. URM)	Toelichting
1. Basisvariant	Jaareinde 2023	117,5%	Q1-2024 (jaareinde 2023)	Feitelijke situatie
2.a Hogere dekkingsgraad	Jaareinde 2023 + 10%-punt	127,5%	Idem	Evenwichtigheid bij hogere invaardekkingsgraad
2.b Lagere dekkingsgraad	Minimale invaardekkingsgraad	103,5%	Idem	Evenwichtigheid bij minimale invaardekkingsgraad
3.a Hogere startrente 100 bps	Jaareinde 2023	117,5%	Q1-2024 (jaareinde 2023) + 100 bps	Evenwichtigheid bij hogere startrente (100 bps)
3.b Lagere startrente 100 bps	Jaareinde 2023	117,5%	Q1-2024 (jaareinde 2023) -/ 100 bps	Evenwichtigheid bij lagere startrente (-100 bps)
3.c Hogere startrente 200 bps	Jaareinde 2023	117,5%	Q1-2024 (jaareinde 2023) + 200 bps	Evenwichtigheid bij hogere startrente (200 bps)
3.d Lagere startrente 200 bps	Jaareinde 2023	117,5%	Q1-2024 (jaareinde 2023) -/ 200 bps	Evenwichtigheid bij lagere startrente (-200 bps)

Tabel 4 Doorgerekende varianten

In onderstaande tabel 5 wordt de impact weergegeven van een andere dekkingsgraad op de verdeling van het vermogen bij invaren voor de hoogte van het persoonlijke pensioenvermogen en de solidariteitsreserve. De wettelijke eis aan het MVEV en de operationele reserve blijft onveranderd 3% van het vermogen van alle persoonlijke pensioenkapitalen.

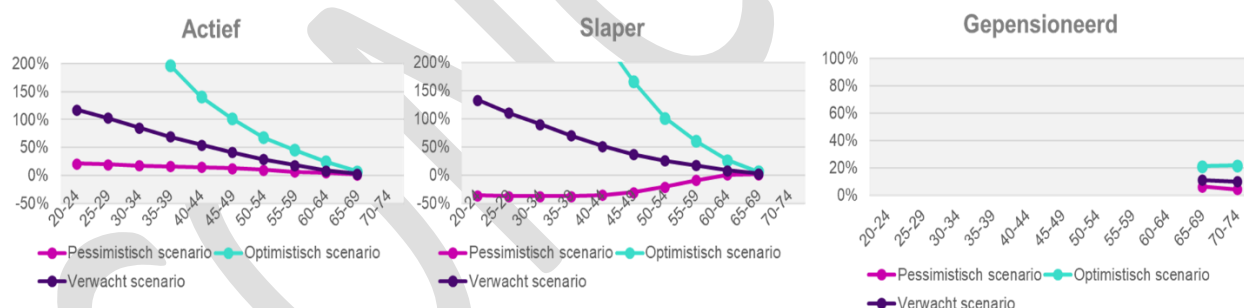
Dekkingsgraad	Afslag MVEV / OR	Persoonlijk pensioenvermogen (PPV)	Solidariteitsreserve
103,5% ('laag')	3,0% PPV / 3,0% TV	100,0% TV	0,5% PPV / 0,5% TV
117,5% ('basisscenario')	3,0% PPV / 3,3% TV	110,7% TV	3,2% PPV / 3,5% TV
127,5% ('hoog')	3,0% PPV / 3,6% TV	119,1% TV	4,0% PPV (maximum) / 4,8% TV

Tabel 5 Impact dekkingsgraad op verdeling vermogen bij invaren

Ad 1) De economische omstandigheden per 31-12-2023 en een lagere dekkingsgraad van 103,5%

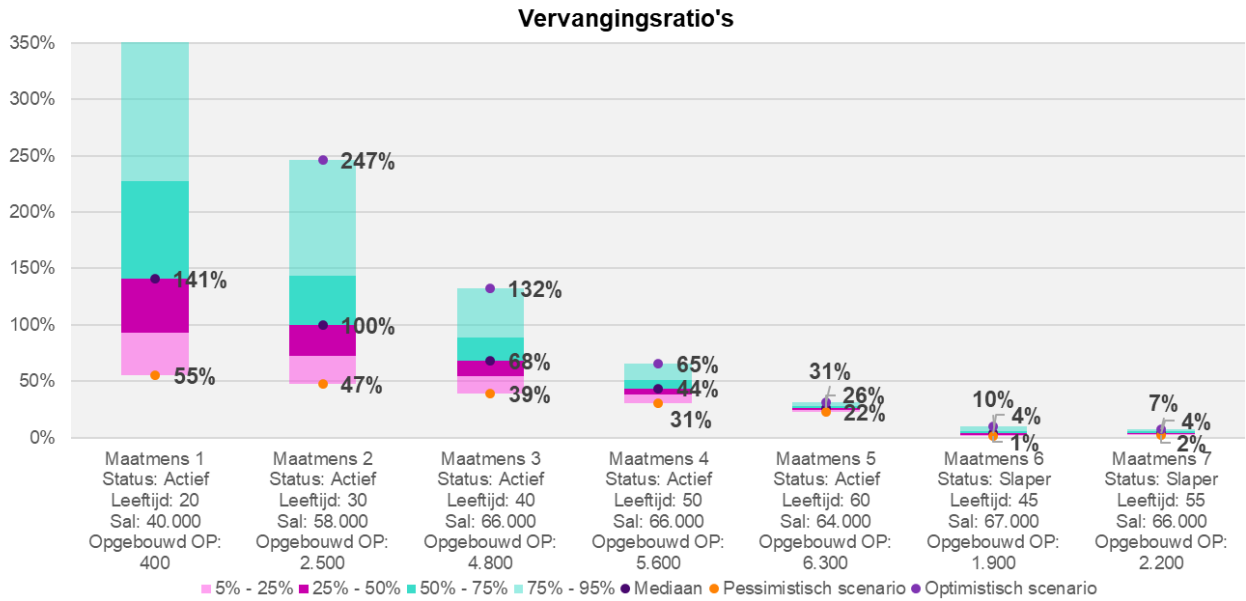
Zoals in hoofdstuk 6 beschreven is 103,5% de minimale dekkingsgraad waarop de doelstellingen van sociale partners waargemaakt kunnen worden. Dit is tevens de laagst verkende dekkingsgraad in dit transitieplan. Het beleid bij deze dekkingsgraad is in deze analyse ongewijzigd ten opzichte van de beschrijving in paragraaf 6.2. Figuur 12 toont de uitkomsten van dit beleid in termen van het verwacht pensioenvooruitzicht voor respectievelijk actieve deelnemers, slapers en de gepensioneerden. Figuur 13A en 13B beschrijven de vervangingsratio's voor de maatmensen bij een dekkingsgraad bij invaren van 103,5%. Figuur 14 toont het netto-profijs voor de actieve deelnemers en gepensioneerden respectievelijk de slapers.

Voor een lagere startdekkingsgraad geldt dat het FTK en de Wtp hier verschillend op 'reageren'. De latere FTK-toeslagverlening (later dan in het basisscenario) is in het voordeel van actieven en in het nadeel van inactieven. Daardoor neemt (t.o.v. het basisscenario) de ratio voor actieven toe en voor slapers af. De lagere invaarwaarde bij een lagere startdekkingsgraad (0,0% vs 10,9%) werkt direct door in de pensioenbedragen onder de Wtp regeling bij slapers en gepensioneerden. Bij actieven wordt dit effect gedempt door nieuwe opbouw.

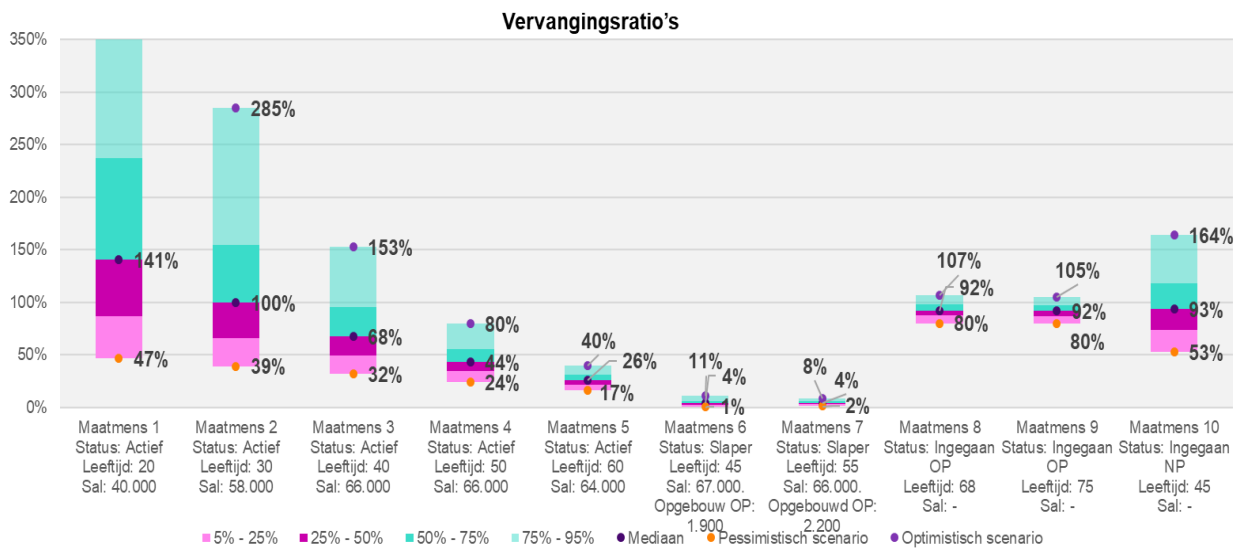
Figuur 12 Verandering in verwacht pensioenvooruitzicht bij een DG van 103,5%

In figuur 13A is voor de maatmensen de verdeling van de vervangingsratio weergegeven op de pensioendatum, uitgaande van een lagere dekkingsgraad bij invaren. De vervangingsratio's zijn beperkt lager dan in het basisscenario. Dat wordt veroorzaakt door de relatief lage opgebouwde aanspraken, dan wel de beperkte periode tot aan pensioendatum waarin het 'lagere' invaarkapitaal geen rendement oplevert. Als gevolg van het lagere invaarkapitaal neemt de spreiding af t.o.v. het basisscenario.

Figuur 13A Vervangingsratio's van de maatmensen op pensioendatum bij een DG van 103,5%

In figuur 13B is voor de 10 gedefinieerde maatmensen de vervangingsratio, rekening houdend met de uitkeringsfase, weergegeven in een verwacht (mediaan), een pessimistisch (5^e percentiel) en een optimistisch scenario (95^e percentiel).

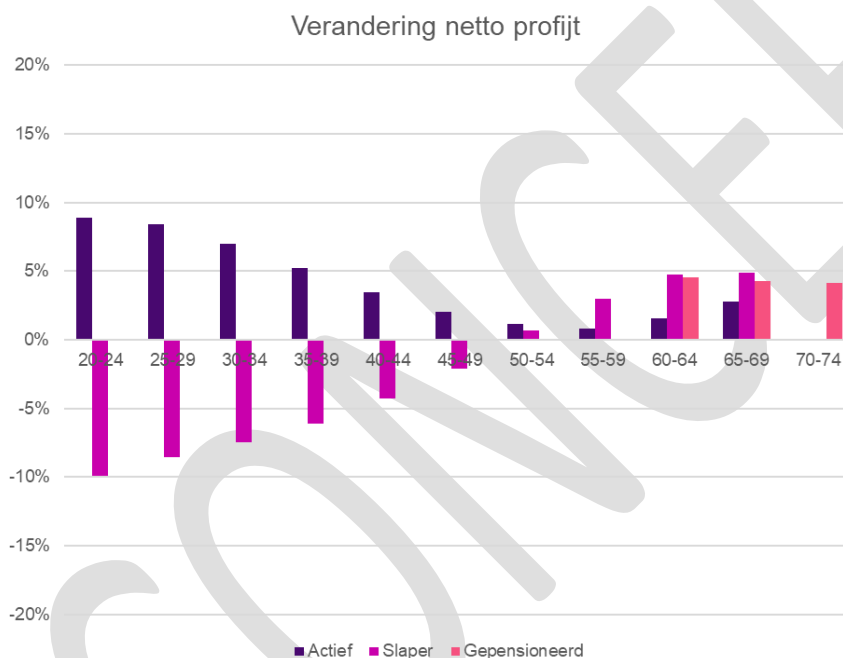
Figuur 13B Vervangingsratio's van de maatmensen incl. uitkeringsfase bij een DG van 103,5%

De vervangingsratio's in bovenstaande figuur liggen lager dan in het basisscenario als gevolg van het lagere invaarkapitaal en de bij aanvang minder gevulde solidariteitsreserve. Voor actieve deelnemers wordt het effect van het lagere invaarkapitaal gedempt door verdere kapitaalopbouw. Voor slapers (maatmens 6 en 7) is dit effect, vanwege de lage aanspraak bij invaren en als gevolg van afronding, slechts gedeeltelijk zichtbaar in de grafiek. Voor gepensioneerden is de afname van de invaarwaarde t.o.v. het basisscenario goed zichtbaar. Daarnaast biedt de solidariteitsreserve minder bescherming, omdat deze (bij aanvang) minder gevuld is.

Ook de netto-profijs berekenen zijn uitgevoerd bij een lagere dekkingsgraad. Figuur 14 geeft dit weer. Bij een lagere dekkingsgraad bij invaren is de verandering in netto profijt grotendeels in lijn met het

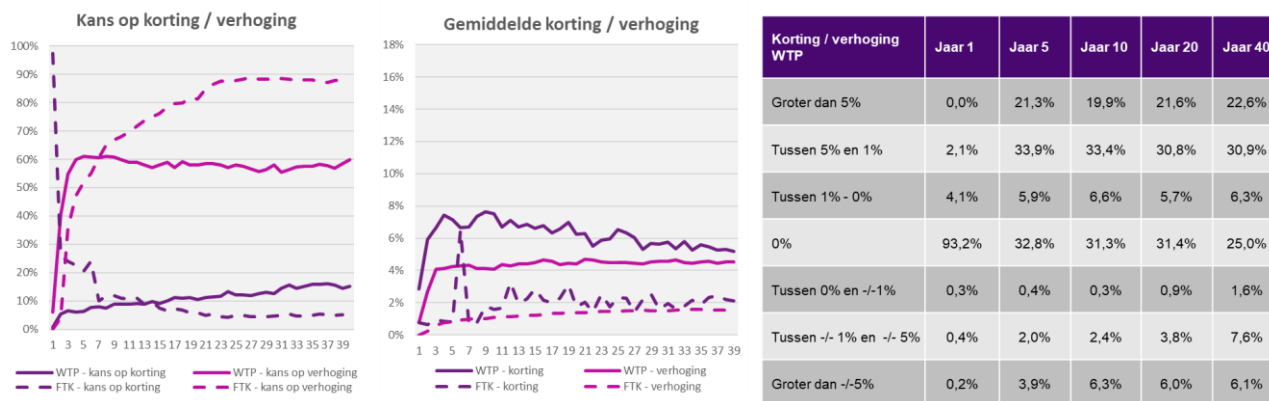
basisscenario. Ook bij een dekkingsgraad van 103,5% is zichtbaar dat in de verwachting zowel de actieve deelnemers als de gepensioneerden er qua netto profijt erop vooruitgaan. De slapers gaan er vanaf ongeveer 50-jarige leeftijd op vooruit. De verklaring voor de wijziging is als volgt:

- Voor *actieven* neemt de verandering in netto profijt toe t.o.v. het basisscenario, met name vanwege het in de nieuwe regeling wegvallen van de hogere kans op korten onder in het FTK. Het effect van een lagere inwaarde dan in het basisscenario is voor actieven beperkt, als gevolg van de dempende werking van nieuwe opbouw.
- Voor jonge(re) *slapers* neemt de verandering in netto profijt t.o.v. het basisscenario toe (minder negatief) en voor oude(re) slapers neemt de verandering in netto profijt af (minder positief). Voor jonge(re) slapers is lagere kans op indexatie onder FTK dominant, voor oude(re) slapers speelt dit ook naast de lagere inwaarde.
- Voor *gepensioneerden* neemt t.o.v. het basisscenario de verandering in netto profijt af. De lagere inwaarde en de minder gevulde solidariteitsreserve zijn dominant t.o.v. het in de nieuwe regeling wegvallen van de hogere kortingskans zoals onder het FTK.

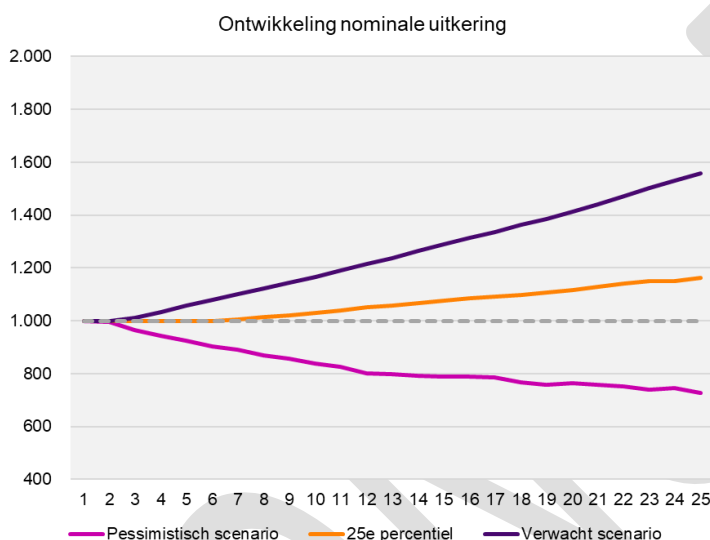
Figuur 14 Netto-profijt uitkomsten bij een DG van 103,5%

In de onderstaande figuur 15 wordt de kans op korting en de gemiddelde korting weergegeven na inzet van de solidariteitsreserve op basis van de lagere dekkingsgraad van 103,5%. Voor een op transitiedatum 68-jarige deelnemer de kans op en gemiddelde omvang van een korting (indien daadwerkelijk verlaagd wordt) getoond, uitgaande van een lagere dekkingsgraad. Dit wordt eveneens gedaan voor de kans op verhoging, zowel binnen het FTK als binnen de Wtp. De kans op korten is met name op de korte termijn (5 jaar) groter dan in het basisscenario (dekkingsgraad 117,5%).

Figuur 15 Kans op en omvang korting/verhoging uitkeringsfase (na inzet solidariteitsreserve) bij een DG van 103,5%

Voor het beeld wordt ook de ontwikkeling van de nominale uitkering getoond in figuur 16.

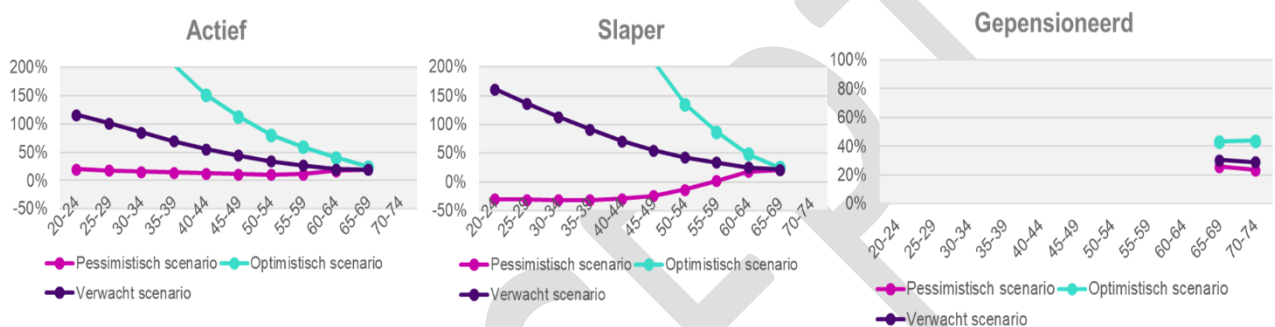

Figuur 16 Ontwikkeling nominale uitkering bij een DG van 103,5%

In figuur 16 is de ontwikkeling van de nominale uitkering (uitgaande van een uitkering vóór invaren) van € 1.000 over een periode van 25 jaar weergegeven. Deze ontwikkeling is gebaseerd op de jaarlijkse aanpassingen in de uitkeringsfase van een op de transitiedatum 68-jarige deelnemer, in een jaarlijks pessimistisch scenario, een jaarlijks 25^e percentiel scenario ('tussen scenario') en een jaarlijks verwacht scenario (mediaan). Hierbij is de eenmalige verhoging bij invaren meegenomen, waardoor er een beeld ontstaat van de cumulatieve verhogingen/verlagingen rekening houdend met deze initiële verhoging. Omdat er bij een dekkingsgraad van 103,5% geen sprake is van een initiële verhoging ontwikkelt de nominale uitkering zich volledig op basis van de verhogingen / verlagingen in de uitkeringsfase.

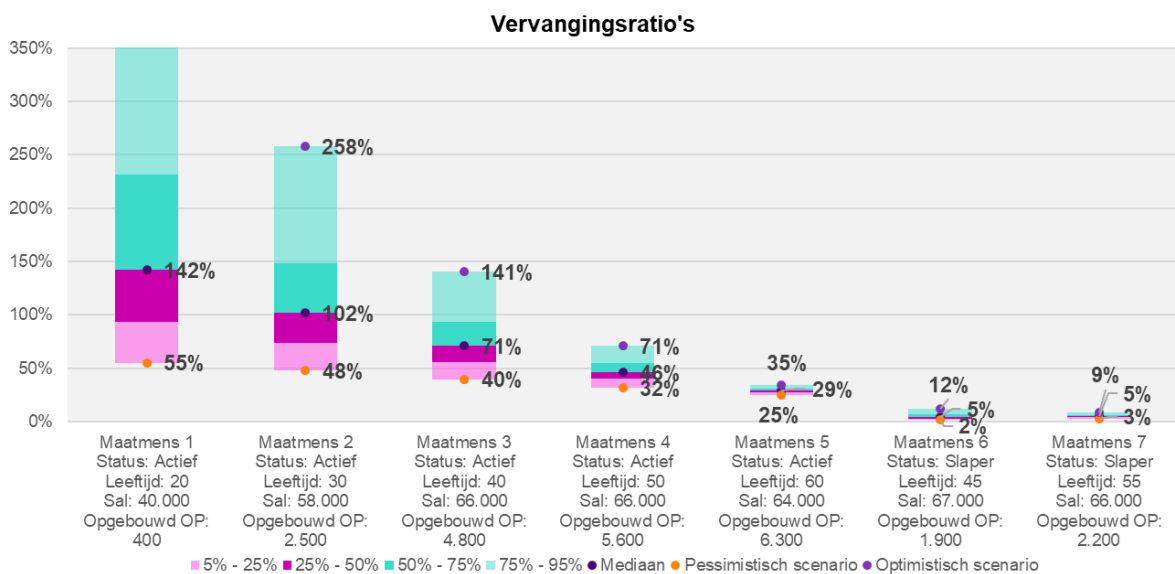
Ad 2) De economische omstandigheden per 31-12-2023 en een hogere dekkingsgraad van 127,5%
 De hoogst verkende dekkingsgraad in dit transitieplan is 127,5%. Het beleid bij deze dekkingsgraad is in deze analyse ongewijzigd ten opzichte van de beschrijving in paragraaf 6.2. Figuur 17 toont de uitkomsten van dit beleid voor respectievelijk actieve deelnemers, slapers en de gepensioneerden. Figuren 18A en 18B beschrijven de vervangingsratio's voor de maatmensen bij een dekkingsgraad bij invaren van 127,5%. Figuur 19 toont het netto-profijt voor de actieve deelnemers en gepensioneerden respectievelijk de slapers.

Zowel de FTK-uitkomsten als de Wtp-uitkomsten wijzigen t.o.v. het basisscenario bij een hogere startdekkingsgraad. Hoe de verhouding Wtp-uitkomsten t.o.v. FTK-uitkomsten wijzigt t.o.v. het basisscenario is afhankelijk van hoe beide contracten 'reageren' op een hogere dekkinggraad en de status van de deelnemer. Een hogere dekkinggraad werkt onder Wtp anders door dan onder FTK. In de basis neemt de relatieve verandering in pensioenbedragen toe. Reden hiervoor is dat er t.o.v. basisscenario onder het FTK eerder in de tijd en nog meer qua omvang sprake is van 'oppotting' van vermogen. Het hebben van een hogere dekkinggraad heeft onder het FTK na enige tijd geen meerwaarde in termen van pensioenbedrag. Met name slapers en gepensioneerden profiteren direct van de hogere inwaarde (20,5% vs 10,9%). Bij actieven wordt dit effect gedempt door nieuwe opbouw. Bij gepensioneerden speelt mee dat de extra toeslagverlening door de hogere startdekkingsgraad op een 10-jaars horizon beperkt is door de scherpe rentebewegingen op korte termijn.

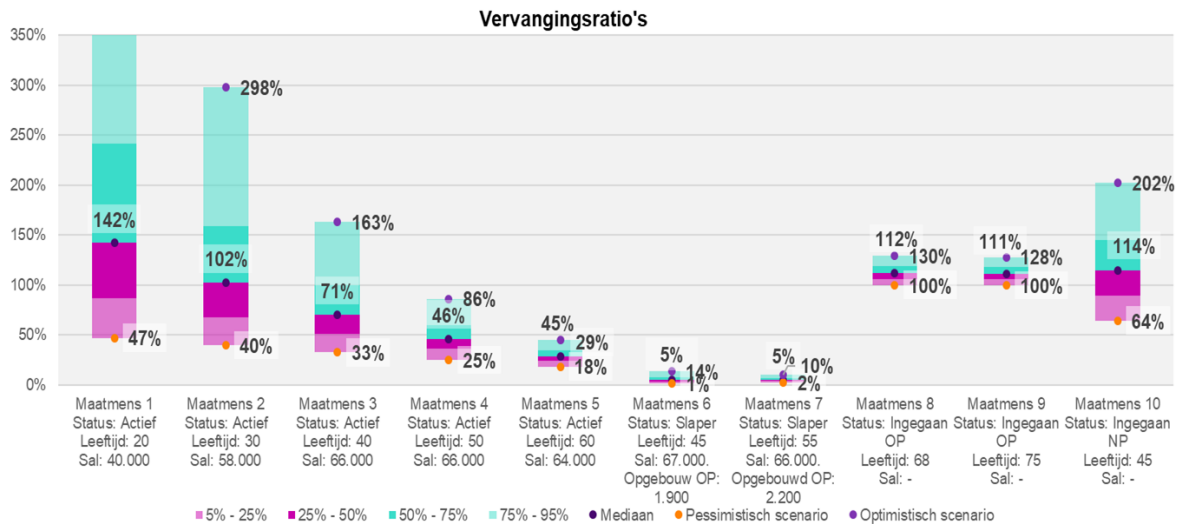
Figuur 17 Verandering in verwacht pensioenvooruitzicht bij een DG van 127,5%

In figuur 18A is voor de maatmensen de verdeling van de vervangingsratio op de pensioendatum weergegeven, uitgaande van een hogere dekkinggraad bij invaren. De mediane vervangingsratio's zijn bij een hogere startdekkingsgraad afgerond gelijk aan dan wel beperkt hoger dan in het basisscenario. Dat wordt veroorzaakt door de relatief lage opgebouwde aanspraken (beperkt invaareffect), dan wel de beperkte periode tot aan pensioendatum waarin het 'extra' invaarkapitaal nog kan renderen. Als gevolg van het hogere invaarkapitaal neemt de spreiding toe t.o.v. het basisscenario.

Figuur 18A Vervangingsratio's van de maatmensen op pensioendatum bij een DG van 127,5%

In figuur 18B is ook rekening gehouden met de uitkeringsfase. Voor alle 10 gedefinieerde maatmensen wordt de vervangingsratio, rekening houdend met de uitkeringsfase, weergegeven in een verwacht (mediaan), een pessimistisch (5e percentiel) en een optimistisch scenario (95e percentiel).

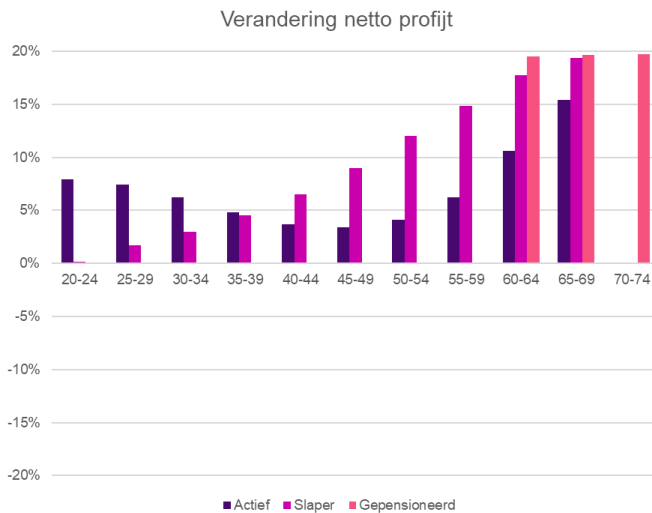

Figuur 18B Vervangingsratio's van de maatmensen incl. uitkeringsfase bij een DG van 127,5%

De vervangingsratio's in figuur 18B liggen hoger dan in het basisscenario als gevolg van het hogere invaarkapitaal. Voor actieve deelnemers wordt dit effect gedempt door verdere kapitaalopbouw. Voor slapers (maatmens 6 en 7) is dit effect, vanwege de lage aanspraak bij invaren en als gevolg van afronding, slechts gedeeltelijk zichtbaar in de grafiek. Voor gepensioneerden is de toename van de hogere invaarwaarde ten opzichte van het basisscenario goed zichtbaar. De (volledig) gevulde solidariteitsreserve biedt bescherming in de uitkeringsfase.

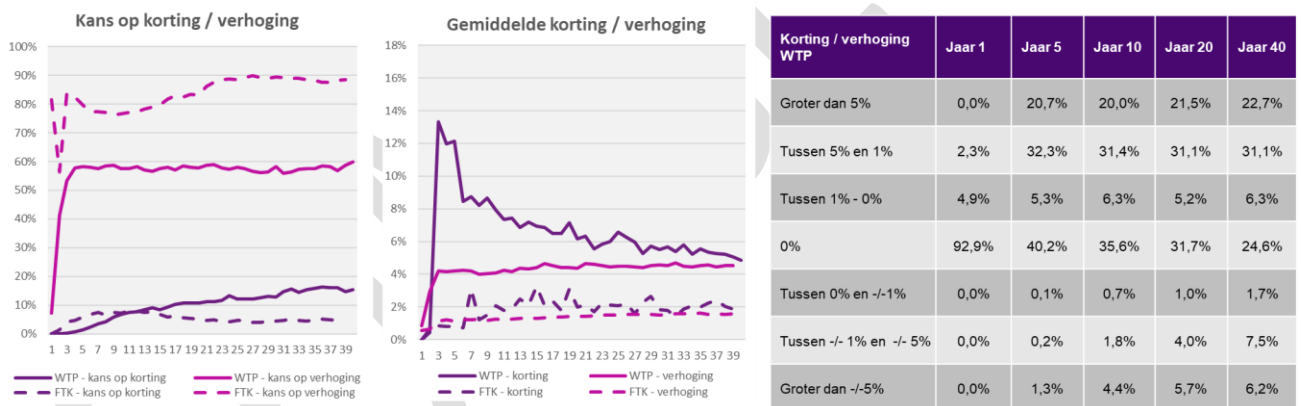
Ook voor het netto-profijt zijn berekeningen gemaakt. Bij een hogere dekkinggraad bij invaren is de verandering in netto profijt voor alle deelnemers positief. In figuur 19 zijn de effecten weergegeven op het netto profijt bij een hogere dekkinggraad. De verklaring hiervoor is als volgt:

- Voor *actieven* neemt de verandering in netto profijt toe ten opzichte van het basisscenario, met name doordat in het FTK er t.o.v. het basisscenario (nog) eerder en meer sprake is van 'oppotten'. Toekomstige premies komen maar gedeeltelijk bij de actieve deelnemers zelf terecht. Dit nadeel vervalt onder het Wtp, resulterend in een toename van het netto profijt.
- Voor *slapers* geldt dat, hoewel voor hen ook hier het voordeel van de premiedekkinggraad onder Wtp wegvalt, dat bij een hogere dekkinggraad zij meer profiteren van het hogere invaarkapitaal dan in het basisscenario. En ook voor hen geldt dat het nadeel van 'oppotten' onder het FTK (toeslagverlening is gemaximeerd, geen inhaalindexatie beleid) vervalt.
- Voor *gepensioneerden* geldt met name dat zij profiteren van de spreidingstermijn van 1 jaar bij invaren. Onder het FTK zouden zij pas na een groot aantal jaar deze verhoging bereiken. Voorts worden zij beschermd door de solidariteitsreserve (welke bij invaren bij een dekkinggraad van 127,5% ook volledig gevuld is).

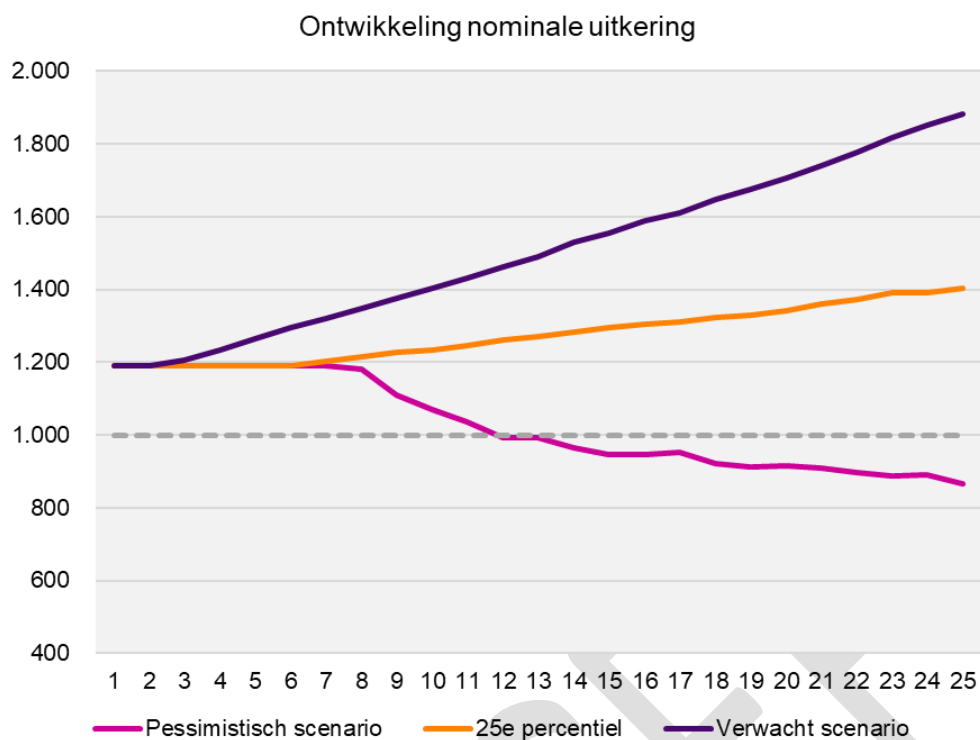
Figuur 19 Netto-profijs uitkomsten bij een DG van 127,5%

In de onderstaande figuur 20 wordt de kans op korting en de gemiddelde korting alsmede verhoging weergegeven na inzet van de solidariteitsreserve op basis van de dekkingsgraad van 127,5%. Voor een op transitiedatum 68-jarige deelnemer is de kans op en gemiddelde omvang van een korting/verhoging getoond, uitgaande van de hogere dekkingsgraad. De kans op korten is (beperkt) kleiner dan in het basisscenario, vanwege de hogere initiële solidariteitsreserve.

Figuur 20 Kans op en omvang korting uitkeringsfase (na inzet solidariteitsreserve) bij een DG van 127,5%

Ook in dit scenario van ene hogere dekkingsgraad wordt ook de ontwikkeling van de nominale uitkering getoond, figuur 21.

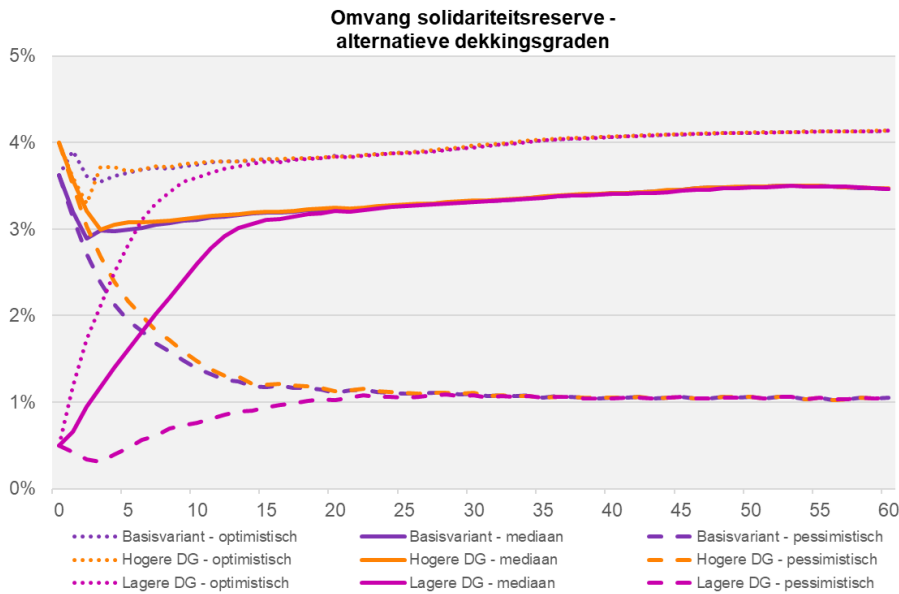
Figuur 21 Ontwikkeling nominale uitkering bij een DG van 127,5%

In figuur 21 is de ontwikkeling van de nominale uitkering (uitgaande van een uitkering vóór invaren) van € 1.000 over een periode van 25 jaar weergegeven. Deze ontwikkeling is gebaseerd op de jaarlijkse aanpassingen in de uitkeringsfase van een op de transitiedatum 68-jarige deelnemer, in een jaarlijks pessimistisch scenario, een jaarlijks 25^e percentiel scenario ('tussen scenario') en een jaarlijks verwacht scenario (mediaan). Hierbij is de eenmalige verhoging bij invaren meegenomen, waardoor er een beeld ontstaat van de cumulatieve verhogingen/verlagingen rekening houdend met deze initiële verhoging. In een jaarlijks pessimistisch scenario komt de nominale uitkering na ongeveer 12 jaar onder uitkering vóór invaren (de gestippelde lijn) terecht. Als gevolg van de hogere initiële vulling is dit later dan in het basisscenario.

Tot slot wordt in figuur 22 het verloop en de omvang van de solidariteitsreserve getoond. Voor het gemak en de vergelijking in een figuur voor zowel het basisscenario, de lagere en hogere dekkingsgraad.

Uit de grafiek volgt dat het verschil in initiële vulling van de solidariteitsreserve (welke afhankelijk is van de dekkingsgraad) na een periode van 15 à 20 jaar is weggeëbd. De solidariteitsreserve bereikt slechts in een beperkt aantal scenario's, en pas na circa 30 jaar, het gestelde maximum²² van 4%. Op lange termijn lijkt er, in een pessimistisch scenario, sprake te zijn van een vulling van ongeveer 1%.

²² Uitgangspunt is hier dat de solidariteitsreserve gevuld wordt uit overrendementen tot 3%, en dat er 'pas' bij 4% wordt afgeroomd en het meerdere terugvloeit naar de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

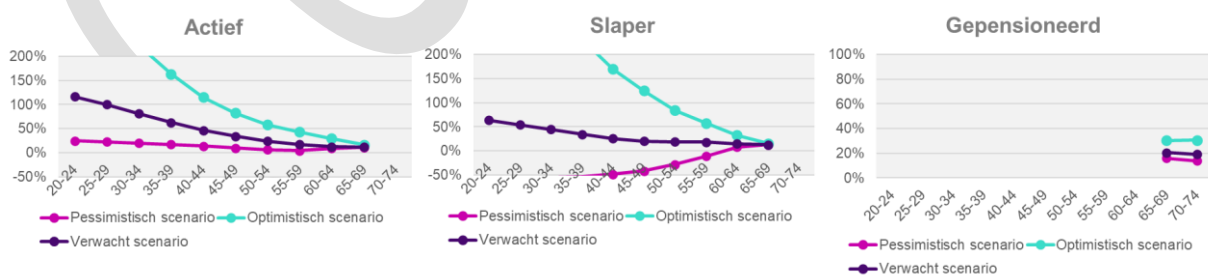
Figuur 22 Ontwikkeling solidariteitsreserve: hogere en lagere dekkinggraad

In de volgende twee paragrafen wordt ingegaan op de renteschok waarbij de dekkinggraad ongewijzigd blijft. Voor de situatie van de renteschokken is gebruik gemaakt van de scenarioset die door DNB gepubliceerd is met peildatum 31 december 2023. Opgemerkt moet worden dat in de betreffende P-sets (P-set: basis, plus 100bps²³, min 100bps en idem voor 200bps) alleen schokken van de startrente betreffen. Zoals ook blijkt uit de grafieken in bijlage 2, convergeert de rente (15-jaars spotrate) in alle gevallen naar een lange termijn gemiddelde van circa 2%. In de Q-set is sprake van permanente schok over de hele looptijd.

Ad 3A) Een 1% hogere rente en een gelijkblijvende dekkinggraad

Eerst wordt de impact getoond van een 1%-punt hogere rente en daarna de 2%-punt hogere rente.

Figuur 23 toont de uitkomsten van het beleid voor actieve deelnemers en slapers respectievelijk de gepensioneerden. Figuren 24A en 24B beschrijven de vervangingsratio's voor de maatmensen bij een dekkinggraad bij invaren van 117,5%. Figuur 25 toont het netto-profijt voor de actieve deelnemers en de gepensioneerden respectievelijk de slapers.

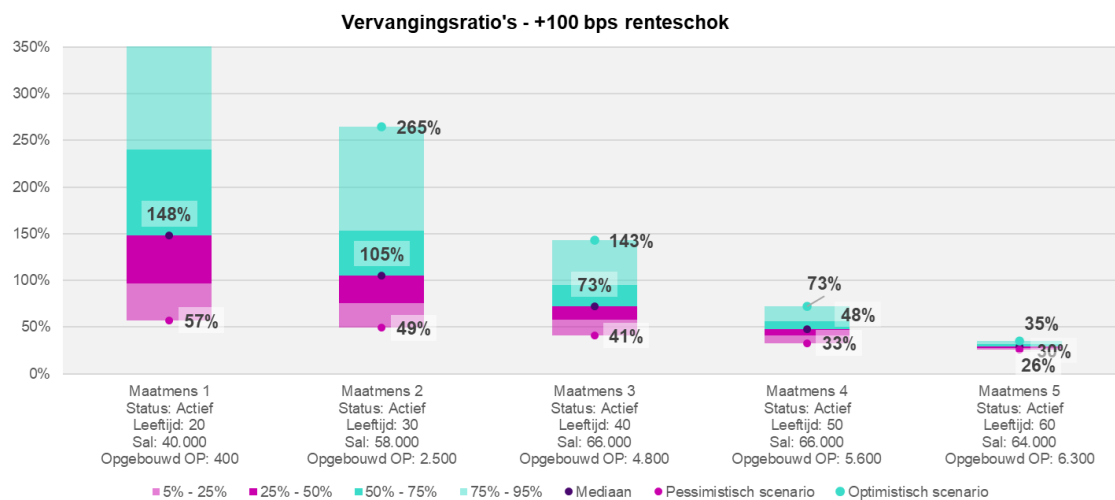
Figuur 23 Verandering in verwacht pensioenvooruitzicht bij een hogere rente en gelijkblijvende DG

Figuur 23 toont dat bij een hogere rente (100bps) de pensioenuitkomsten onder de Wtp, afgezet tegen de pensioenuitkomsten onder FTK, voor actieven beperkt toenemen. Voor slapers neemt de relatieve verandering, in grote(re) mate, af. De belangrijkste reden hiervoor is dat bij een hoge rente

²³ 100 bps = 100 basispunten = 1%-punt

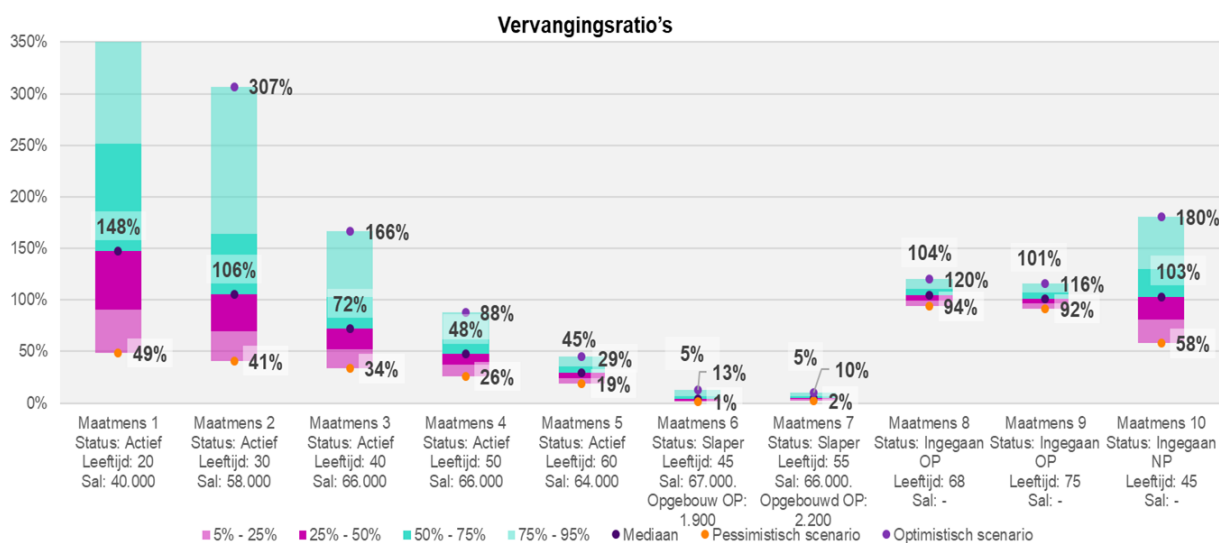
de premiedekkingsgraad onder het FTK toeneemt, wat in het voordeel van slapers is (herverdeling van gelden; gefixeerde premie i.c.m. fiscaal gemaximeerde opbouw). Ook is het invaarkapitaal, door de hogere startrente, aanzienlijk lager, terwijl het inkooptarief op pensioendatum vergelijkbaar is met het basisscenario (verlies op rentedaling). De verandering verwachte pensioenbedragen Wtp / FTK neemt daardoor af. Ditzelfde effect is van toepassing op gepensioneerde deelnemers (verhouding Wtp / FTK neemt af bij hogere rente). Echter, in mindere mate gezien de kortere horizon waarmee voor gepensioneerden is gerekend.

Figuur 24A geeft de vervangingsratio's voor de maatmensen bij een hogere rente maar een gelijkblijvende dekking. De vervangings-ratio's zijn beperkt hoger dan in het basisscenario. Dat wordt veroorzaakt doordat pensioeninkoop (projectie-rendement) goedkoper wordt, zowel in de mediaan als in het optimistisch en het pessimistisch scenario, met name voor de oudere actieven

Figuur 24A Vervangingsratio's van de maatmensen bij een hogere rente en gelijkblijvende DG

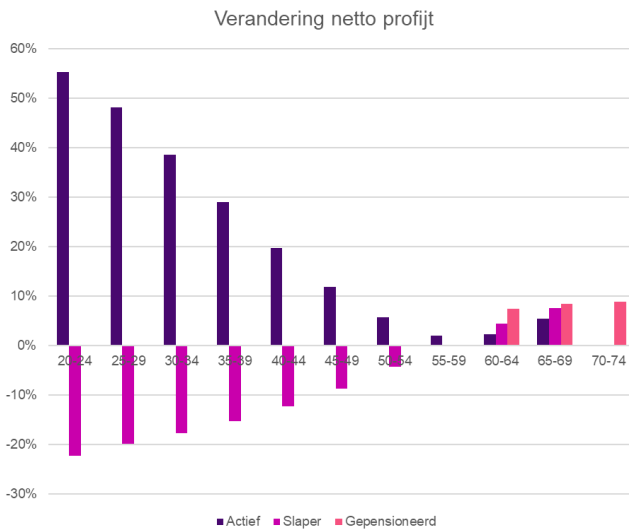
In onderstaande figuur 24B is voor de 10 gedefinieerde maatmensen de vervangingsratio, rekening houdend met de uitkeringsfase, weergegeven in een verwacht (mediaan), een pessimistisch (5^e percentiel) en een optimistisch scenario (95^e percentiel).

Figuur 24B Vervangingsratio's van de maatmensen bij een hogere rente en gelijkblijvende DG

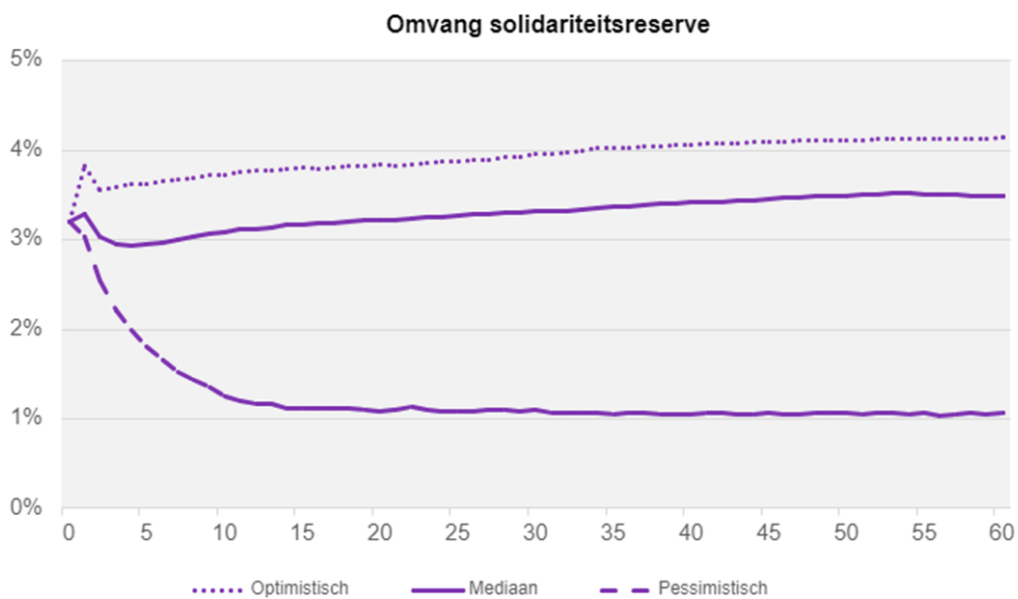
Evenals de vervangingsratio's op pensioendatum liggen de vervangingsratio's "inclusief uitkeringsfase" bij een (korte termijn) renteschok van 100bps beperkt hoger dan in het basisscenario. De verschillen zijn echter (zeer) beperkt als gevolg van het korte termijn karakter van de schok.

Figuur 25 geeft het netto-profijt weer bij de hogere rente. Bij een hogere rente (over de gehele looptijd) neemt de verandering in netto profijt voor *actieven* toe en voor *slapers* af, ten opzichte van het basisscenario. Dit is een gevolg van de, bij hogere rente, hogere premiedekkingsgraad onder FTK (de premie is gefixeerd en de opbouw fiscaal gemaximeerd). Onder Wtp vervalt de premiedekkingsgraad, wat – in termen van netto profijt – in het voordeel is van actieven en in het nadeel van slapers. Resultierend in een toename c.q. afname van het netto profijt ten opzichte van het basisscenario. Daarnaast neemt onder Wtp door de hogere rente zowel het invaarkapitaal als de kostprijs voor pensioeninkoop af ten opzichte van het basisscenario. De afname van het invaarkapitaal is echter groter dan de afname van de kostprijs, als gevolg van de oplopende rente in de scenario-set, waardoor een renteschok bij aanvang een grotere impact heeft dan een renteschok op een later moment. De uitkeringen zijn hierdoor lager dan in het basisscenario, wat leidt tot een afname in netto profijt. Per saldo resulteert voor actieven een toename en voor slapers een afname van de verandering in netto profijt ten opzichte van het basisscenario. Ook voor *gepensioneerde deelnemers* is sprake van een afname. De verandering in netto profijt blijft wel positief. Dit als gevolg van het 'sterkere' effect van invaren (toename uitkering), wat dominant is ten opzichte van het genoemde effect met betrekking tot het premiebeleid onder FTK. Vanwege het in de tijd samenvallen hebben het lagere invaarkapitaal en de lagere kostprijs voor inkoop voor gepensioneerden geen effect.

Figuur 25 Netto-profijs uitkomsten bij een hogere rente en gelijkblijvende DG

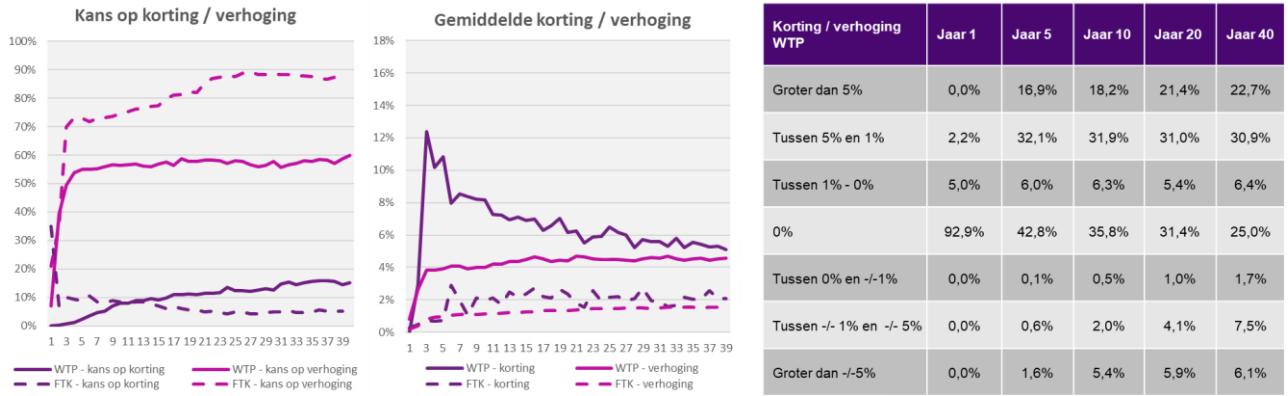
De ontwikkeling solidariteitsreserve wordt getoond in figuur 26.

Figuur 26 Ontwikkeling solidariteitsreserve

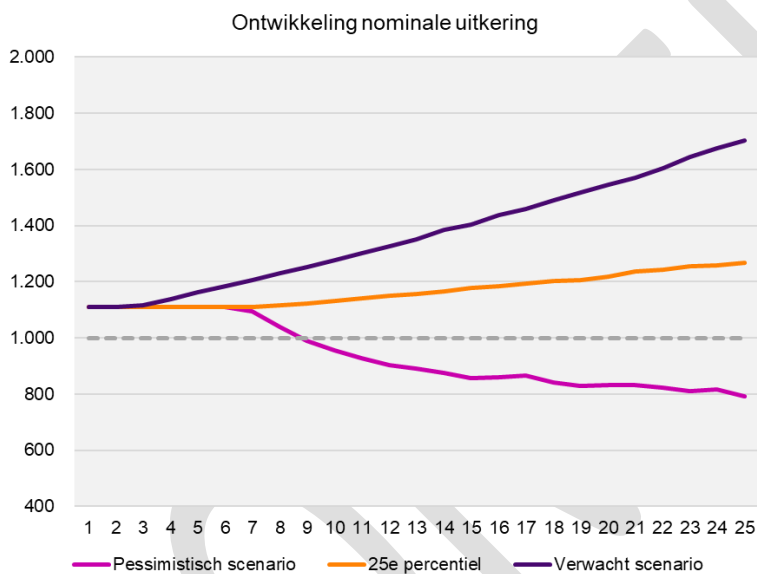
Vanwege enerzijds de ongewijzigde startdekingsgraad (en daarmee de initiële vulling van de solidariteitsreserve) en anderzijds de korte termijn renteschok (P-set) is de ontwikkeling van de solidariteitsreserve in grote lijnen vergelijkbaar met die in het basisscenario.

In figuur 27 is voor een op transitiedatum 68-jarige deelnemer de kans op en gemiddelde omvang van een korting (Wtp: indien daadwerkelijk verlaagd wordt na inzet solidariteitsreserve) dan wel verhoging getoond, zowel binnen het FTK als binnen de Wtp.

Figuur 27 Kans op en gemiddelde omvang van een korting voor een op transitiedatum 68-jarige

Tot slot is ook hier de ontwikkeling van de nominale uitkering weergegeven in figuur 28.

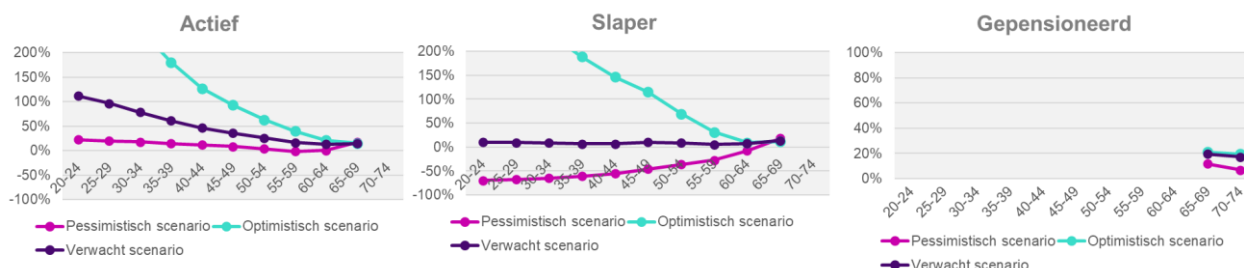

Figuur 28 Ontwikkeling nominale uitkering bij een hogere rente en gelijkblijvende DG

In de figuur is de ontwikkeling van de nominale uitkering (uitgaande van een uitkering vóór invaren) van € 1.000 over een periode van 25 jaar weergegeven. Deze ontwikkeling is gebaseerd op de jaarlijkse aanpassingen in de uitkeringsfase van een op de transitiedatum 68-jarige deelnemer, in een jaarlijks pessimistisch scenario, een jaarlijks 25^e percentiel scenario ('tussen scenario') en een jaarlijks verwacht scenario (mediaan). Hierbij is de eenmalige verhoging bij invaren meegenomen, waardoor er een beeld ontstaat van de cumulatieve verhogingen/verlagingen rekening houdend met deze initiële verhoging. In een jaarlijks pessimistisch scenario komt de nominale uitkering na ongeveer 9 jaar onder uitkering vóór invaren (de gestippelde lijn) terecht.

Ad 3B) Een 2% hogere rente en een gelijkblijvende dekkingsgraad

Bovenstaande berekeningen zijn ook uitgevoerd voor een nog hogere rente bij gelijkblijvende dekkingsgraad. De rente is hier met 200bps verhoogd (figuur 29).

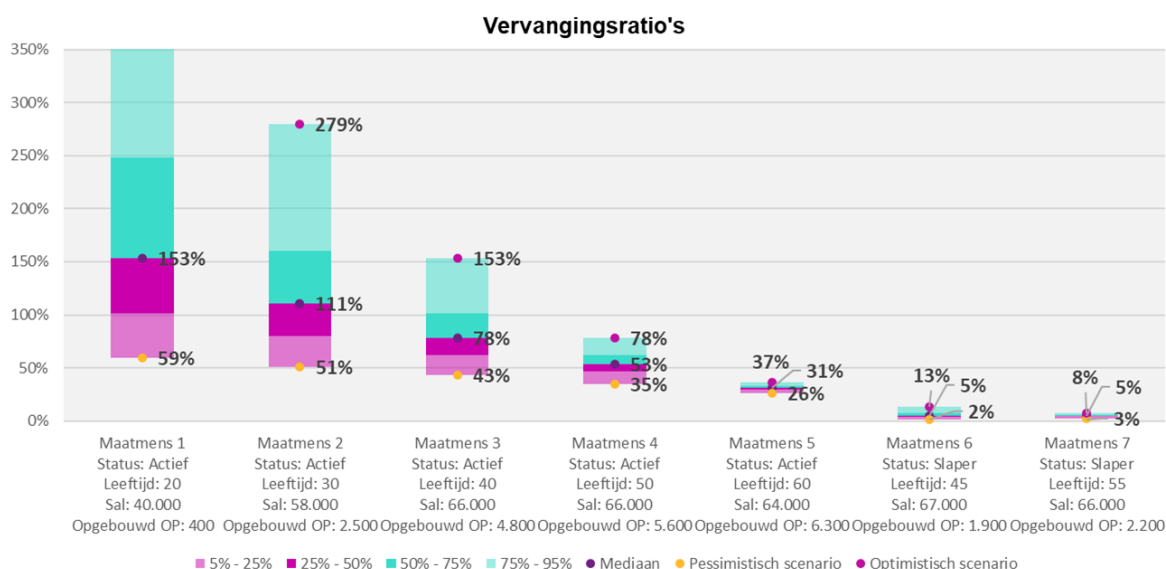

Figuur 29 Verandering in verwacht pensioenvooruitzicht bij een nog hogere rente (verhoging 200 bps) en gelijkblijvende DG

Bij een 200bps hogere rente (korte termijn) nemen de pensioenuitkomsten onder de Wtp, afgezet tegen de pensioenuitkomsten onder het FTK, voor actieven per saldo verder beperkt toe. Voor slapers neemt de relatieve verandering verder, in grote(re) mate, af.

De belangrijkste reden hiervoor is dat bij een hoge(re) rente de premiedekkingsgraad onder het FTK toeneemt, wat in het voordeel van slapers is (herverdeling van gelden; gefixeerde premie i.c.m. fiscaal gemaximeerde opbouw). Ook is het invaarkapitaal, door de hogere startrente, aanzienlijk lager, terwijl het inkooptarief op pensioendatum vergelijkbaar is met het basisscenario (verlies op rentedaling). De verandering verwachte pensioenbedragen Wtp / FTK neemt daardoor verder af. Ditzelfde effect is van toepassing op gepensioneerde deelnemers (verhouding Wtp / FTK neemt af bij hogere rente). Echter, in mindere mate gezien de kortere horizon waarmee voor gepensioneerden is gerekend.

In de onderstaande figuren 30A en 30B is voor de actieve maatmensen en de slapers de verdeling van de vervangingsratio op pensioendatum (als percentage van de laatste pensioengrondslag) weergegeven, uitgaande van een hogere rente.

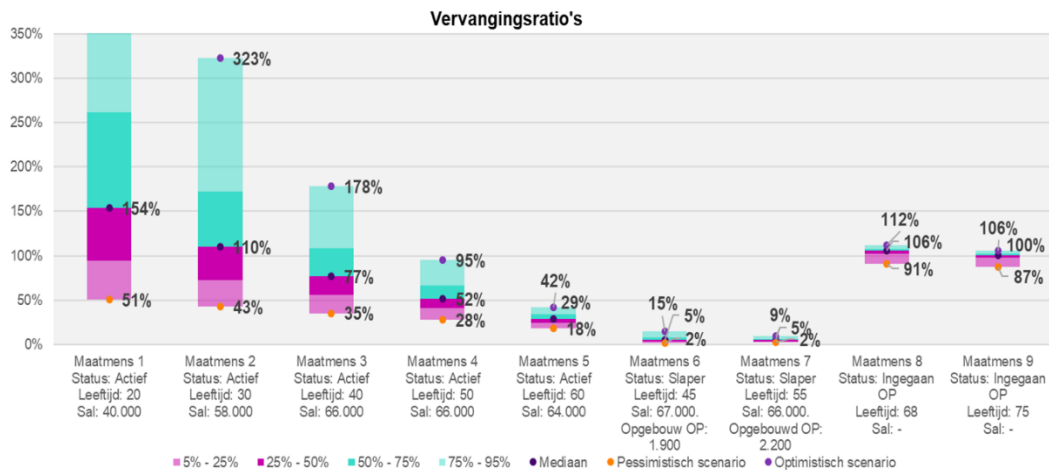

Figuur 30A Vervangingsratio's van de maatmensen bij een nog hogere rente (verhoging 200 bps) en gelijkblijvende DG

De vervangingsratio's op pensioendatum verschillen slechts beperkt ten opzichte van het basisscenario en de 100bps renteschok (beperkt hoger). De als gevolg van de hogere rente lagere invaarwaarde neemt, door de rentedaling nadien, weer toe. De kostprijs voor pensioeninkoop (projectierendement) verschilt slechts beperkt ten opzichte van het basisscenario, doordat de rente

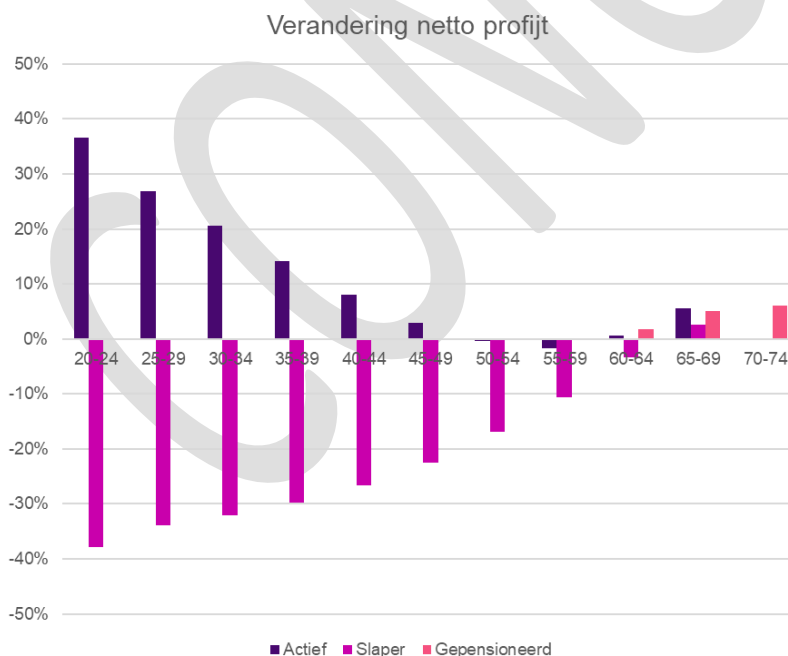
dat weer op het niveau zit van het basisscenario. Voor actieven worden de effecten tevens gedempt als gevolg van verdere kapitaalopbouw.

In onderstaande figuur 30B is voor de 10 gedefinieerde maatmensen de vervangingsratio, rekening houdend met de uitkeringsfase, weergegeven in een verwacht (mediaan), een pessimistisch (5^e percentiel) en een optimistisch scenario (95^e percentiel).

Figuur 30B Vervangingsratio's van de maatmensen bij een nog hogere rente (verhoging 200 bps) en gelijkblijvende DG

Evenals de vervangingsratio's op pensioendatum liggen de vervangingsratio's "inclusief uitkeringsfase" bij een (korte termijn) renteschok van 200bps beperkt hoger dan in het basisscenario en dan in het scenario van de 100bps renteschok. De verschillen zijn echter beperkt als gevolg van het korte termijn karakter van de schok.

Figuur 31 Netto-profijs uitkomsten bij een nog hogere rente (verhoging 200 bps) en gelijkblijvende DG

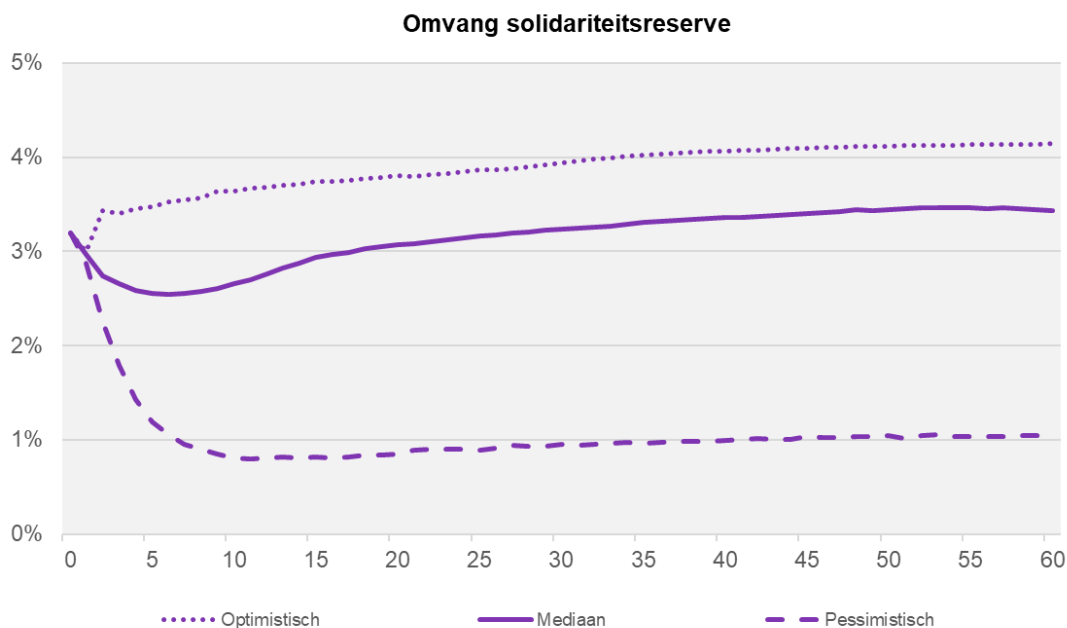
Bij een 200bps hogere rente (over de gehele looptijd) neemt de verandering in netto profijt voor actieven verder toe en voor slapers verder af, ten opzichte van het basisscenario. Dit is een gevolg van

de, bij hogere rente, hogere premiedekkingsgraad onder FTK (de premie is gefixeerd en de opbouw fiscaal gemaximeerd). Onder Wtp vervalt de premiedekkingsgraad, wat – in termen van netto profijt – in het voordeel is van actieven en in het nadeel van slapers. Resultierend in een (verdere) toename c.q. afname van het netto profijt.

Daarnaast neemt onder Wtp door de hogere rente zowel het invaarkapitaal als de kostprijs voor pensioeninkoop (verder) af. De afname van het invaarkapitaal is echter groter dan de afname van de kostprijs, als gevolg van de oplopende rente in de scenario-set, waardoor een renteschok bij aanvang een grotere impact heeft dan een renteschok op een later moment. De uitkeringen zijn hierdoor lager dan in het basisscenario, wat leidt tot een (verdere) afname in netto profijt. Per saldo resulteert voor actieven een toename en voor slapers een afname van de verandering in netto profijt ten opzichte van het basisscenario.

Ook voor *gepensioneerde deelnemers* is sprake van een (verdere) afname. De verandering in netto profijt blijft wel positief. Het effect van invaren (toename uitkering) is dominant ten opzichte van het genoemd effect met betrekking tot het premiebeleid onder FTK. Vanwege het in de tijd samenvallen hebben het lagere invaarkapitaal en de lagere kostprijs voor inkoop voor gepensioneerden geen effect.

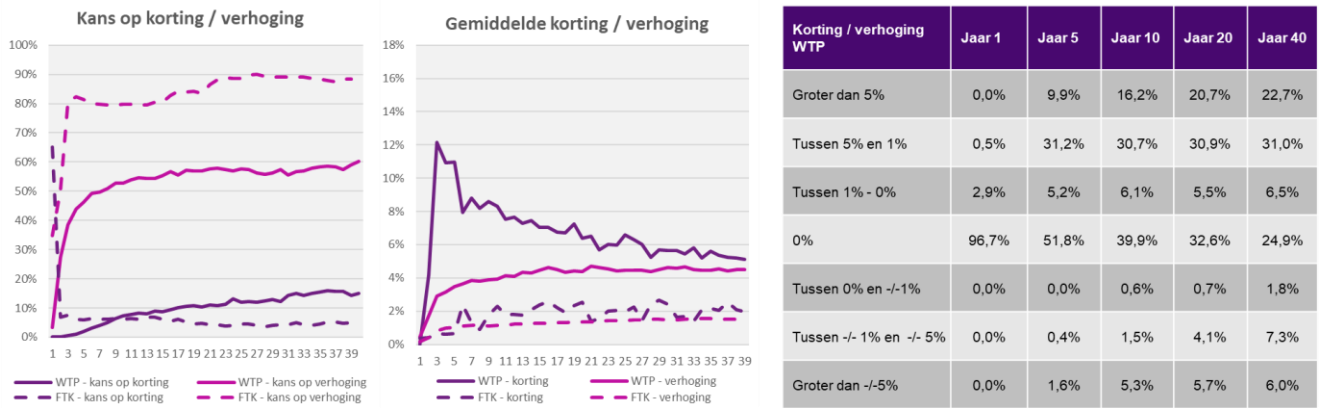
Ontwikkeling solidariteitsreserve

Figuur 32 Ontwikkeling solidariteitsreserve

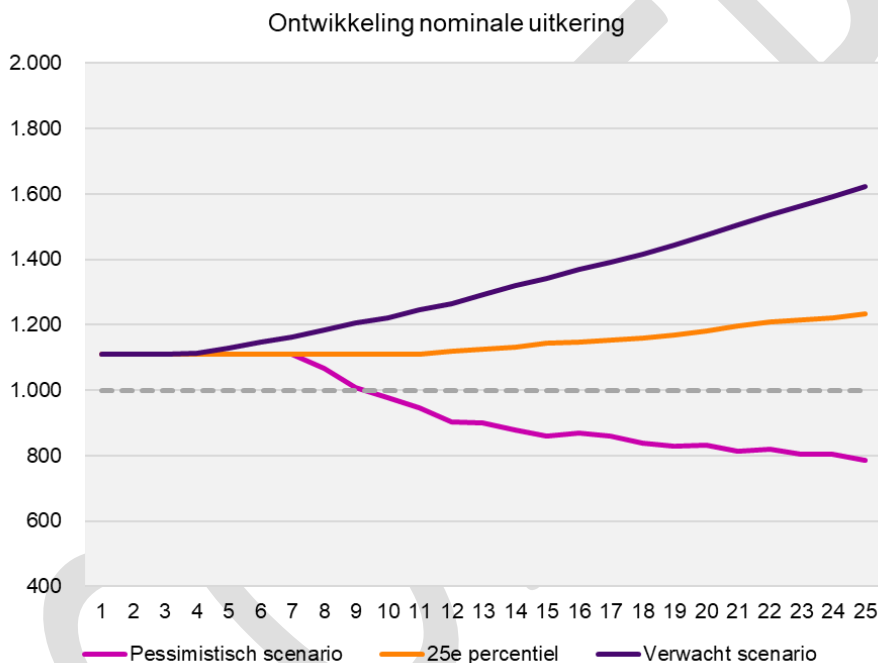
Vanwege enerzijds de ongewijzigde startdekkinggraad (en daarmee de initiële vulling van de solidariteitsreserve) en anderzijds de korte termijn renteschok (P-set) is de ontwikkeling van de solidariteitsreserve in grote lijnen vergelijkbaar met die in het basisscenario.

In figuur 33 is voor een op transitiedatum 68-jarige deelnemer de kans op en gemiddelde omvang van een korting (Wtp: indien daadwerkelijk verlaagd wordt na inzet solidariteitsreserve) dan wel verhoging getoond, zowel binnen het FTK als binnen de Wtp.

Figuur 33 Kans op en gemiddelde omvang van een korting voor een op transitiedatum 68-jarige

Tot slot wordt ook in dit scenario de ontwikkeling van de nominale uitkering getoond (figuur 34).

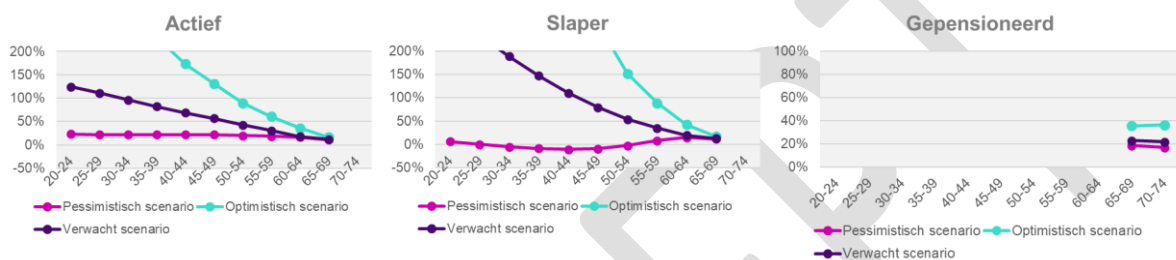
Figuur 34 Ontwikkeling nominale uitkering bij een nog hogere rente (verhoging 200 bps) en gelijkblijvende DG

In de figuur 34 is de ontwikkeling van de nominale uitkering (uitgaande van een uitkering vóór invaren) van € 1.000 over een periode van 25 jaar weergegeven. Deze ontwikkeling is gebaseerd op de jaarlijkse aanpassingen in de uitkeringsfase van een op de transitiedatum 68-jarige deelnemer, in een jaarlijks pessimistisch scenario, een jaarlijks 25^e percentiel scenario ('tussen scenario') en een jaarlijks verwacht scenario (mediaan). Hierbij is de eenmalige verhoging bij invaren meegenomen, waardoor er een beeld ontstaat van de cumulatieve verhogingen/verlagingen rekening houdend met deze initiële verhoging. In een jaarlijks pessimistisch scenario komt de nominale uitkering na ongeveer 9 jaar onder uitkering vóór invaren (de gestippelde lijn) terecht.

Ad 4A) Een 1% lagere rente en een gelijkblijvende dekkingsgraad

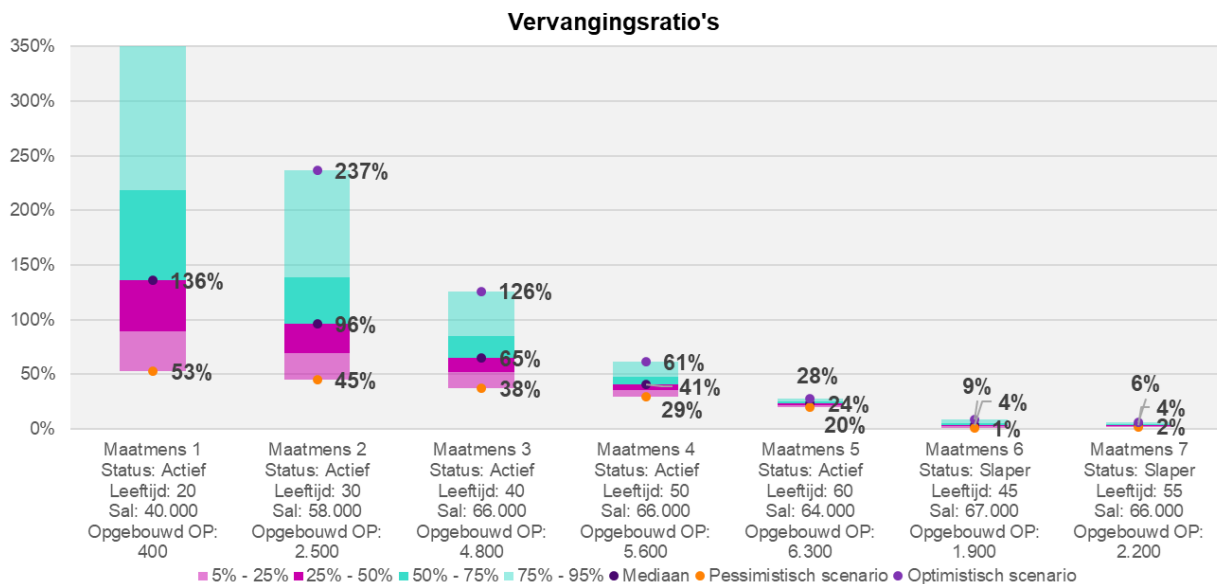
Eerst wordt de impact getoond van een 1%-punt lagere rente en daarna de 2%-punt lagere rente.

Figuur 35 toont de uitkomsten voor de vervangingsratio van een 1% lagere rente bij een gelijkblijvende dekkingsgraad voor actieve deelnemers en slapers respectievelijk de gepensioneerden. Bij een lagere rente nemen de pensioenuitkomsten onder Wtp, afgezet tegen de pensioenuitkomsten onder FTK, voor actieven beperkt af. Voor slapers neemt de relatieve verandering, in grote(re) mate, toe. De belangrijkste reden hiervoor is dat bij een lage rente de premiedekkingsgraad onder het FTK afneemt, wat in het nadeel van slapers is. De verandering verwachte pensioenbedragen Wtp / FTK neemt daardoor toe. Ditzelfde effect is van toepassing op gepensioneerde deelnemers (verhouding Wtp / FTK neemt toe bij hogere rente). Echter, in mindere mate gezien de kortere horizon waarmee voor gepensioneerden is gerekend.

Figuur 35 Verandering in verwacht pensioenvooruitzicht bij een lagere rente en gelijkblijvende DG

Figuur 36A geeft de vervangingsratio's voor de maatmensen bij een lagere rente maar een gelijkblijvende dekkingsgraad.

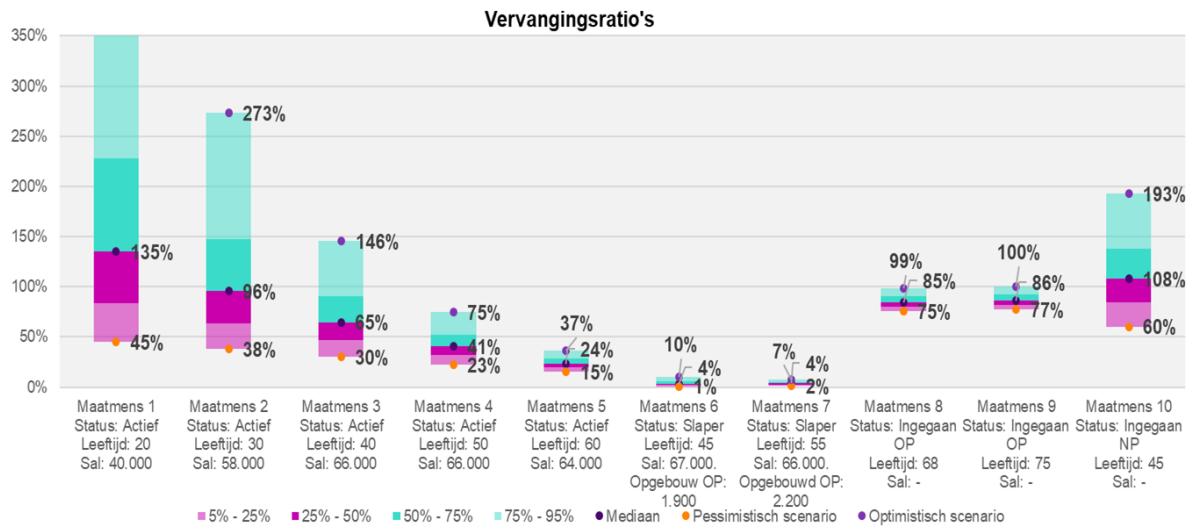

Figuur 36A Vervangingsratio's van de maatmensen bij een lagere rente en gelijkblijvende DG

De vervangingsratio's op pensioendatum verschillen slechts beperkt ten opzichte van het basisscenario (beperkt lager). De als gevolg van de lagere rente hogere inwaarde neemt, door de rentestijging nadien, weer af. De kostprijs voor pensioeninkoop (projectierendement) verschilt slechts beperkt ten opzichte van het basisscenario, doordat de rente dat weer op het niveau zit van

het basisscenario. Voor actieven worden de effecten tevens gedempt als gevolg van verdere kapitaalopbouw.

Ook hier wordt in onderstaande figuur 36B voor de 10 gedefinieerde maatmensen de vervangingsratio, rekening houdend met de uitkeringsfase, weergegeven in een verwacht (mediaan), een pessimistisch (5^e percentiel) en een optimistisch scenario (95^e percentiel).

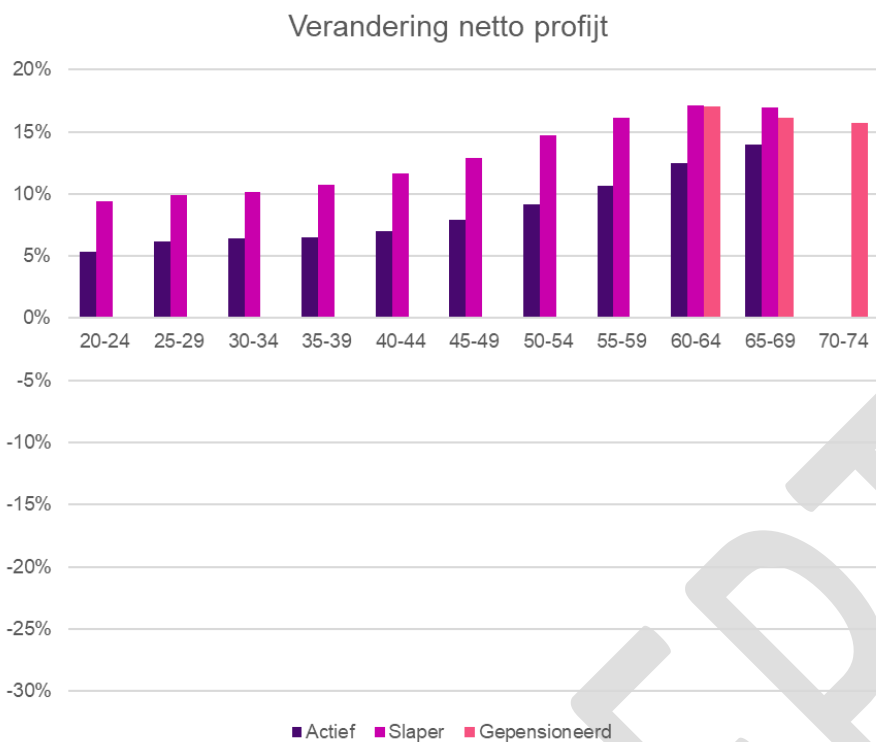

Figuur 36B Vervangingsratio's van de maatmensen incl. uitkeringsfase bij een lagere rente en gelijkblijvende DG

Evenals de vervangingsratio's op pensioendatum liggen de vervangingsratio's "inclusief uitkeringsfase" bij een (korte termijn) renteschok van 100bps beperkt lager dan in het basisscenario. De verschillen zijn echter (zeer) beperkt als gevolg van het korte termijn karakter van de schok.

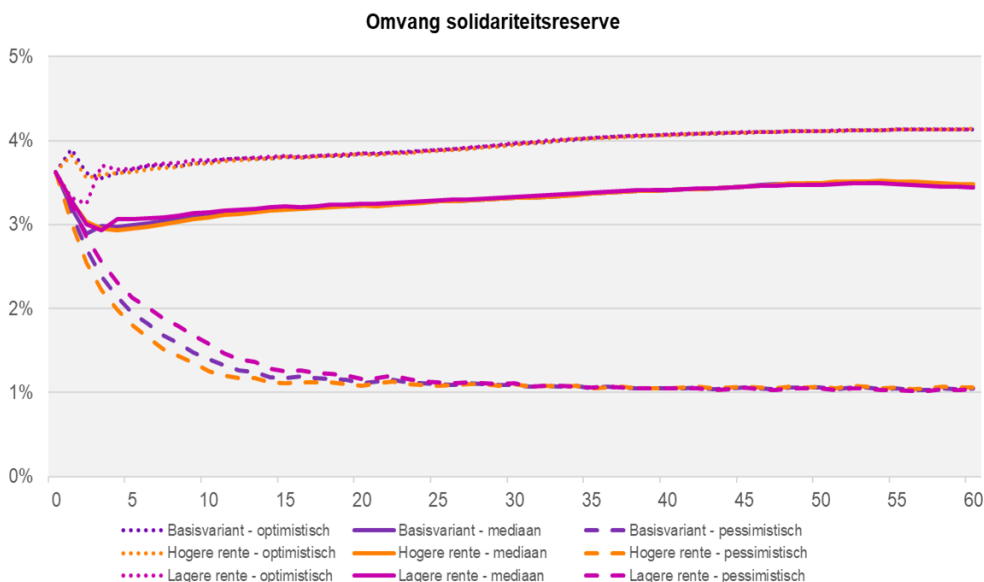
Figuur 37 het netto-profijt weer bij de lagere rente van 100bps. Bij een lagere rente (over de gehele looptijd) neemt de verandering in netto profijt voor alle groepen deelnemers toe ten opzichte van het basisscenario en is deze voor alle groepen deelnemers positief. Het verschil in waarde van de uitkeringen en waarde van de premies is voor alle deelnemers onder Wtp groter dan onder FTK. Ten opzichte van het basisscenario geldt voor actieven dat zij in het FTK bij een lagere rente, bij gelijke premie, minder pensioen opbouwen als gevolg van de premiedekkingsgraad-eis van het pensioenfonds (100%). Onder de Wtp is geen sprake meer van een premiedekkingsgraad(eis). Het netto profijt van actieven neemt toe. Ondanks de lagere rente (en de lagere premiedekkingsgraad) neemt de dekking van het fonds, als gevolg van de oplopende rente, toe en is er in het FTK sprake van 'oppotten' van vermogen als gevolg van de fiscale maximering van toeslagverlening. Ook dit komt onder Wtp te vervallen. Het netto profijt van alle deelnemers toeneemt. Voor slapers en gepensioneerden is dit effect groter dan voor actieven, als gevolg van het ontbreken van verdere kapitaalopbouw.

Als gevolg van de lagere rente neemt het kapitaal bij invaren toe ten opzichte van het basisscenario. De kostprijs voor pensioeninkoop (projectierendement) neemt ook toe, maar minder aangezien dit later in de tijd plaatsvindt en de rente in de scenario-set structureel oploopt. De waarde van de uitkeringen, en daarmee de verandering in netto profijt, neemt toe.

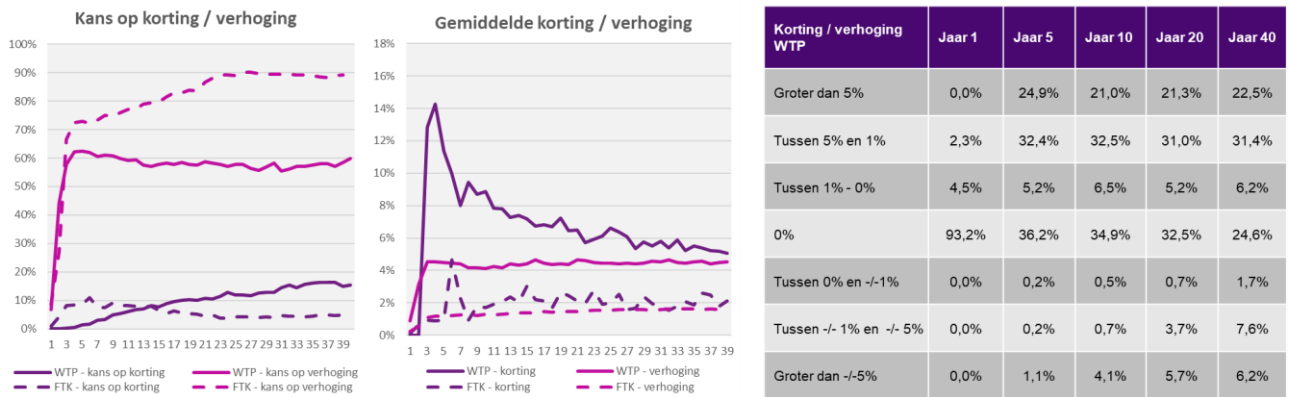
Figuur 37 Netto-profijs uitkomsten een lagere rente en gelijkblijvende DG

Tot slot is in Figuur 38 de impact van een 1% hogere of lagere rente op het verloop en de omvang van de solidariteitsreserve weergegeven. Uit de grafiek volgt dat de ontwikkeling van de solidariteitsreserve (als percentage van het totale vermogen) slechts in beperkte mate gevoelig is voor een hogere of lagere rente bij aanvang.

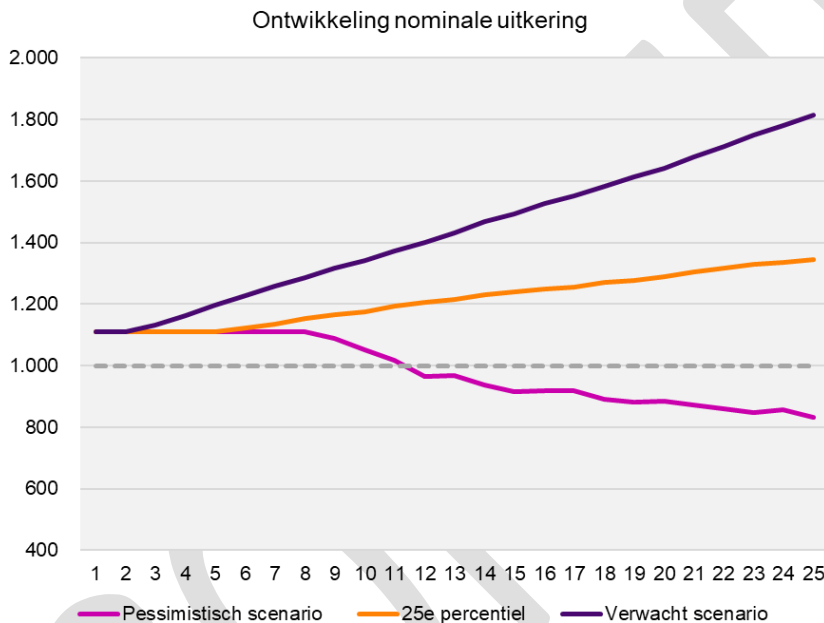
Figuur 38 Ontwikkeling solidariteitsreserve: hogere en lagere rente en gelijkblijvende DG

In figuur 39 is voor een op transitiedatum 68-jarige deelnemer de kans op en gemiddelde omvang van een korting (Wtp: indien daadwerkelijk verlaagd wordt na inzet solidariteitsreserve) dan wel verhoging getoond, zowel binnen het FTK als binnen de Wtp.

Figuur 39 Kans op en gemiddelde omvang van een korting voor een op transitiedatum 68-jarige

Onderstaand wordt in figuur 40 de ontwikkeling van de nominale uitkering getoond bij een 1% lagere rente en gelijkblijvende dekingsgraad.

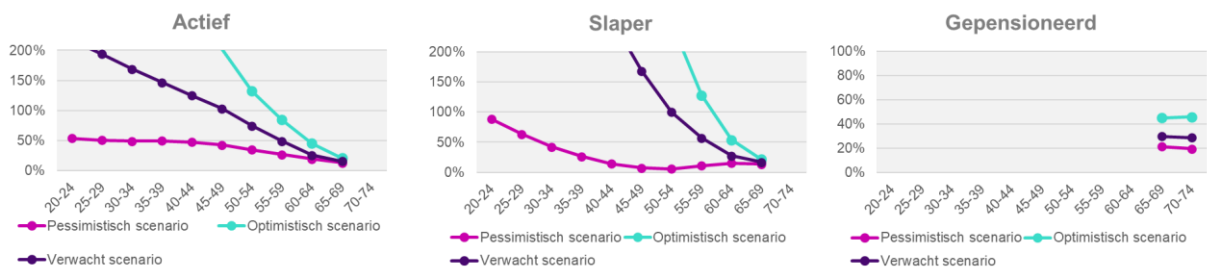

Figuur 40 Ontwikkeling nominale uitkering bij een lagere rente en gelijkblijvende DG

In figuur 40 is de ontwikkeling van de nominale uitkering (uitgaande van een uitkering vóór invaren) van € 1.000 over een periode van 25 jaar weergegeven. Deze ontwikkeling is gebaseerd op de jaarlijkse aanpassingen in de uitkeringsfase van een op de transitiedatum 68-jarige deelnemer, in een jaarlijks pessimistisch scenario, een jaarlijks 25^e percentiel scenario ('tussen scenario') en een jaarlijks verwacht scenario (mediaan). Hierbij is de eenmalige verhoging bij invaren meegenomen, waardoor er een beeld ontstaat van de cumulatieve verhogingen/verlagingen rekening houdend met deze initiële verhoging. In een jaarlijks pessimistisch scenario komt de nominale uitkering na ongeveer 11 jaar onder uitkering vóór invaren (de gestippelde lijn) terecht.

Ad 4B) Een 2% lagere rente en een gelijkblijvende dekingsgraad

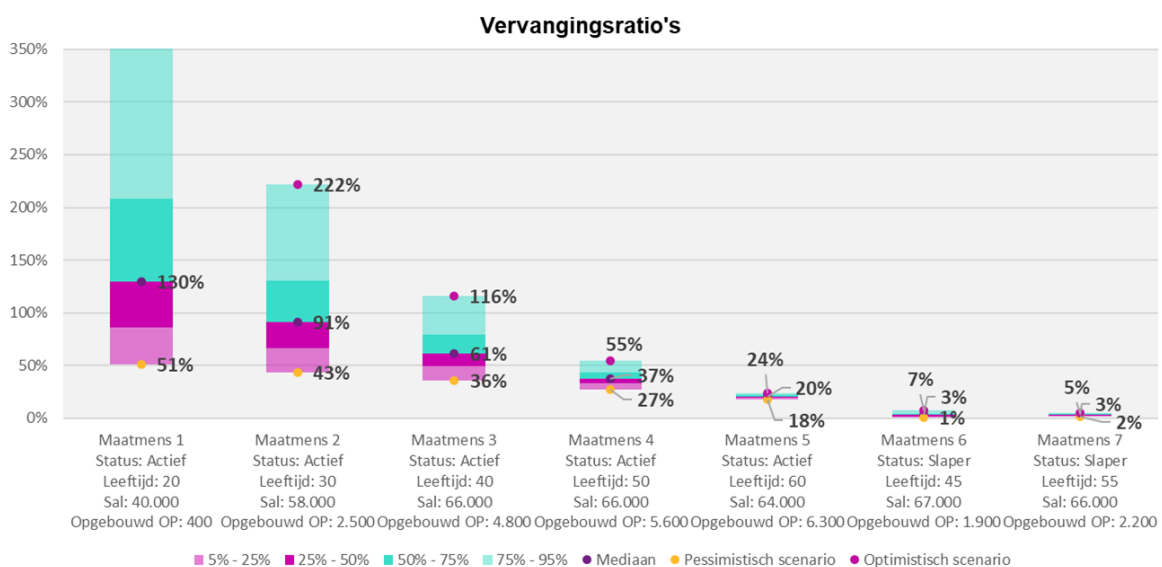
Figuur 41 toont de uitkomsten voor de vervangingsratio van een 2% lagere rente bij een gelijkblijvende dekingsgraad voor actieve deelnemers en slapers respectievelijk de gepensioneerden

Figuur 41 Verandering in verwacht pensioenvooruitzicht bij een veel lagere rente (daling 200 bps) en gelijkblijvende DG

Bij een 200bps lagere rente (korte termijn) nemen de pensioenuitkomsten onder Wtp, afgezet tegen de pensioenuitkomsten onder FTK, voor actieven per saldo toe. Onder het FTK bouwen zij slechts beperkt pensioen op bij een lagere rente als gevolg van de premiedekkingsgraad-eis van 100%. Ook voor slapers neemt de relatieve verandering mate, toe. Zij profiteren van de hogere inwaarde in combinatie met het slechts beperkt wijzigende inkooptarief op pensioendatum. Voor gepensioneerden is dit effect beperkter vanwege de kortere periode tussen invaren en pensioeninkoop.

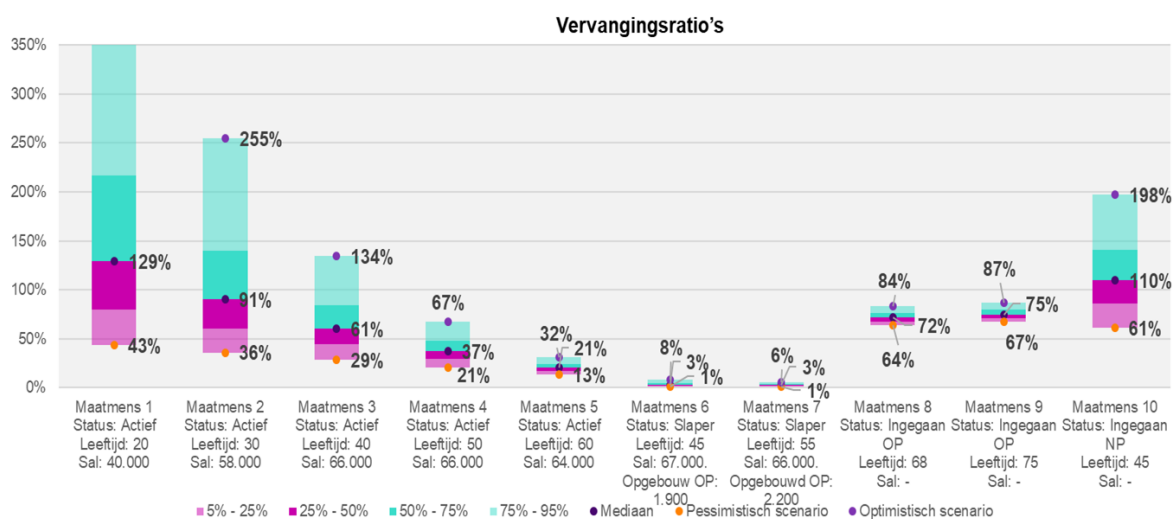
In figuur 42A is voor de actieve maatmensen en de slapers de verdeling van de vervangingsratio op pensioendatum (als percentage van de laatste pensioengrondslag) weergegeven, uitgaande van een lagere rente (200 bps).

Figuur 42A Vervangingsratio's van de maatmensen op pensioendatum bij een veel lagere rente (daling 200 bps) en gelijkblijvende DG

De vervangingsratio's op pensioendatum verschillen slechts beperkt ten opzichte van het basisscenario en de 100bps renteschok (beperkt lager). De als gevolg van de lagere rente hogere inwaarde neemt, door de rentestijging nadien, weer af. De kostprijs voor pensioeninkoop (projectierendement) verschilt slechts beperkt ten opzichte van het basisscenario, doordat de rente dat weer op het niveau zit van het basisscenario. Voor actieven worden de effecten tevens gedempt als gevolg van verdere kapitaalopbouw.

In figuur 42B is voor de 10 gedefinieerde maatmensen de vervangingsratio, rekening houdend met de uitkeringsfase, weergegeven in een verwacht (mediaan), een pessimistisch (5^e percentiel) en een optimistisch scenario (95^e percentiel) voor een renteverandering van 200bps.

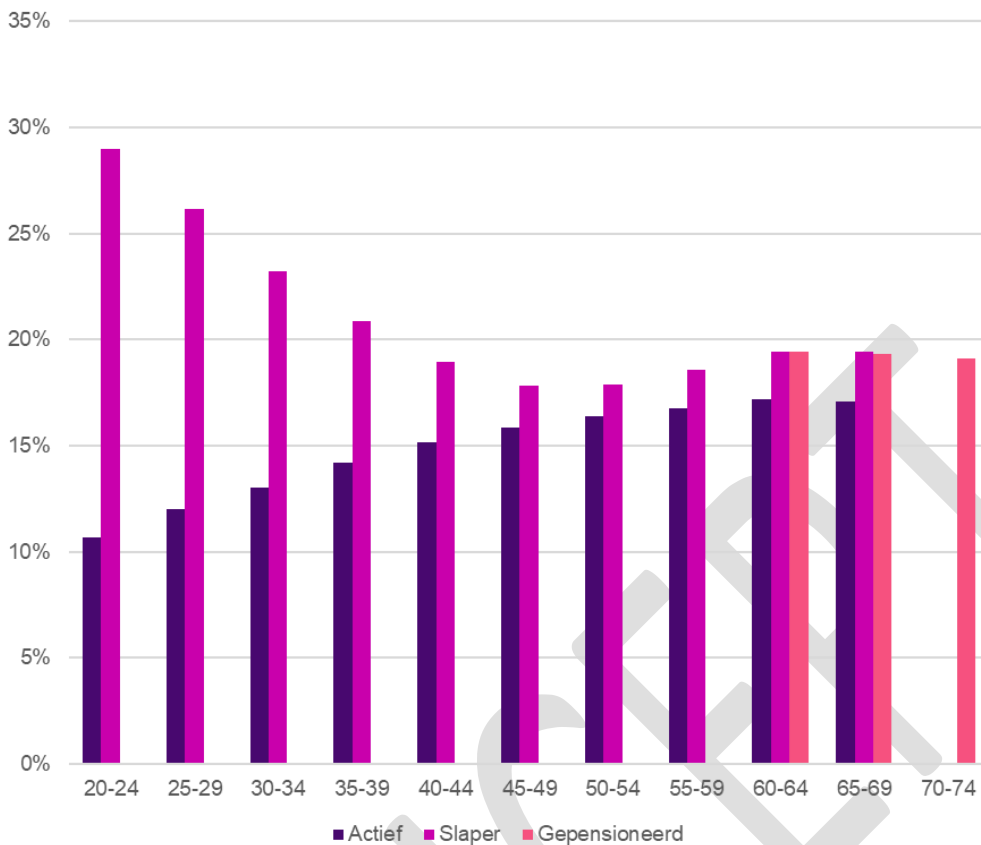

Figuur 42B Vervangingsratio's van de maatmensen incl. uitkeringsfase bij een veel lagere rente (daling 200 bps) en gelijkblijvende DG

Evenals de vervangingsratio's op pensioendatum liggen de vervangingsratio's "inclusief uitkeringsfase" bij een (korte termijn) renteschok van 200bps beperkt lager dan in het basisscenario en dan in het scenario van de 100bps renteschok. De verschillen zijn echter (zeer) beperkt als gevolg van het korte termijn karakter van de schok.

In figuur 43 is de verandering netto profijt bij een 200bps lagere rente weergegeven.

Verandering netto profijt

Figuur 43 Netto-profijs uitkomsten een veel lagere rente (daling 200 bps) en gelijkblijvende DG

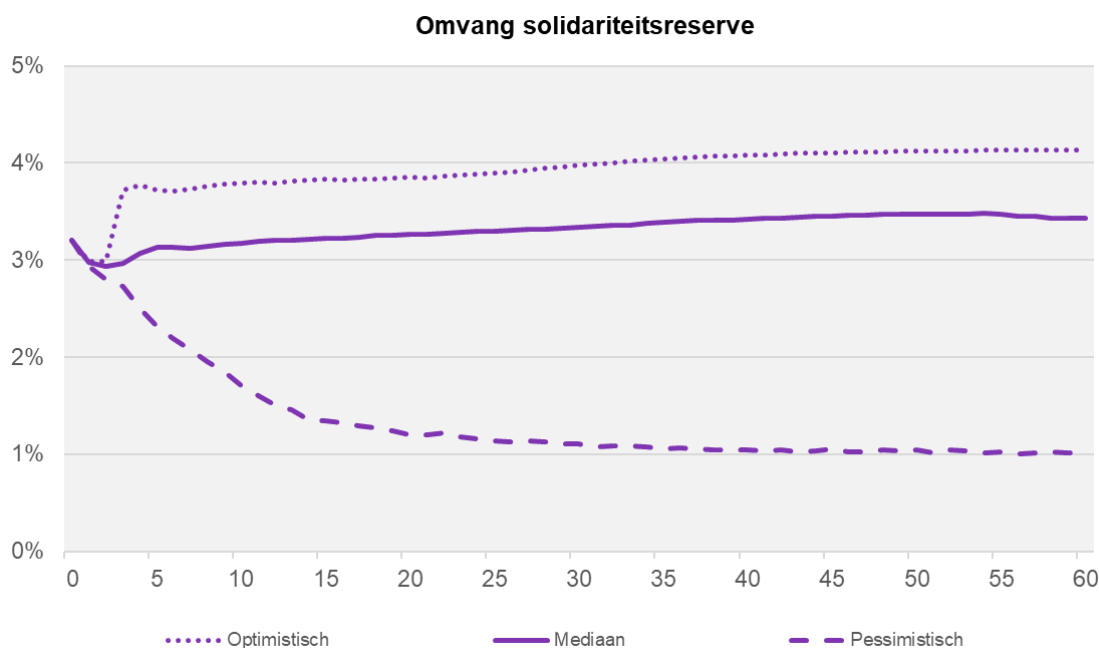
Bij een 200bps lagere rente (over de gehele looptijd) neemt de verandering in netto profijt voor alle groepen deelnemers verder toe ten opzichte van het basisscenario. Het verschil in waarde van de uitkeringen en waarde van de premies is voor alle deelnemers onder Wtp (nog) groter dan onder FTK.

Ten opzichte van het basisscenario geldt voor actieven dat zij in het FTK bij een lagere rente, bij gelijke premie, minder pensioen opbouwen als gevolg van de premiedekkingsgraad-eis van het pensioenfonds (100%). Onder de Wtp is geen sprake meer van een premiedekkingsgraad(eis). Het netto profijt van actieven neemt toe.

Ondanks de lagere rente (en de lagere premiedekkingsgraad) neemt de dekkingsgraad van het fonds, als gevolg van de oplopende rente, toe en is er in het FTK sprake van 'oppotten' van vermogen als gevolg van de fiscale maximering van toeslagverlening. Ook dit komt onder Wtp te vervallen. Het netto profijt van alle deelnemers neemt (verder) toe. Voor slapers en gepensioneerden is dit effect groter dan voor actieven, als gevolg van het ontbreken van verdere kapitaalopbouw.

Als gevolg van de lagere rente neemt het kapitaal bij invaren (verder) toe ten opzichte van het basisscenario. De kostprijs voor pensioeninkoop (projectierendement) neemt ook toe, maar minder aangezien dit later in de tijd plaatsvindt en de rente in de scenario-set structureel oploopt. De waarde van de uitkeringen, en daarmee de verandering in netto profijt, neemt (verder) toe.

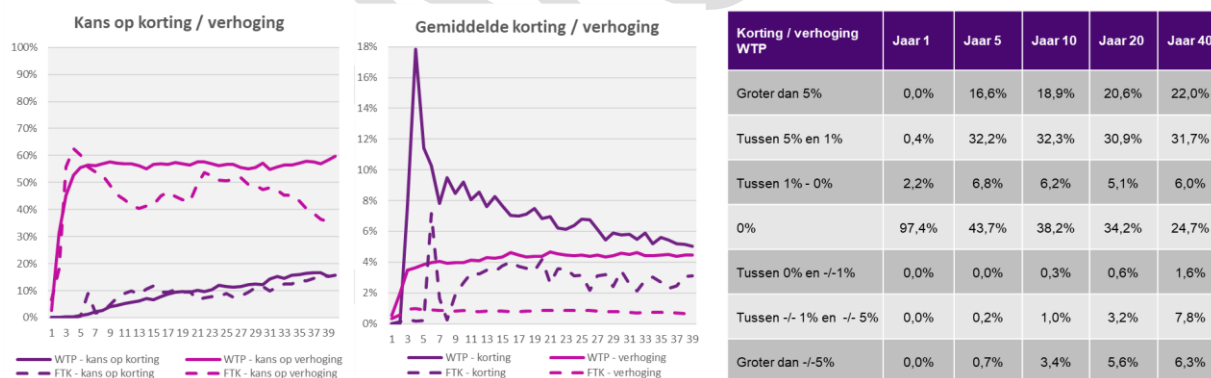
De ontwikkeling van de solidariteitsreserve bij een 200 bps lagere rente wordt getoond in figuur 44.

Figuur 44 Ontwikkeling solidariteitsreserve: veel lagere rente (daling 200 bps) en gelijkblijvende DG

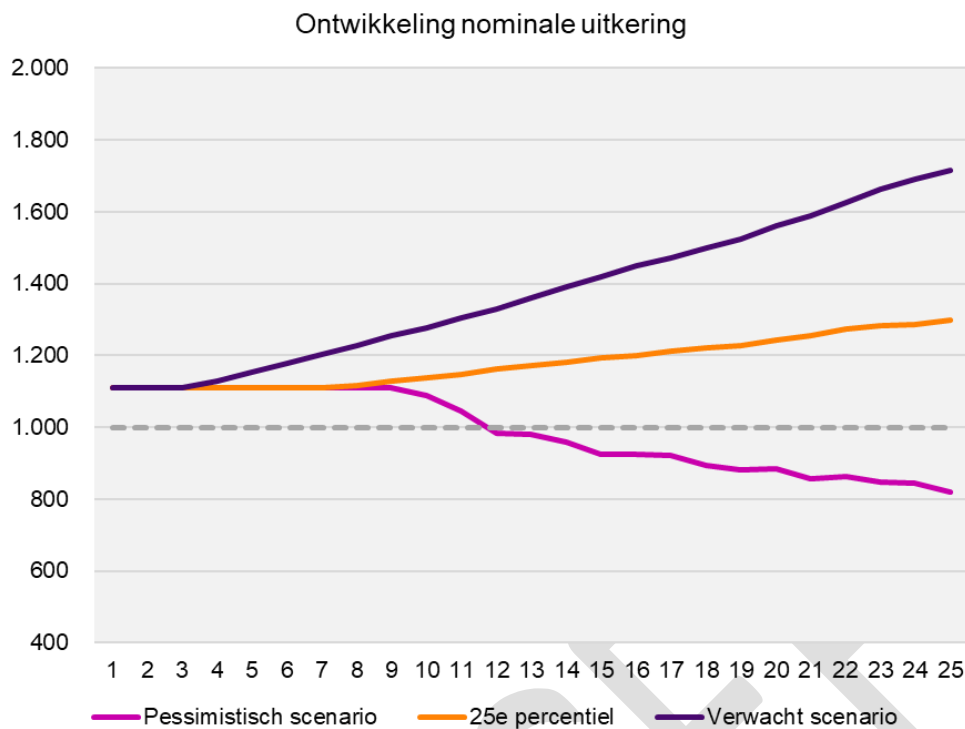
Vanwege enerzijds de ongewijzigde startdekkingsgraad (en daarmee de initiële vulling van de solidariteitsreserve) en anderzijds de korte termijn renteschok (P-set) is de ontwikkeling van de solidariteitsreserve in grote lijnen vergelijkbaar met die in het basisscenario.

In onderstaande figuur 45 is voor een op transitiedatum 68-jarige deelnemer de kans op en gemiddelde omvang van een korting (Wtp: indien daadwerkelijk verlaagd wordt na inzet solidariteitsreserve) dan wel verhoging getoond, zowel binnen het FTK als binnen de Wtp.

Figuur 45 Kans op en gemiddelde omvang van een korting voor een op transitiedatum 68-jarige

Onderstaand de ontwikkeling van de nominale uitkering voor dit scenario.

Figuur 46 Ontwikkeling nominale uitkering bij een veel lagere rente (daling 200 bps) en gelijkblijvende DG

In figuur 46 is de ontwikkeling van de nominale uitkering (uitgaande van een uitkering vóór invaren) van € 1.000 over een periode van 25 jaar weergegeven. Deze ontwikkeling is gebaseerd op de jaarlijkse aanpassingen in de uitkeringsfase van een op de transitiedatum 68-jarige deelnemer, in een jaarlijks pessimistisch scenario, een jaarlijks 25^e percentiel scenario ('tussen scenario') en een jaarlijks verwacht scenario (mediaan). Hierbij is de eenmalige verhoging bij invaren meegenomen, waardoor er een beeld ontstaat van de cumulatieve verhogingen/verlagingen rekening houdend met deze initiële verhoging. In een jaarlijks pessimistisch scenario komt de nominale uitkering na ongeveer 12 jaar onder uitkering vóór invaren (de gestippelde lijn) terecht.

8 Afschaffing doorsneesystematiek

8.1 Inleiding

Sociale partners hebben de opdracht de transitie naar het vernieuwde pensioenstelsel op evenwichtige wijze te realiseren. De overstap naar een premieregeling met een vlakke premie (waarbij de huidige doorsneesystematiek niet langer van toepassing is) leidt er voor een deel van de actieve deelnemers toe dat in de gewijzigde pensioenregeling mogelijk een lager pensioen wordt gerealiseerd dan het geval zou zijn geweest bij het voortzetten van de uitkeringsovereenkomst met een doorsneesystematiek. Ingeval van onevenredig nadeel dienen deze deelnemers in het kader van een evenwichtige transitie adequaat gecompenseerd te worden. De doelstelling van sociale partners is dat deelnemers rekening houdend met de dubbele transitie, geen nadelige gevolgen van de afschaffing van de doorsneesystematiek mogen ondervinden. De maatstaf voor de vaststelling is de vervangingsratio rekening houdend met de uitkeringsfase van de 5 gedefinieerde maatmensen in de regeling onder het huidige FTK en de nieuwe Wtp. Vervangingsratio is gedefinieerd als hier het percentage gewogen gemiddelde laatste geïndexeerde pensioengrondslag. De grens voor vaststelling is dat de vervangingsratio onder de Wtp hoger moet liggen dan onder het FTK.

Sociale partners hebben, zoals in hoofdstuk 6 al kort is weergegeven, geconcludeerd dat er geen noodzaak is tot compensatie van de afschaffing van de doorsneesystematiek. In dit hoofdstuk wordt dit toegelicht.

8.2 Waarom geen compensatie nodig is

De overstap naar een premieregeling, waarin de doorsneepremie wordt vervangen door de introductie van een vlakke premie leidt er toe dat bij gelijkblijvende omstandigheden een deel van de actieve deelnemers in de gewijzigde pensioenregeling een lager pensioenvooruitzicht krijgt dan het geval zou zijn geweest bij het voortzetten van de doorsneesystematiek. Deze overgangsproblematiek is in het Pensioenakkoord onderkend en afgesproken is dat voor het lager pensioenvooruitzicht compensatie kan worden verleend. De Wtp biedt hiervoor de ruimte en de juridische basis. Alleen deelnemers met toekomstige opbouw van pensioen bij het fonds lijden nadeel door de transitie naar de nieuwe pensioenregeling. Zij komen in aanmerking voor deze compensatie. Voor gepensioneerden en slapers heeft het afschaffen van de doorsneesystematiek geen effect.

Bij het beoordelen van de vraag of bepaalde leeftijdsgroepen moeten worden gecompenseerd, is het ook gerechtvaardigd om de positieve effecten te betrekken van de overstap naar het vernieuwde pensioenstelsel. Als gevolg van het wegvallen van de buffereisen van het huidige FTK hoeft minder vermogen en rendement te worden gereserveerd en kunnen pensioenen eerder worden verhoogd. De combinatie van het effect van het afschaffen van de doorsneesystematiek én de overstap naar het vernieuwde pensioenstelsel waarbij opgebouwde rechten worden ingevaren wordt ook wel “dubbele transitie” genoemd. Hierbij is meegewogen dat de nieuwe regeling een aantal voordelen heeft ten opzichte van de huidige regeling. Dit betreft het volgende:

- Omdat er tot de pensioendatum meer in aandelen belegd wordt zijn de verwachte pensioenen hoger.
- De vakbonden en de werkgevers hebben eerder al afgesproken dat zij met de nieuwe regeling de pensioenpremie verhogen. In termen van de salarissom gaat de premie van 17,1% naar 20,1% van de salarissom. Op basis van de afspraken in de cao kunnen zij deze verhoging ook betrekken bij de compensatie.

- Alle opgebouwde pensioenen worden omgezet naar de nieuwe regeling. Hierdoor kunnen deze pensioenen eerder en meer verhoogd worden. Bij de overgang wordt namelijk de dekkingsgraad van BPZ verdeeld. De dekkingsgraad is de verhouding tussen het vermogen van het pensioenfonds en de verplichtingen van het pensioenfonds. BPZ heeft eind 2023 meer vermogen dan verplichtingen. Bij de dekkingsgraad eind 2023 betekent de overgang naar het nieuwe stelsel voor alle deelnemers een plus.

Op basis van de volgende tabel kan geconcludeerd worden dat de maatmensen er op vooruit gaan.

Maatmens	1) FTK 17,1%	2) Δ WTP	3) Δ Premie	4) Δ Invaren	5) WTP 20,1%	Toename WTP / FTK
1 (20 jaar)	61%	56%	23%	2%	142%	133%
2 (30 jaar)	51%	29%	15%	6%	101%	98%
3 (40 jaar)	41%	14%	9%	5%	69%	68%
4 (50 jaar)	31%	4%	6%	4%	45%	45%
5 (60 jaar)	21%	0%	2%	4%	27%	29%

Tabel 5: Stapsgewijze verandering van de mediane vervangingsratio

In bovenstaande tabel is een stapsgewijze verandering van de mediane vervangingsratio opgenomen. Hierbij is rekening gehouden met de pensioenen in de uitkeringsfase. Allereerst wordt voor een aantal maatmensen de verwachte uitkomst in de huidige FTK-regeling weergegeven. Vervolgens wordt de stap gemaakt wat de plus is van de overstap naar de Wtp-regeling. Dit is nog zonder de mogelijke plus uit de dekkingsgraad van BPZ. In de derde stap wordt de plus van de verhoging van de premie weergegeven. Voor jongere deelnemers is dit, gegeven hun beleggingshorizon, uiteraard meer dan voor de oudere deelnemers die dicht bij de pensioendatum zitten. Tot slot is in de vierde stap de mogelijk plus uit de dekkingsgraad van BPZ op de persoonlijke pensioenvermogens weergegeven. Dit uitgaande van de dekkingsgraad per 31 december 2023. Het extra pensioen als gevolg van het invaren is overigens procentueel voor iedereen gelijk. De vijfde kolom geeft per saldo de verbetering van de regeling onder de Wtp weer. Voor jongeren is deze aanmerkelijk hoger dan voor de ouderen. Belangrijke reden is het beleggingsbeleid en de hogere premie uiteraard. Let wel dit zijn verwachte uitkomsten. Voor jongeren is de variatie in uitkomsten ook hoger. Dit rechtvaardigt volgens sociale partners ook de hogere verwachte uitkomsten voor de jongeren.

Bovenstaande combinatie van factoren maakt dat sociale partners tot de conclusie komen dat compensatie voor de overgang naar de nieuwe pensioen-cao niet nodig is. De in hoofdstuk 2.3 geformuleerde doelstelling wordt gehaald.

9 Toetsing uitkomsten aan gestelde doelen en maatstaven

9.1 Uitkomst per doelstelling

Wetgeving verlangt van sociale partners alsmede het bestuur van BPZ in het kader van complete besluitvorming dat zij gezamenlijk doelstellingen, maatstaven en bandbreedtes stellen ten aanzien van de uitkomsten, een prioritering aanbrenge in de doelstellingen en conclusies trekken over de evenwichtigheid. In dit hoofdstuk worden de conclusies weergegeven. In hoofdstuk 2.3 zijn zeven doelstellingen geformuleerd.

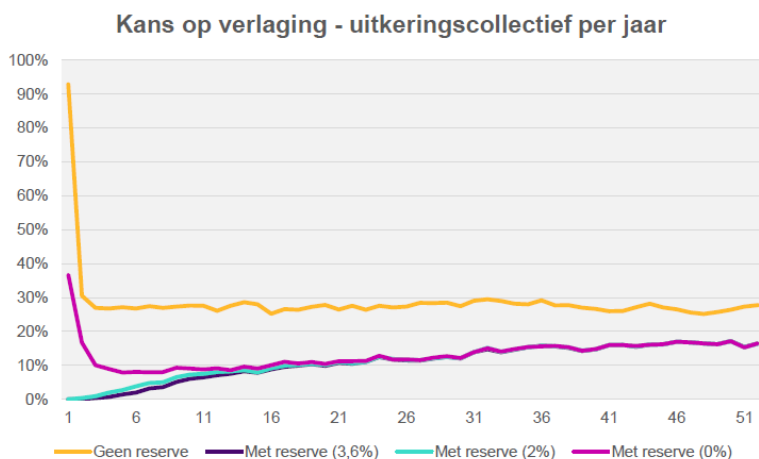
De eerste twee doelstellingen hebben prioriteit bij invaren en geven de minimale dekkinggraad weer. Per saldo worden deze doelstelling gerealiseerd bij een dekkinggraad van 103,5%.

De derde doelstelling gaat over koopkrachtbehoud in de uitkeringsfase. De mediane vervangingsratio in de uitkeringsfase (gewogen gemiddelde geïndexeerde aanvangsuitkering) is hiervoor de maatstaf. Doelstelling is dat in de uitkeringsfase in een mediaan scenario, een vervangingsratio van tenminste 90% behaald wordt. Voor de toetsing van de doelstelling inzake het koopkrachtbehoud wordt gekeken naar de mediane uitkomsten. De ondergrens van de maatstaf bedraagt 70%. Een bovengrens is niet van toepassing, meer mag. In de meeste scenario's is dit hoger. Deze wordt voor de twee gepensioneerde maatmensen ook bij de lagere dekkinggraad (103,5%) gehaald. Voor jongere maatmensen is de vervangingsratio hoger, gezien het feit dat de solidariteitsreserve zich nadien verder vult. Alleen in het scenario waarbij de rente met 200bps is verlaagd, is een lagere waarde van 72g. Zie onderstaande tabel.

Mediane vervangingsratio uitkeringsfase (reële bedragen)	Maatmens ingegaan OP (68 jaar)	Maatmens ingegaan OP (75 jaar)
Basisscenario (dekkinggraad 117,5%)	103%	102%
Hogere dekkinggraad (127,5%)	130%	120%
Lagere dekkinggraad (103,5%)	92%	92%
Hogere startrente 100bps	120%	116%
Lagere startrente 100bps	85%	86%
Hogere startrente 200bps	106%	100%
Lagere startrente 200bps	72%	75%

Tabel 7 Mediane vervangingsratio uitkeringsfase voor maatmens ingegaan OP 68 jaar en 75 jaar

De vierde doelstelling betreft de inzet van de solidariteitsreserve. Een daling van de uitkering ten opzichte van het voorgaande jaar moet zo veel als mogelijk worden voorkomen. Maatstaf hiervoor is dat de jaarlijkse kans op verlaging binnen het uitkeringscollectief mag, na inzet van de solidariteitsreserve, niet hoger zijn dan zonder inzet van de solidariteitsreserve en de eerste 20 jaar niet boven de 15% uitkomen. Een kans op korting bij inzet van de solidariteitsreserve die lager ligt dan de kans op korting zonder inzet van de solidariteitsreserve betekent dat inzet van de solidariteitsreserve effectief is. Figuur 47 laat zien dat aan deze doelstelling wordt voldaan.

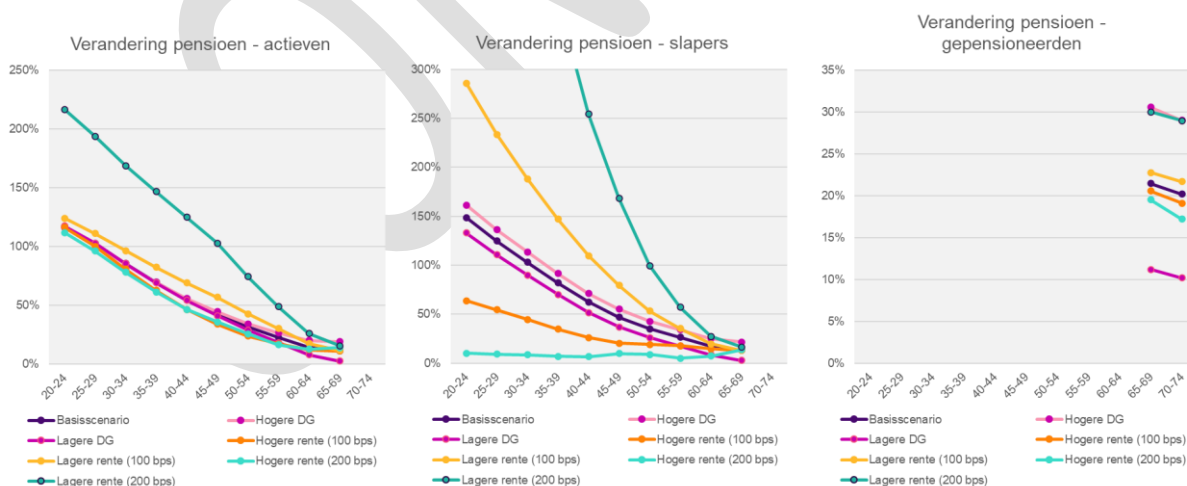

Figuur 47 Kans over verlaging – uitkeringscollectief per jaar

De vijfde doelstelling met betrekking tot de ambitie is besproken in hoofdstuk 3.9 en deze doelstelling wordt 3 jaar na invoering van de regeling voor het eerst geëvalueerd. De zesde doelstelling, het beperken van de nadelige gevolgen van de afschaffing van de doorsneesystematiek, is besproken in hoofdstuk 8. Aan deze doelstelling wordt voldaan.

Tot slot rest de doelstelling met betrekking tot de evenwichtigheid als geheel. De uitgangspunten hiervoor zijn vastgelegd in hoofdstuk 2.5. Sociale partners concluderen dat aan die evenwichtigheid is voldaan.

In onderstaande figuur 48 zijn de eerder getoonde uitkomsten voor de verandering in pensioenbedragen nogmaals opgenomen voor het mediaan scenario. Dit voor de drie groepen in alle onderzochte scenario's.

Figuur 48 Verandering in pensioenuitkomsten voor het mediaan scenario

Voor actieve deelnemers neemt het verwachte pensioenbedrag (op de pensioendatum) in alle varianten, toe ten opzichte van het FTK. De belangrijkste redenen hiertoe zijn:

- de hogere premie-inleg onder Wtp (20,1%).

- het offensievere beleggingsbeleid onder Wtp.
- het onder Wtp vervallen van de fiscale maximering m.b.t. toeslagen en het ontbreken van een inhaalbeleid onder FTK ('oppotten').
- het onder Wtp vervallen van de premiedekkingsgraad eis (minimaal 100%) en fiscale maximering van de pensioenopbouw, welke herverdelend werken.

Voor slapers neemt het verwachte pensioenbedrag (op de pensioendatum) eveneens toe, maar zien we een grote(re) afhankelijkheid van het renteniveau. Bij een hoge(re) rente neemt onder FTK de premiedekkingsgraad toe (de premie is gefixeerd en de opbouw fiscaal gemaximeerd), wat tot een grotere herverdeling van actieven naar inactieven leidt. Bij een lage(re) rente is dit effect andersom (zij het niet symmetrisch door den premiedekkingsgraad-eis van 100%).

Voor gepensioneerden zijn (pensioenbedragen in uitkeringsfase) de uitkomsten in hoge mate afhankelijk van de dekkingsgraad bij invaren. Dit wordt versterkt doordat het bestuur (uit oogpunt van uitlegbaarheid en eenvoud) heeft besloten om bij invaren geen spreidingsperiode toe te passen (spreidingsperiode 1 jaar). Dit is in het voordeel van (oudere) gepensioneerden.

Ook voor het netto-profijt kan geconcludeerd worden dat voldaan wordt aan de maatstaf en bandbreedtes. Voor actieve deelnemers is er, in de basis, sprake van een positieve verandering in netto profijt. De herverdelende werking van de pensioenregeling neemt onder Wtp af. Dit is m.n. een gevolg van het onder Wtp vervallen van de premiedekkingsgraad eis (minimaal 100%) en de fiscale maximering van pensioenopbouw i.c.m. een gefixeerde premie. Daarnaast is er onder Wtp geen sprake van een fiscale maximering van de toeslagverlening, zoals wel van toepassing onder FTK, en is er onder FTK geen sprake van een inhaalbeleid.

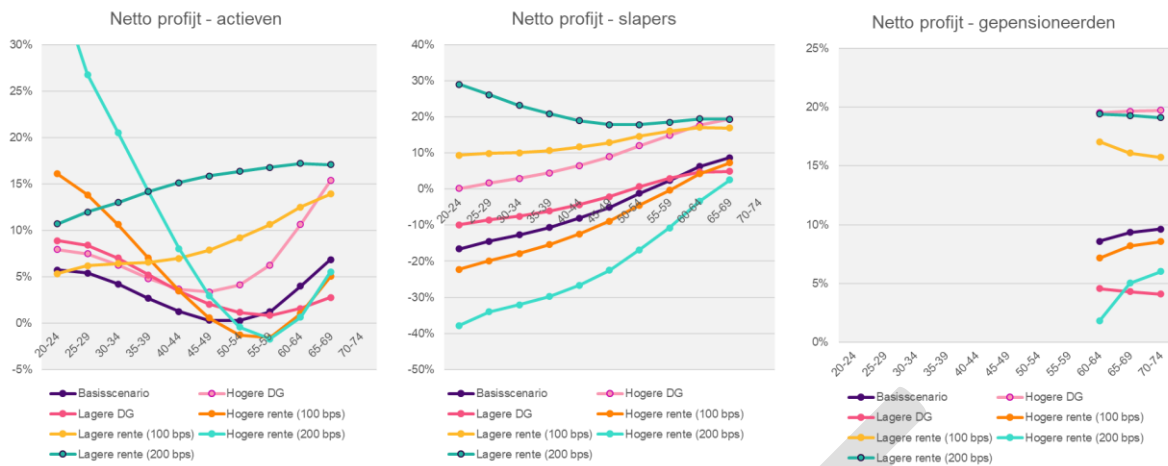
Merk op dat het hogere premieniveau en het offensievere beleggingsbeleid onder Wtp geen effect hebben op de netto profijt uitkomsten.

Bij een hogere / lagere rente is er sprake van een relatief fors positieve / negatieve verandering in netto profijt, dit als gevolg van de hoge(re) / lage(re) premiedekkingsgraad onder FTK, welke onder Wtp vervalt.

Voor slapers neemt de verandering in netto profijt toe met de leeftijd. Jonge slapers hebben het grootste nadeel van het wegvallen van de huidige premiesystematiek. Slapers profiteren, in termen van netto profijt, van het wegvallen van de fiscale maximering van toeslagen. De effecten van een hogere of lagere rente zijn tegengesteld aan de effecten bij actieven.

Voor gepensioneerden is de verandering in netto profijt positief. De verandering is in hoge mate afhankelijk van de dekkingsgraad bij invaren c.q. de toedeling aan het individueel pensioenvermogen. Dit wordt versterkt doordat bij invaren wordt uitgegaan van spreidingsperiode van 1 jaar (geen spreiding). Daarnaast worden gepensioneerden beschermd vanuit de solidariteitsreserve.

In figuur 49 staan alle scenario's weergegeven voor de drie groepen.

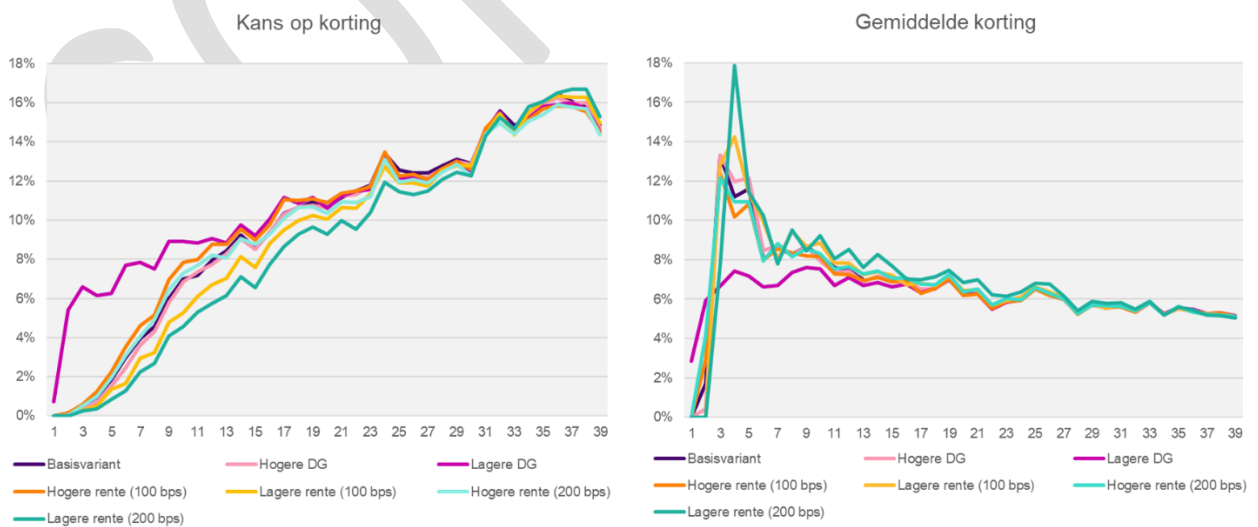

Figuur 49 Netto profijt actieven, slapers en gepensioneerden voor alle scenario's

Omwillen van het overzicht staan in onderstaande figuur 50 de eerder getoonde kansen op korting en de gemiddelde korting weergegeven voor de uitkeringsfase. De kans op een korting in de uitkeringsfase is in de doorgerekende scenario's in grote mate vergelijkbaar. Wel is er een duidelijke afhankelijkheid te zien met de hoogte van de dekkingsgraad bij invaren en daarmee de initiële vulling van de solidariteitsreserve.

Hoe hoger de dekkingsgraad, hoe hoger de initiële vulling van de solidariteitsreserve, des te kleiner de kans op een korting. De hoogte van een korting in de uitkeringsfase, gegeven dat er gekort moet worden, is bij een hogere dekkingsgraad lager dan bij een lagere dekkingsgraad. Bij een hoge dekkingsgraad bij invaren en dus een 'goed' gevulde solidariteitsreserve, hoeft er alleen in extreme scenario's gekort te worden. De korting is in dat geval echter wel gemiddeld relatief hoog.

Bij een lage dekkingsgraad bij invaren en dus een 'minder goed' gevulde solidariteitsreserve, moet er vaker gekort worden en is er ook (vaker) sprake van kleine kortingen. De korting komt dan gemiddeld lager uit.

Figuur 50 Kans op korting bij alle scenario's

9.2 Toets op evenwichtigheid solidariteitsreserve

De wetgever heeft vastgelegd dat ook de pensioenuitvoerder (BPZ) de inrichting van de solidariteitsreserve moet toetsen op aansluiting van de reserve bij de doelen zoals vastgelegd door sociale partners, en op evenwichtigheid van de inrichting. Op basis van additionele analyses door het bestuur van BPZ uitgevoerd kan de conclusie getrokken worden dat ook het bestuur de werking van de solidariteitsreserve evenwichtig vindt.

Deelnemers (actieven, slapers en gepensioneerden) dragen bij aan de vorming van de reserve. En deelnemers kunnen baten krijgen uit de reserve in de uitkeringsfase om de uitkering nominaal op pijl te houden en daarnaast ook al baten in de opbouwfase door het overlopen van de reserve. De toedeling van overlopen van de reserve bij het bereiken van het maximum niveau van de reserve gaat naar rato van pensioenkapitalen. Hiermee is er niet uitsluitend sprake van vullen of onttrekken. Daarmee wordt voldaan aan de eisen van de wet.

Uitgangspunt is dat de nieuwe solidaire premiereregeling solidariteitscomponenten bevat. Dat was en is een bewuste keuze van sociale partners. Inherent hieraan is dat er in sommige situaties enige mate van herverdeling is.

Het doel van het solidaire contract is om een stabiel pensioen en meer zekerheid in de uitkeringsfase te realiseren. Dit doel wordt bereikt. Hiervoor is een vorming van buffers nodig. Sociale partners hebben nadrukkelijk meegegeven vorming uit premie niet wenselijk te vinden.

Het bestaan van de solidariteitsreserve is in het voordeel van alle deelnemers die bij BPZ de uitkeringsfase doormaken. Hun pensioen wordt door de inzet van de reserve nominaal beschermd. Dit is zeer belangrijk voor uitkeringsgerechtigden omdat zij geen bijstuurmogelijkheden meer hebben om tegenvallende pensioeninkomsten op te vangen. Daarnaast zorgt een stabiel pensioen voor vertrouwen in de sector en het pensioenfonds BPZ. Een stabiel pensioen in de uitkeringsfase sluit ook aan bij wensen van deelnemers zoals ook uitgevraagd in het risico-preferentieonderzoek.

De mate van buffervorming in het nieuwe contract is significant lager dan onder het huidige FTK contract. Binnen het FTK contract zou vanaf een dekkingsgraad van 100% (buffer = 0%) er eerst een buffer van 10% opgebouwd moeten worden alvorens er enige mate van toeslagen verleend zou kunnen worden. De bijdrage die deelnemers (inclusief slapers) in die situatie zouden moeten bijdragen aan de opbouw van de buffers is vele malen hoger dan in het nieuwe stelsel.

Door een maximum te stellen aan het niveau van de reserve waarboven geen vulling vanuit overrendement plaatsvindt wordt de bijdrage en mogelijke herverdeling door de aanwezigheid van de solidariteitsreserve beperkt.

De mogelijk wat hogere bijdrage van slapers aan de buffervorming ziet het bestuur ook in de context van het totale pensioen van de slaper. De slaper zal veelal elders een pensioen opbouwen, en zal daarmee, net als de deelnemers die actief in BPZ blijven, bezien vanuit zijn totale pensioen bij BPZ en elders, een minder grote delta in zijn pensioen zien ten opzichte van de variant zonder solidariteitsreserve. Vooral voor jongere slapers geldt dat de omvang van het reeds opgebouwde spaarkapitaal beperkt is.

9.3 Toets op evenwichtigheid transitie 'als geheel'

Eerder in dit transitieplan hebben sociale partners zich de volgende vraag gesteld:

Is de conclusie gerechtvaardigd dat de transitie 'als geheel' evenwichtig is?

Op basis van de doelstellingen en berekeningen in voorgaande hoofdstukken en de daaruit getrokken conclusies stellen sociale partners vast dat tussen een dekkingsgraad van 103,5% en 127,5% de gemaakte keuzes tot een evenwichtige transitie leiden. De doelstellingen van sociale partners worden behaald.

Voor dekkingsgraden hoger dan 127,5% hebben sociale partners geen expliciete berekeningen in dit transitieplan opgenomen. Sociale partners constateren in zijn algemeenheid dat bij hogere dekkingsgraden de transitie positiever uitpakt voor iedereen. Sociale partners stellen vast dat het gekozen beleid ook boven een dekkingsgraad van 127,5% onverkort kan worden toegepast.

Sociale partners constateren dat tussen het sluiten van het opstellen van dit transitieplan en de daadwerkelijke ingang van de nieuwe pensioenregeling een ruime tijdsperiode ligt. Sociale partners vragen BPZ nauwlettend de ontwikkelingen te volgen en indien nodig met sociale partners in overleg te treden.

Sociale partners behouden zich het recht voor om bij exceptionele omstandigheden, die grote nadelige impact kunnen hebben op de beoogde nieuwe pensioenregeling en het invaren, te besluiten de invoering van de nieuwe regeling en het invaren tijdelijk op te schorten, dit met inachtneming van de wet. Sociale partners zullen bij het constateren van een van deze omstandigheden direct met het bestuur van BPZ in overleg treden om de situatie te bespreken en te bekijken of aanvullende maatregelen aan de orde zijn.

Bijlage 1: Beschrijving gewijzigde pensioenovereenkomst – tabel

Kenmerk	Huidige regeling	Nieuwe regeling
Algemeen		
Karakter	Collectief beschikbare premieregeling Uitkeringsovereenkomst, middelloon	Premieovereenkomst, solidaire premieregeling
Opbouw	Doorsneepremie, leeftijdsonafhankelijke pensioenaanspraken	Leeftijdsonafhankelijke premie en inleg in persoonlijk pensioenvermogen
Verhoging	Voorwaardelijk, op basis van dekkingsgraad en prijsontwikkeling	Aanpassing op basis van toedeling rendementen
Verlaging	Op basis van dekkingsgraad, ultimum remedium	Aanpassing op basis van toedeling rendementen
Opvangen financiële schokken	Buffers via (vereiste) dekkingsgraad	Solidariteitsreserve
Pensioenambitie	Ambitie is, bij 40 dienstjaren: een OP van $40 \times 1,8\% = 72\%$ van de pensioengrondslag (opbouw 2024)	Ambitie is een ouderdomspensioen van 78,75% van de pensioengrondslag bij 42 dienstjaren die met een kans van minimaal 60% behaald wordt
Leeftijd einde opbouw	68 jaar	68 jaar
Pensioenpremie	17,1% van pensioengevend salaris	20,1% van pensioengevend salaris
Bescherming bij verlof & werkloosheid	Uitlooprisico voor overlijden tijdens werkloosheid	Huidige dekkingen blijven bestaan, in nieuwe vorm en onder nieuwe naam, en op sommige onderdelen uitgebreid. Zie verder bij partnerpensioen

Kenmerk	Huidige regeling	Nieuwe regeling
Ouderdompensioen (OP)		
Franchise	€ 18.978 (2024)	Geen wijziging
Maximum salaris	€ 78.005 (2024)	Geen wijziging
Opbouw ouderdompensioen	1,8% van de pensioengrondslag per jaar in 2024	Inleg van premie (25,6% PG). ²⁴ De premie wordt belegd. Op pensioendatum wordt het kapitaal omgezet in een variabele pensioenuitkering
Uitkering ouderdompensioen	12 maandelijks termijnen	Blijft ongewijzigd
Flexibilisering van pensioen	<ul style="list-style-type: none"> - Uitrust OP naar PP - Uitrust PP naar OP - Deeltijdpensioen - Hoog/laag - Vervroeging, met maximaal 10 jaar - Uitstel, tot 70 jaar 	Keuzemogelijkheden blijven grotendeels ongewijzigd
Partnerpensioen (PP)		
Partnerpensioen vóór pensionering	1,3125% van de pensioengrondslag per deelnemingsjaar op <u>risicobasis</u>	35% van het laatstverdiende geldende pensioengevende salaris, verzekerd op <u>risicobasis</u> , onafhankelijk van het aantal deelnemingsjaren
Franchise PP	€ 18.978 (2024)	Geen
Maximum salaris	€ 78.005 (2024)	Geen wijziging
Partnerpensioen na pensionering	Wordt op pensioendatum, indien gewenst, gefinancierd uit OP	Wordt op pensioendatum, indien gewenst, gefinancierd uit het persoonlijk pensioenvermogen
Partnerbegrip	Samenwonende partners verzekerd na 6 maanden samenwonen of eerdere melding	Wettelijk voorgeschreven uniform partnerbegrip, geen notariële akte
Uitlooperperiode partnerpensioen	Alleen bescherming bij werkloosheid	Standaard geldt een uitlooperdekking van 6 maanden

²⁴ 20,1% van de salarissom (vast), vertaalt zich naar 25,6% van de pensioengrondslag (variabel).

Kenmerk	Huidige regeling	Nieuwe regeling
Voortzetting dekking partnerpensioen na uitlooperperiode	Niet van toepassing	Vrijwillig te verzekeren d.m.v. een risicopremie die ten laste komt van het persoonlijk pensioenvermogen, conform wettelijk voorschrift. Maximaal 15 jaar. Jaarlijkse mogelijkheid voor deelnemer tot stopzetten of continueren
Wezenpensioen (WzP)		
Wezenpensioen vóór pensionering	0,25% van de pensioengrondslag per deelnemingsjaar, op opbouwbasis, tot 21 jaar, verdubbeling indien geen recht op (bijzonder) PP Verlening bij studerende wezen mogelijk tot 27 jaar.	10% van het laatstverdiende geldende pensioengevende salaris, op risicobasis, tot 25 jaar, verdubbeling indien geen recht op (bijzonder) PP, onafhankelijk van het aantal deelnemingsjaren
Franchise WzP	€ 18.978 (2024)	Geen
Maximum salaris	€ 78.005 (2024)	Geen wijziging
Wezenpensioen na pensionering	Wezenpensioen collectief verzekerd bij overlijden op of na pensioeningang	Wezenpensioen collectief verzekerd bij overlijden op of na pensioeningang
Uitlooperperiode wezenpensioen	Alleen bescherming bij werkloosheid	Standaard geldt een uitlooperdekking van 6 maanden
Voortzetting dekking wezenpensioen na uitlooperperiode	Niet van toepassing	Vrijwillig te verzekeren d.m.v. een risicopremie die ten laste komt van het persoonlijk pensioenvermogen, conform wettelijk voorschrift. Maximaal 15 jaar. Jaarlijkse mogelijkheid voor deelnemer tot stopzetten of continueren
Arbeidsongeschiktheid		
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Op grond van WIA, na ingang AO-uitkering vindt opbouw plaats op basis van 100% (bij volledige arbeidsongeschiktheid)	Op grond van WIA, na ingang AO-uitkering vindt opbouw plaats op basis van 100% (bij volledige arbeidsongeschiktheid)
Kenmerk	Huidige regeling	Nieuwe regeling
Vrijwillige producten		
Extra inleg/bijsparen	Niet mogelijk	Vrijwillig bijsparen binnen de fiscale ruimte wordt indien mogelijk opgenomen in de nieuwe regeling

Nettopensioen	Niet mogelijk	Niet mogelijk
Vrijwillige voortzetting	Niet mogelijk	Niet mogelijk

CONCEPT

Bijlage 2: Aannames en veronderstellingen

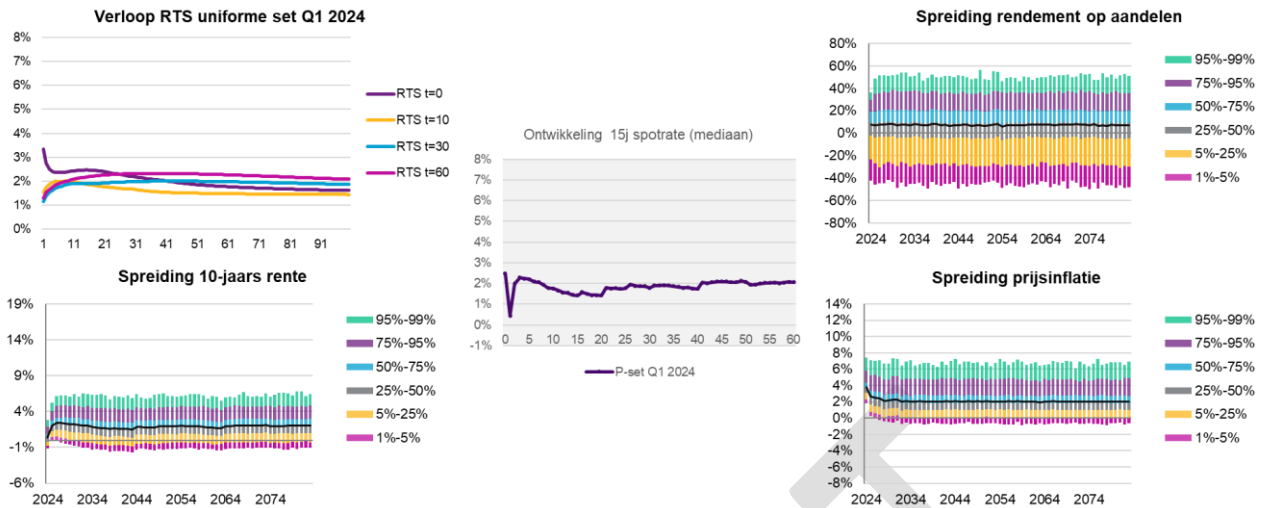
Uitgangspunten en aannames berekeningen algemeen

Uitkomstmaten:

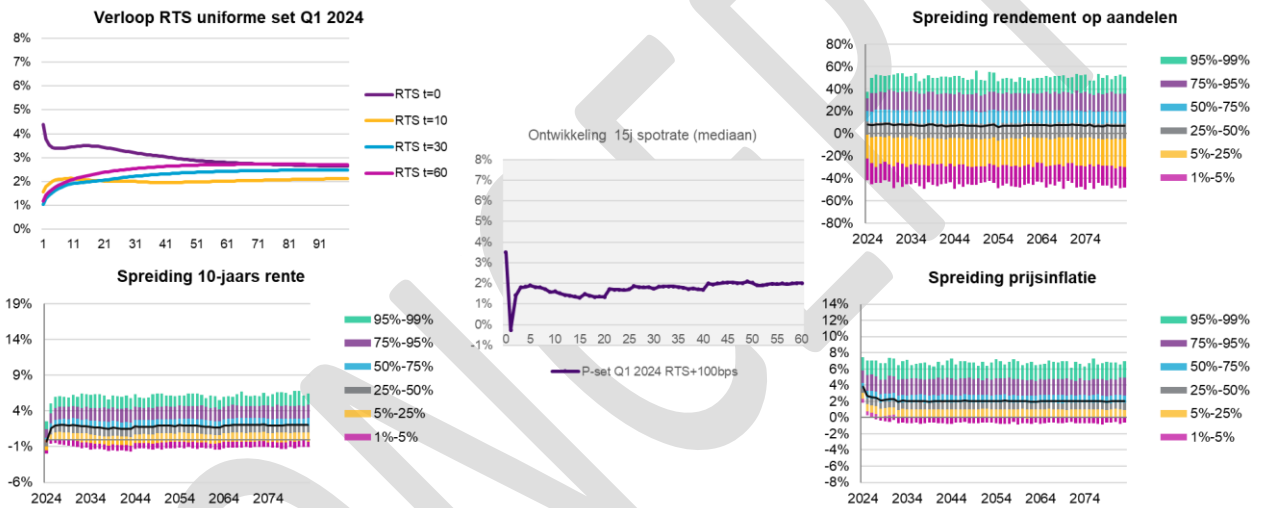
- Optimistisch scenario: in 5% van de scenario's zijn de uitkomsten nog hoger.
- Verwacht scenario: dit is de mediane uitkomst, de helft van de scenario's valt hoger uit, de helft van de scenario's valt lager uit.
- Pessimistisch scenario: in 5% van de scenario's zijn de uitkomsten nog lager.
- Netto-profijt conform voorgeschreven methode.
- UPO-maat conform de rekenregels van de uniforme rekenmethodiek.
- Vervangingsratio: de uitkering op pensioendatum (exclusief AOW) als percentage van de gemiddelde pensioengrondslag (pensioengevend salaris +/- franchise).
- Kans op korten in de eerste 3 jaar: de kans dat er gedurende de eerste 3 jaar na transitie een korting plaatsvindt.

Scenariosets:

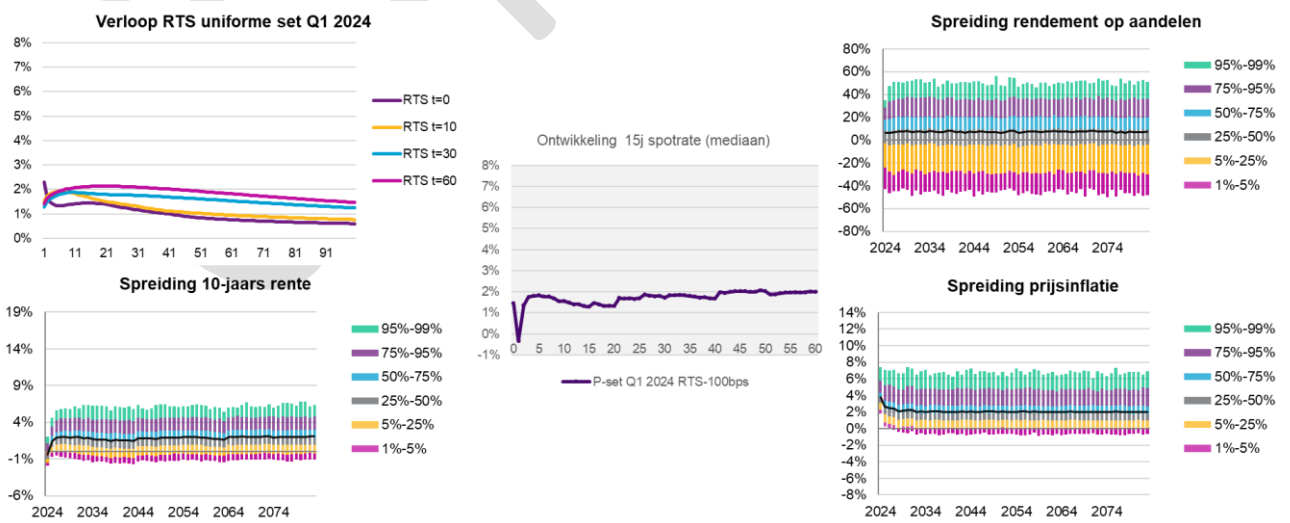
- DNB-scenarioset: De Q1-2024 set, dit is de set die DNB op basis van de commissie parameters heeft gepubliceerd met 31 december 2023 als uitgangspunt. Voor de wettelijke verplichtingen moet een DNB-scenarioset worden gebruikt. Deze set is ook de basis voor alle deelnemer-berekeningen. Figuur 32 toont de ontwikkeling en spreiding van de rente, rendementen en de ontwikkeling van de prijsinflatie uit de zogenoemde P-set.
- Daarnaast zijn ook de Q1-2024 schoksets gebruikt, waarbij de aanvangsrente met 100bps en 200bps opwaarts en neerwaarts is geschokt. Figuur 33A toont de ontwikkeling en spreiding van de rente, rendementen en de ontwikkeling van de prijsinflatie uit de zogenoemde P-set waarbij de rente met + 100 basispunten is geschokt. Figuur 33B idem maar dan -100 basispunten geschokt.
- Voor de netto profijt berekeningen zijn de zogenoemde Q-sets gebruikt. Dit betreft de Q1-2024 set die DNB heeft gepubliceerd. Figuur 34 toont de ontwikkeling en spreiding van de rente, rendementen en de ontwikkeling van de prijsinflatie in deze set.

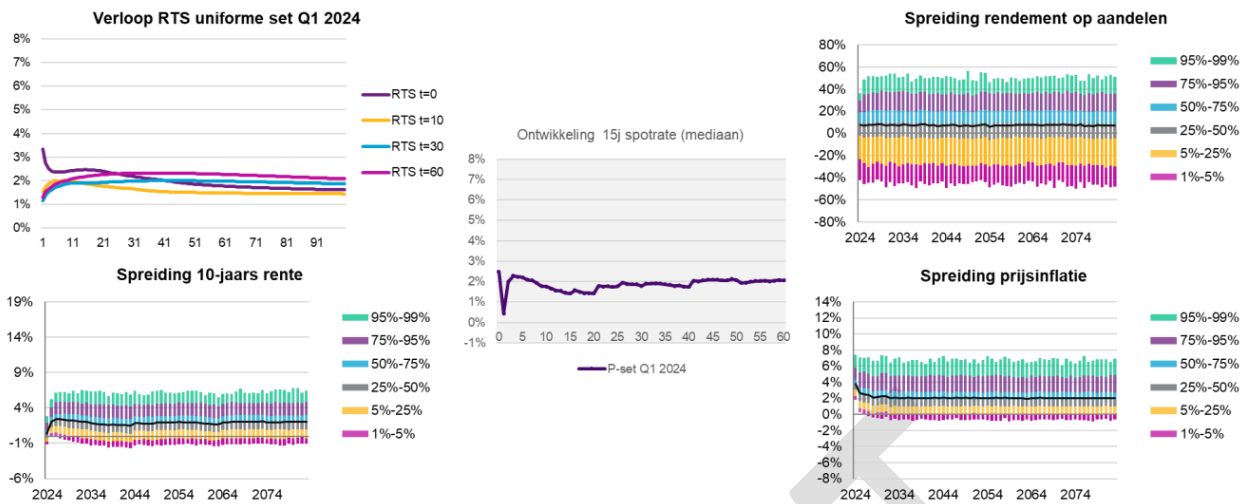
Figuur 51 Verloop rente, rendementen en prijsinflatie in de P-set Q1 2024

Figuur 52A Rente + 100 basispunten

Figuur 52B Rente -100 basispunten

Figuur 53 Verloop rente, rendementen en prijsinflatie in de Q-set Q1 2024 voor netto-profijt

Andere uitgangspunten:

- Invulling huidige regeling conform ABTN per 30-06-2022
- Deelnemersbestand per 31 december 2023
- Grondslagen van 2024
- Huidige FTK regeling kort samengevat:
 - o Pensioenleeftijd 68 jaar
 - o Franchise € 18.978,- (bedrag 2024)
 - o Max salaris € 78.005,- (bedrag 2024)
 - o Middelloonregeling
 - Opbouw ouderdomspensioen 1,8% van de pensioengrondslag (in 2024)
 - Risicodekking partnerpensioen 1,3125% van de pensioengrondslag (vast)
 - o Premie 17,1% van het pensioengevende salaris
- Huidig FTK beleid kort samengevat:
 - o Premiebeleid o.b.v. gedempt kostendekkende premie o.b.v. verwacht rendement, ondergrens premiedekkingsgraad 100%
 - o Toeslagverlening gemaximeerd op prijsindex, zonder inhaaltoeslagen
 - o Kortingsbeleid o.b.v. directe korting bij MVEV en gespreide korting uit hoofde van herstelplan
 - o Belleggingsbeleid o.b.v. 59% matching en 41% return en een renteafdekking van 55% o.b.v. de swapcurve

Uitgangspunten en aannames berekeningen premie en ambitie, solidariteitsreserve en uitkeringenbeleid

- De solidariteitsreserve heeft bij aanvang een maximale omvang van 4% van het totale persoonlijk pensioenvermogen (dekkingsgraadafhankelijk)
 - o De reserve wordt gevuld uit 5% van het overrendement tot een maximum van 3%
 - o Op jaarbasis kan maximaal 20% van de alsdan aanwezige reserve worden aangewend
 - o Verlagen van de uitkeringen worden door de reserve opgevangen (voor zover mogelijk) tot maximaal 20%

- De premie van zowel huidig 17,1% als straks 20,1% van het salaris zijn eerst omgerekend naar een premie in % van de pensioengrondslag
- Uitgangspunten uitkeringenbeleid:
 - o De spreidingsperiode bedraagt 3 jaar
 - o Voor het projectierendement wordt RTS gehanteerd

Uitgangspunten en aannames transitieberekeningen

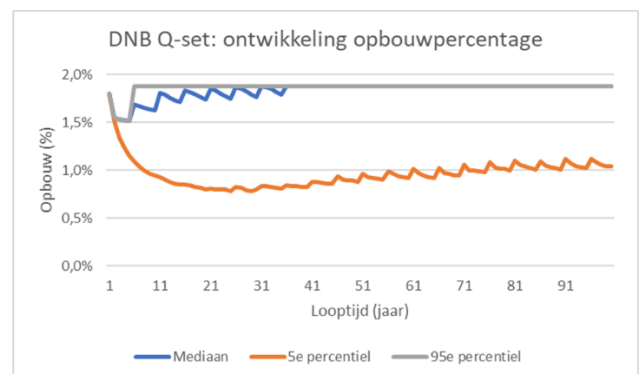
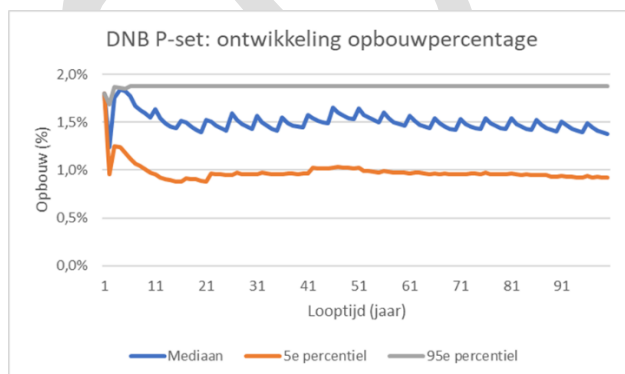
Aanvangsdekkingsgraad per 31 december 2023 bedraagt 117,5%. Bij deze dekkingsgraad zal er 1% naar de MVEV gaan en 2% naar de OR, en 3,6% naar de solidariteitsreserve. De rest (10,9%) gaat naar de persoonlijke pensioenvermogens.

Beschrijving maatmensen

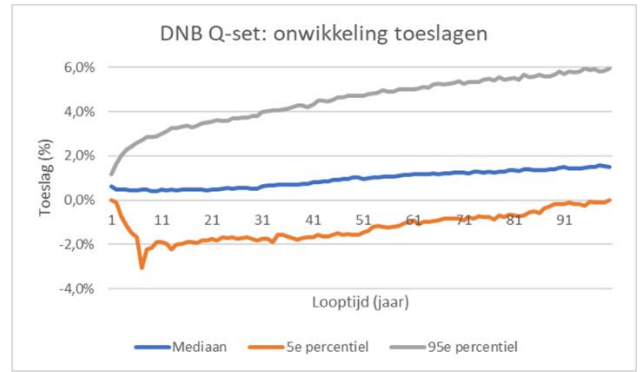
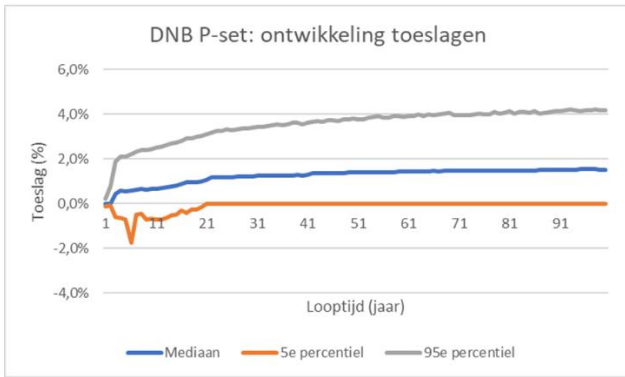
De hieronder gedefinieerde maatmensen zijn afgeleid uit het deelnemersbestand, rekening houdend met 2 jaar pensioenopbouw tot aan de transitiedatum. Reden hiervoor is dat BPZ nog relatief weinig opbouw kent (start in 2015) waardoor de berekeningen hierdoor representatiever worden. Maatmens 10 (ingegaan NP) wordt in de berekeningen meegenomen in de collectieve uitkeringsfase. Voor de ambitie vaststelling in paragraaf 3.9 betreft het een deelnemer die op de leeftijd van 26 jaar start met opbouwen bij BPZ.

Maatmensen	Status	Leeftijd	Salaris	Opgebouwd OP
1	AKT	20	40.000	400
2	AKT	30	58.000	2.500
3	AKT	40	66.000	4.800
4	AKT	50	66.000	5.600
5	AKT	60	64.000	6.300
6	SLP	45	n.v.t.	1.900
7	SLP	55	n.v.t.	2.200
8	ING OP	68	n.v.t.	2.500
9	ING OP	75	n.v.t.	2.500
10	ING NP	45	n.v.t.	11.500

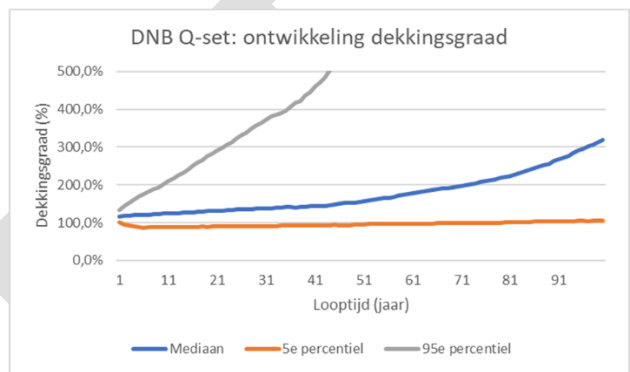
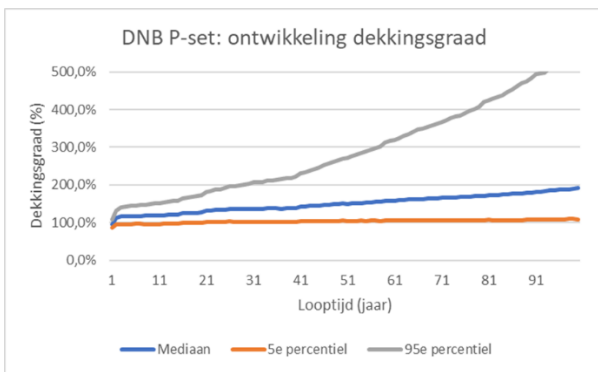
Tabel 8 Maatmensen

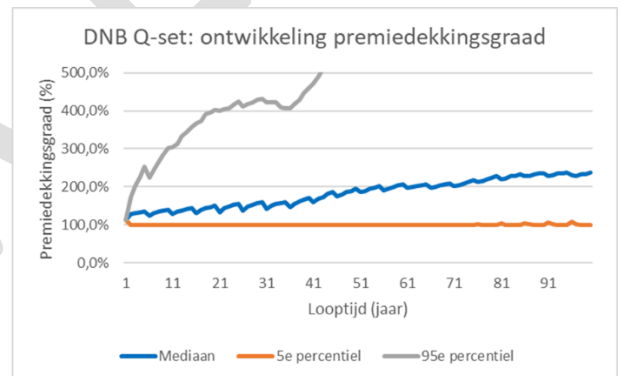
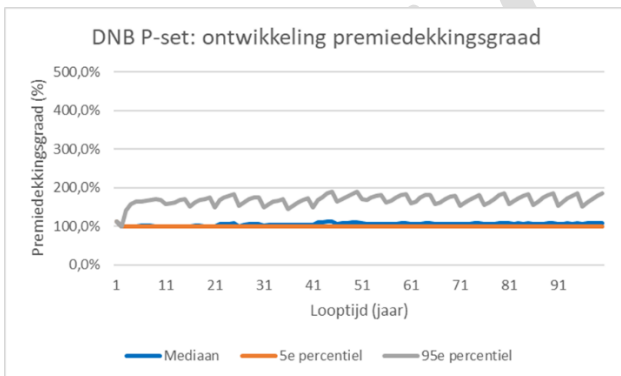
Figuur 54 Ontwikkeling opbouwpercentage

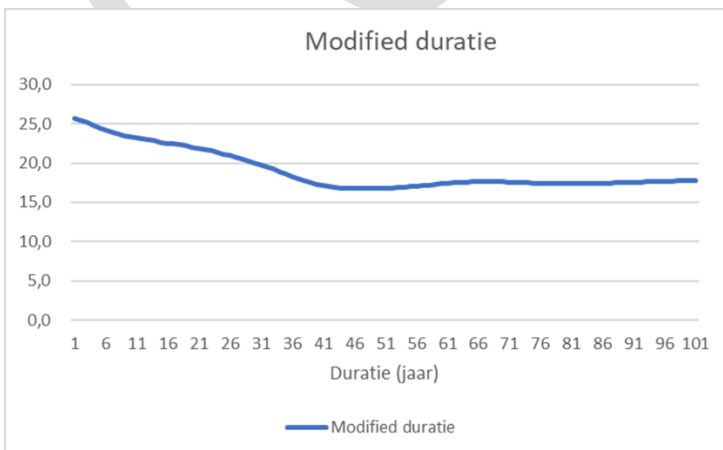
Figuur 55 Ontwikkeling toeslagen

Figuur 56 Ontwikkeling dekkingsgraad

Figuur 57 Ontwikkeling premiedekkingsgraad

Figuur 58 Ontwikkeling modified duration

Bijlage 3: FTK versus Wtp

Financieel Toetsingskader (FTK)

In het huidige stelsel (FTK) bouwen deelnemers een pensioenaanspraak op. Deze opbouw wordt gefinancierd uit de ontvangen doorsneepremie. Voor iedere deelnemer zijn de hoogte van de opbouw (percentage pensioengrondslag) en de hoogte van de premie (percentage salaris) gelijk. Dit noemen we de doorsneesystematiek. Doordat de kostprijs van pensioenopbouw voor jonge(re) deelnemers lager is dan voor oude(re) deelnemers, maar alle deelnemers wél dezelfde premie betalen, vindt herverdeling van jonge(re) actieven naar oude(re) actieven plaats

Indien de doorsneepremie hoger is dan de actuariële waarde van de pensioenopbouw, is de premiedekkingsgraad van het pensioenfonds hoger dan 100%. Er wordt premie toegevoegd aan het eigen vermogen van het pensioenfonds. Indien de doorsneepremie lager is dan de actuariële waarde van de pensioenopbouw, is de premiedekkingsgraad van het pensioenfonds lager dan 100%. Er wordt vermogen onttrokken aan het eigen vermogen van het pensioenfonds.

Indien de premiedekkingsgraad hoger is dan de dekkingsgraad van het fonds, neemt door premie/pensioenopbouw de dekkingsgraad van het pensioenfonds toe. Er vindt herverdeling plaats van actieven naar inactieven. Indien de premiedekkingsgraad lager is dan de dekkingsgraad van het fonds, neemt door premie/pensioenopbouw de dekkingsgraad van het pensioenfonds af. Er vindt herverdeling plaats van inactieven naar actieven

De fiscus schrijft voor dat de jaarlijkse pensioenopbouw is gemaximeerd op 1,875%. Indien de premie – wettelijk bezien – ruimte biedt om de pensioenopbouw te verhogen, kan dit dus niet verder dan 1,875%.

Indien de financiële positie van het pensioenfonds (de dekkingsgraad) dit op basis van wet- en regelgeving toelaat, kan het bestuur besluiten de pensioenaanspraken en –rechten te verhogen (indexeren). De hoogte van de indexatie is afhankelijk van de hoogte van de dekkingsgraad, maar fiscaal bezien gemaximeerd op de indexatiemaatstaf (BPZ: prijsinflatie). Door deze maximering kan er sprake zijn van ‘oppotting’ van vermogen: feitelijk heeft het pensioenfonds voldoende vermogen om méér toeslag te verlenen, maar fiscaal bezien is de toeslag gemaximeerd.

Wet Toekomst Pensioenen (Wtp)

In het nieuwe stelsel (Wtp) is er geen sprake (meer) van doorsneesystematiek: premies komen in het individueel pensioenvermogen van de deelnemer terecht. Er is geen sprake (meer) van herverdeling van jonge actieven naar oude(re) actieven

Om dezelfde reden is er ook geen sprake (meer) van herverdeling van actieven naar inactieven. Alle ingelegde premies komen toe aan (alleen) de actieven. Er worden geen gelden toegevoegd of onttrokken aan het eigen vermogen van het pensioenfonds, wat ten gunste of ten laste gaat van andere deelnemers – doordat het eigen vermogen (en daarmee het toeslagpotentieel) toe- of afneemt.

In het nieuwe stelsel worden (positieve en negatieve) rendementen direct verwerkt in de individuele pensioenvermogens van de deelnemers, ongeacht de hoogte van de rendementen. Er is geen sprake (meer) van een fiscale maximering van de jaarlijkse verhogingen. Hierdoor is er ook geen sprake (meer) van ‘oppotting’ van gelden.

CONCEPT